

BUSKERUD TINGRETT

DOM

Avsagt: 12. april 2024

Saksnr: 23-036940MED-TBUS/THOK

Rettens leder: Tingrettsdommer Vidar Toftøy-Lohne

Meddommere:

Kari Aasen Ingebo
Gunnar Andre Sanden

Påtalemyndigheten

Førstestatsadvokat Marianne
Djupestrand og politiadvokat Marthe
Stømner Smestad

mot

Anders Besseberg

Advokat Christian Fredrik Bonnevie
Hjort og advokat Mikkel Toft Gimse

DOM

Anders Besseberg er født 25.02.1946 og bor i Bessebergveien 48 i 3320 Vestfossen.

Ved tiltalebeslutning utferdiget av Statsadvokatene ved Økokrim 29. mars 2023 er han satt under tiltale ved Buskerud tingrett for overtredelse av:

for perioden frem til 01.10.2015:

straffeloven (1902) § 276 b første ledd, jf. annet ledd, jf. § 276 a første ledd bokstav

a

for seg eller andre å ha krevd, mottatt eller akseptert et tilbud om utilbørlig fordel i anledning av stilling, verv eller oppdrag, herunder også i utlandet. Korrupsjonen ansees som grov bant annet fordi den er forøvd ved brudd på den særlige tillit som følger hans verv eller oppdrag og fordi den har gitt betydelig økonomisk fordel,

og for perioden etter 01.10.2015:

straffeloven (2005) § 388, jf. § 387 første ledd bokstav a, jf. annet ledd

for å ha for seg eller andre krevd, mottatt eller akseptert et tilbud om en utilbørlig fordel i anledning av utøvelsen av stilling, verv eller utføringen av oppdrag. Med stilling, verv eller oppdrag menes også stilling, verv eller oppdrag i utlandet. Korrupsjonen er grov fordi det særlig legges vekt på at handlingen er forøvd ved brudd på den særlige tillit som følger med hans stilling, verv eller oppdrag, og fordi den har hatt til følge betydelig økonomisk fordel.

Grunnlag:

Mens Besseberg hadde bopel i Vestfossen i Norge og i sammenheng med hans verv som president i Det internasjonale skiskytterforbundet (The International Biathlon Union (IBU)) krevde, aksepterte eller mottok han i perioden 2006 - 2018 følgende goder:

- En gang i 2011, trolig i forbindelse med styremøte nr 100 i IBU i mars 2011 i Khanty-Mansiysk i Russland fikk han en klokke av typen Omega (farge kobber/sort) fra en myndighetsperson innen russisk skiskyting. Verdien av klokken var ca NOK 195 000,-
- En gang trolig i april 2013, og forut for vinter-OL i Sotsji i Russland i 2014, aksepterte han tilbud om en prostituert som ble skaffet ham av fra en myndighetsperson innen russisk skiskyting. Dette skjedde sannsynligvis i tilknytning til et showrenn i skiskyting i Moskva
- En gang trolig i 2011, og under et arrangement for skiskyting i Russland, mottok han en Hublot klokke av en russisk myndighetsperson i Ugra-regionen. Klokken var verdt ca NOK 70 000,-.
- I april 2013 i forbindelse med en reise til Tjumen i Russland ble han av russiske myndighetspersoner påspandert opphold og jakt- og fisketur ved et jakt-resort, dit han ble bragt i helikopter. Under oppholdet ble det jaktet på elg, villsvin og hjort.

- I 2013 under avslutningen av verdenscupen i skiskyting i Holmenkollen i Norge mottok han en klokke av typen Ulysses Nardin (farge: sort m/skinne) av en myndighetsperson innen russisk skiskyting. Verdien av klokken var ca NOK 40 000,-.
- I oktober 2015 ble han av en myndighetsperson i Tjumen i Russland, påspandert en jakttur til Tjumen. Besseberg mottok også gratis et trofé etter felling av en maralhjort.
- I perioden 2015 til 2018 aksepterte Besseberg ved flere anledninger tilbud om prostituerte organisert og tilbød ham av myndighetspersoner knyttet til russisk skiskyting. Samværet med en kvinne over flere dager og netter ble tilrettelagt for ham av slike personer ved minst to anledninger, dvs. trolig i mars 2016 i Khanty-Mansijsk i Russland i forbindelse med et IBU verdenscuparrangement, og i mars 2018 i Tjumen i Russland i forbindelse med IBU verdenscupavslutningen.
- I mars 2018 i anledning opphold i Tjumen i Russland ble Besseberg påspandert av russiske myndighetspersoner jakt- og fisketur med overnatting og bevertning på et jaktresort i Russland. Under turen felte Besseberg maralhjort og villsvin.
- I perioden 2006 - 2018 hadde Besseberg en stående avtale om å delta på jaktturet med eier og daglig leder i selskapet APF Marketing Services GmbH (heretter "APF"), som senere var konsulent for Infront Austria GmbH (heretter "Infront") og medlem av Infronts rådgivende organ. Jaktopphold og jakttrofeer var gratis for Besseberg og ble bekostet av vedkommende, dennes selskap eller av Infront. Jakten fant sted jevnlig én til tre ganger pr. år i Østerrike og/eller Tsjekkia og/eller Liechtenstein på eksklusive jaktområder. Vanligvis mottok Besseberg også trofeer av dyrene han felte. APF og senere Infront hadde i denne perioden avtaler med IBU om markedsførings- og sponsorrettigheter til IBU skiskytingsarrangementer eller var i forhandlinger med IBU om slike avtaler, som Besseberg godkjente/signerte i egenskap av president i IBU.
- I perioden 2011- 2018 ved sin bopel i Norge disponerte Besseberg privat en bil av typen BMW X5 som Infront dekket leasingkostnadene for. Verdien av dette utgjorde ca. NOK 850 000.

Fordelene anses som utilbørlige, og overtredelsen anses som grov, særlig pga av verdien, fordi det var manglende åpenhet om godene han mottok, fordi Besseberg ved å ta imot godene brøt den tillit som fulgte hans verv i IBU, fordi han handlet i strid med IBUs retningslinjer og fordi han i kraft av sin rolle i IBU hadde mulighet til å påvirke avgjørelser av betydning for russisk skiskyting og for APF/Infront.

Påstand om inndragning, jf. straffeloven §§ 67 og 69, jf. § 75, forbeholdes nedlagt.

[Tiltalen ble rettet av møtende aktor Marianne Djupesland, jf. påtegning 14. februar 2024]

Hovedforhandling ble holdt over 21 dager (i 6 uker) i perioden 9. januar til 15. februar 2024. Tiltalte møtte og erkjente seg ikke skyldig etter tiltalebeslutningen.

Retten mottok forklaring fra 22 vitner, og det ble foretatt slik dokumentasjon som framgår av rettsboken.

Aktor la ned påstand om at tiltalte dømmes i samsvar med tiltalebeslutningen til fengsel i 3 år og 7 måneder samt en bot på kr 1.000.000 (én million) jf. straffeloven § 54 første ledd bokstav a. Videre ble det lagt ned påstand om at han må tåle inndragning til staten, jf. straffeloven § 67, av:

- a. klokke av typen Omega (beslag A-1-3-15)
- b. klokke av typen Hublot (beslag A-1-9-15)
- c. klokke av typen Ulysses-Nardin (beslag A-1-3-19)
- d. bogmontasje av muflon (dok. 09,11, figur 56)
- e. bogmontasje av maralhjort (dok. 09,11, figur 39)
- f. muflonskalle (dok. 09,11, beslag A-2.1.1.1)
- g. hjorteskalle, åttetagger (dok. 09,11, figur 23)
- h. hjorteskalle, tolvtagger (dok. 09,11, figur 72)
- i. hjorteskalle, ellevetagger (dok. 09,11, figur 40)
- j. gemseskalle (dok. 09,11, figur 48)
- k. kr 1.450.000 (kronerénmillionfirehundreogfemtusen)

Forsvarer la ned påstand om at tiltalte frifinnes, subsidiært at han anses på mildeste måte.

RETTENS VURDERING

Om tiltalte

Tiltalte, Anders Besseberg, er født 25. februar 1946 (78 år) og er bosatt på Vestfossen i Buskerud. Han bor i dag på gården han har vokst opp. Tiltalte har hatt sterk interesse for jakt og fiske, både i dag og fra oppveksten sin. Tiltalte er gårdbruker, tidligere skiskytter på det norske landslaget og var landslagstrener i en periode fra 1976-1980. Han fikk senere et verv i den tekniske komitéen i det internasjonale forbundet for moderne femkamp («UIPMB»), som tidligere inkluderte skiskyting.

Tiltalte ble visepresident i UIPMB i 1988 og senere president der i 1992. Besseberg ble senere igjen med over som president i det Internasjonale skiskytterforbundet (International Biathlon Union, «IBU») da forbundet ble stiftet som eget forbund i juni 1993, og ble sittende der som president sammenhengende frem til 2018 etter flere gjenvalg i tidsperioden.

Besseberg har i perioden som president (26 år til sammen) hatt fast bopel i Norge, på den nevnte gården i Vestfossen. Vervet som president i IBU har vært utøvd fra Norge, bortsett fra da han var på utenlandsreiser i egenskap av å være president, herunder blant annet på IBUs styremøter, kongresser og skiskytterarrangementer. Slik retten har oppfattet det har han fra sin bopel i Vestfossen hatt utstrakt kontakt med hovedkvarteret til IBU underveis i sitt virke, herunder særlig med generalsekretær Nicole Ruhr (tidligere Resch).

Når det gjelder inntekt så har vervet som president i IBU ikke vært lønnet i hans periode. Besseberg har hatt en del inntekter fra gårdsdriften (korn og skog) og ellers fått kompensasjon for tapt arbeidsinntekt fra IBU (euro 25.000 til og med 2013 og deretter euro 30.000). Han har også fått dekket utgifter i forbindelse med presidentvervet av IBU, herunder utgifter til flyreiser, overnatting, bilbruk, diett mv. Utgiftsgodtgjørelsen har vært utbetalt én til to ganger årlig, på grunnlag av kostnadsoversikter som tiltalte selv har utarbeidet og sendt IBU. Det er på det rene at han noen år ikke tok ut hele beløpet som var innenfor beløpsrammen.

Kort om IBU og BIU

Når det gjelder IBU og organisasjonen nærmere er det en paraplyorganisasjon for nasjonale skiskytterorganisasjoner. Forbundet har for tiden 60 medlemmer, herunder Norges skiskytterforbund («NSSF»). IBUs hovedkvarter ligger i Salzburg i Østerrike. Det øverste organet er Kongressen, mens det utøvende organet er styret.

Videre er The Biathlon Integrity Unit («BIU») en uavhengig enhet som er spesialisert på og arbeider med etiske problemstillinger innenfor skiskyttersporten, herunder anti-doping, brudd på etiske retningslinjer, veddemålsrelaterte spørsmål og alle andre former for resultatmanipulasjon. Enheten ble etablert etter tiltaltes tid i IBU med henblikk på å forsikre at alle med interesse for skiskyttersporten; idrettsutøvere, foresatte, medlemsorganisasjoner i IBU, ansatte i IBU, tilskuere mv., er trygge på at etiske problemstillinger blir håndtert av et profesjonelt, uavhengig organ.

Opptakten til saken

I 2015, i kjølvannet av vinter OL i Sotchi Russland, varslet lederen ved det WADA-akkrediterte laboratoriet i Moskva, Grigory Rodchenkov, om det han mente var russisk, statlig manipulering av dopingkontrollprosesser i idretten, herunder i skiskyting. WADA (World Anti-Doping Agency) engasjerte i forlengelsen professor Richard McLaren til å gjennomføre en ekstern granskning av Rodchenkovs påstander. Funnene fra granskingen ble publisert i to delrapporter, den første i juli 2016 («McLaren Report»), som konkluderte med omfattende, systematisk, statsorganisert og statsfinansiert manipulering av dopingprøver i Russland i tidsrommet 2011 - august 2015. Andre del av rapporten – om doping i Russland – ble publisert i desember 2016. I kjølvannet av McLaren-rapporten oppsto mistanke om at aktører i de berørte idrettsorganene, herunder IBU, kunne være involvert i manipuleringen av dopingprøver.

En uavhengig granskningskommisjon, External Review Commission («ERC»), ble etablert i 2018. ERCs mandat var blant annet å undersøke om det hadde forekommet brudd på IBU-regelverket i sammenheng med manipulasjonen av dopingprøver i Russland. ERCs avsluttende rapport - The final Report of the External Review Commission - ble publisert 28. januar 2021. Den konkluderte med omfattende ukultur i IBUs ledelse, mangel på åpenhet og at det ikke var gjort nok for å forhindre systematisk doping generelt, og fra russisk hold, i perioden 2008 – 2018.

Når det gjelder mistanker om doping og tilsløring etc., er ikke det en del av saken her. Det presiseres derfor allerede her at retten ikke har noe formening om eller foranledning til å kommentere overhodet noe av det som er relatert til doping eller tilsløring av det i relasjon til tiltalte. Dette er heller ikke en del av tiltalen i seg selv. Likevel er dette bakgrunnen for hvordan saken kom opp, altså mer som bakgrunnsinformasjon.

Rapporten omtaler også andre tilfeller av mulige brudd på IBU-regelverket, slik som presidentbilen (det vil si Bessebergs bruk av BMW i Norge). I kjølvannet av ERC-rapporten har BIU iverksatt disiplinærsak, blant annet mot Besseberg, for brudd på IBUs Konstitusjon, disiplinærregler og Code of Ethics. En «Notice of Charge» ble formidlet Besseberg 31. oktober 2022. I varselet konkluderes det med brudd på nevnte bestemmelser, blant annet for mottak av upassende gaver som klokke og jakt og tjenester fra prostituerte. Saken er oversendt «CAS» (Court of Arbitration for Sport) for avgjørelse. BIUs funn og vurderinger ble nærmere omtalt under hovedforhandlingen av vitnet Greg McKenna, leder for BIU. Han ga blant annet en presentasjon av sitt arbeid og status i regi av BIU.

Rettslig ramme

Anklagene i saken her omhandler at tiltalte, mens han hadde bopel i Vestfossen i Norge og i sammenheng med hans verv som president i IBU krevde, aksepterte eller mottok i perioden 2006 - 2018 flere goder; det vil si goder som klokke, jaktture, prostituerte og bil. Det gjelder i korthet mottak av en rekke gaver/goder av verdi i anledning stilling som president.

Straffebestemmelsen mot korrupsjon i straffeloven, jf. § 387, retter seg både mot den som gir fordeler (*aktiv* korrupsjon, jf. § 387 (1) bokstav b)) og den som tar imot fordeler (*passiv* korrupsjon, jf. § 387 (1) bokstav a)). Dette er separate og selvstendige straffebud.

En kan merke seg, for det rettslige utgangspunkt, at det ikke er et vilkår for å straffe den passive bestikker (mottakeren) at også den aktive bestikker (giveren) kan straffes for korrupsjon. Det er derfor klart for eventuelt straffansvar for tiltalte ikke avhenger av at giverne kan straffes.

Besseberg er tiltalt for passiv korrupsjon, jf. strl. § 387 (1) bokstav a), for å ha krevd, mottatt eller akseptert tilbud om en utilbørlig fordel i anledning utøvelsen av sin stilling som president i IBU.

Retten vil derfor gå inn på hva de sentrale bevisemaene ved passiv korrupsjon er, som en rettslig ramme, før en går nærmere inn i detaljene senere. Retten lister bevisemaene opp i strekpunkt under:

- Hvorvidt det er krevd, mottatt eller akseptert et tilbud om en fordel.

- Om fordelene anses utilbørlig. Utilbørlighetsvilkåret innebærer at fordelene må være av klart klanderverdig eller uakseptabel karakter – omstendighetene tatt i betraktning. Sentrale momenter ved avgjørelsen av om fordelene er utilbørlig er fordelens økonomiske verdi, partenes stilling og forholdet dem imellom, formålet med ytelsen, åpenhet og om fordelene var i strid med relevante retningslinjer for partene.

- Om fordelene er akseptert eller mottatt i anledning utøvelsen av stilling. Tilknytningskravet innebærer at det er en sammenheng – men ikke et krav om årsakssammenheng – mellom fordelene og mottakerens stilling, jf. HR-2022-1278-A (Tjøme), avsnitt 44 og 45. Kravet avgrenser straffebestemmelsens virkeområde mot fordeler som utelukkende mottas som privatperson: Slike gaver skal man kunne motta selv om man innehar en stilling eller verv som er sårbart for påvirkning. I Tjøme-dommen avsnitt 53 er de sentrale momentene ved avgjørelsen av tilknytningsvurderingen angitt slik:

«Et sentralt moment ved tilknytningsvurderingen vil være hvilken tidsmessig sammenheng det er mellom ytelsen av fordelene og en situasjon der stillingsinnehaveren skal eller vil kunne treffe en avgjørelse av betydning for den som gir fordelene. Andre sentrale momenter vil være innholdet i mottakerens stilling, hva slags fordel som ytes, verdien av ytelsen, hvilken grad av sannsynlighet som foreligger for at mottakeren skal eller vil kunne treffe en avgjørelse som nevnt, samt betydningen av en slik avgjørelse for den som gir fordelene».

Det er viktig å merke seg at det ikke er et vilkår i den norske straffebestemmelsen at den som aksepterer en fordel foretar seg noe konkret som gjenytelse. Også ren «smøring» omfattes. Høyesterett har imidlertid presisert at det er mindre naturlig å dømme noen for korrupsjon dersom et påvirkningsmoment helt kan utelukkes, jf. Rt-2009-130 (Fesil/Hestevogn), avsnitt 37 og 38:

«Domfellelse for korrupsjon er svært alvorlig. Strafferammen er høy, og den samfunnsmessige fordømmelse er sterk. Svært ofte medfører det tap av stilling. Det kan etter mitt syn bare være i svært spesielle tilfelle at det er grunn til å dømme etter korrupsjonsbestemmelsen dersom en må se helt bort fra at det foreligger et påvirkningsmoment».

Skyldkravet i korrupsjonsbestemmelsen, som skal vurderes i denne saken, er forsett. Det betyr ikke at tiltalte må forstå at handlingen er straffbar. Det må imidlertid være slik at tiltalte må være klar over at han utfører den handlingen som er beskrevet i straffebudet.

I dette tilfellet handler det om blant annet mottak. I den såkalte Tjøme-avgjørelsen er det – for tilknytningskravet – presisert at tiltalte må ha vært klar over den eller de omstendigheter som gjør at det er sammenheng mellom ytelsen av fordelene og stillingen, jf. HR-2022-1278-A (Tjøme) avsnitt 52 flg. Det samme gjelder utilbørlighetsvilkåret – nemlig at tiltalte må ha vært klar over den eller de omstendigheter som gjør fordelene utilbørlig. Det er altså ikke et vilkår at tiltalte selv vurderte fordelene som utilbørlig.

Sentrale rettskilder for forståelse av korrupsjonsbestemmelsen er i tillegg forarbeidene, ref. spesielt Ot.prp. nr. 78 (2002–2003). Med dette rettslige utgangspunkt knyttet til de aktuelle straffebud, ledes retten over til temaet jurisdiksjon, ref. under.

Jurisdiksjon

Når det gjelder jurisdiksjon (det vil si norsk domsmyndighet) baseres det på det såkalte territorialprinsippet, jf. straffeloven § 4, det vil si fordi flere av fordelene i den fortsatte forbrytelsen er mottatt i Norge, herunder bilen (leasing) der fordelene er mottatt på Vestfossen/bopelen til tiltalte løpende i perioden 2011-2018 (strekpunkt 10) og Ulysses Nardin-klokken (strekpunkt 5) mottatt i Holmenkollen.

Når det gjelder jaktturene til Tsjekkia og Østerrike (ref. strekpunkt 9) er de, slik retten har lagt til grunn i bevisførselen, akseptert i Norge siden tiltalte hadde en stående invitasjon om å delta på turene og bestilte/reiste på jaktturene fra sin bopel i Norge. Det blir også å gjelde den prostituerte i strekpunkt 7, ettersom samværet ble avtalt på telefon fra Norge.

Fordeler som tiltalte har mottatt i utlandet vil også kunne strafforfølges/pådømmes i Norge siden de etter påtalemyndighetens oppfatning – og som retten er enig i – inngår i et sammenhengende straffbart forhold, der deler av forbrytelsen har skjedd i Norge, jf. straffeloven § 4 og prinsippene som kan utledes i blant annet HR-2018-2043-A (Nigeria). Det vises særlig til at det straffbare forholdet startet i Norge, at fordelene i utlandet er mottatt på midlertidige reiseopphold i utlandet og at det i tillegg også var straffbart for norske statsborgere å begå korrupsjon i utlandet forut for lovendringen 1. oktober 2015, jf. straffeloven 1902 § 12 nr. 3. Forholdet var med dette allerede brakt inn under norsk straffejurisdiksjon, og det er dermed ikke upåregnelig at også de deler av det straffbare forholdet som har skjedd i utlandet etter oktober 2015 pådømmes i Norge.

Retten mener at en skal se forholdene som et sammenhengende straffbart forhold og at det er det retten tar utgangspunkt i, ved vurderingen. Dette forutsetter imidlertid også at det er noe sammenhengende her, det vil si for eksempel at dersom en ikke finner alt bevist og det er et langt tidsrom imellom, så vil det kunne oppstå problemstillinger omkring de tidligste er foreldet – ved at det ikke er en sammenhengende rekke.

Forsvarer har fremholdt at en aksepterer at jakten i Østerrike og bilen er sammenhengende straffbart forhold, men at forhold knyttet til Russland må vurderes enkeltvis. Allerede her – før retten går inn i detaljer – presiserer retten at en ikke har funnet tilstrekkelig bevist alt som omtales i tiltalen. En har likevel funnet bevist det aller meste. Likefullt er det en sammenheng, slik at det alt i alt er et sammenhengende straffbart forhold. Det vises her til de forhold en senere konstaterer er funnet bevist samt tidsrekken med tid og omstendigheter som kan utledes av det. At det er sammenheng, viser den tette hyppigheten av gavemottak/goder i tidsperioden tiltalen gjelder uavhengig av hvor det er mottatt.

Som nevnt har retten falt ned på at det er et sammenhengende straffbart forhold. For orden og helhetens skyld, presiseres imidlertid også at jurisdiksjon for de deler av forholdet som har skjedd i utlandet etter oktober 2015 alternativt kunne vært basert på dobbel straffbarhet, jf. straffeloven § 5 (1) nr. 1, siden korrupsjon er straffbart både i Tsjekkia, Østerrike og Russland. De deler av forholdet som har funnet sted i utlandet før 1. oktober 2015, kan pådømmes i Norge basert på straffeloven 1902 § 12, som ga norske domstoler jurisdiksjon over norske statsborgeres korrupsjonshandlinger i utlandet.

Tiltaltes betydning for skiskyttersporten

Retten vil, før en går nærmere inn på detaljer i tiltalen, si noe om Besseberg og hans betydning for skiskyting og i forbindelse med hans lederskap i IBU. Dette for det første ettersom det har blitt gjort til tema i retten og for det andre for å balansere faktum – knyttet til hans lederskap i IBU. Selv om en står overfor vurdering av en alvorlig tiltale med mange detaljer som trekker til hans klare ugunst, har det også vært flere spor i bevisførselen av en rekke positive tiltak tiltalte har gjort for IBU og sporten som sådan. Retten vil for helheten og balansen gå inn i det også.

Det er nemlig ingen tvil om at tiltalte har betydd svært mye for skiskyting og dens popularitet. Det er flere vitner som har tatt til orde for at tiltalte har vært en viktig leder og bidratt i stor grad til å utvikle skiskyttersporten. Ivo Lehotan fremhevet blant annet i sin forklaring at tiltalte fra 1990-tallet bidro til å lage en tv-idrett. Vitnet fremhevet samarbeidet med tv-selskaper i hele Europa. Tiltalte har ifølge Lehotan klart å få skiskyting «ut fra skogen og over på tv-skjermer». Jiri Hamza var videre i sin forklaring for retten inne på at tiltalte har betydd utrolig mye for skiskyting og har bidratt til at det har blitt populært med tanke på tv mv. Rakel Rauntun var inne på at tiltalte «heiet» også på å få inn kvinnelige ledere i en mannsdominert idrett. At tiltalte har bidratt til likestilling mellom kjønnene var tiltalte selv også inne på i sin forklaring i retten. Tiltalte engasjerte seg blant annet for å få inn flere jenter i skiskyting. I 1992 kunne jenter få delta i OL for første gang i sporten, slik tiltalte var inne på i sin forklaring i retten.

At tiltalte har vært en sterk leder og har stor beslutningsmyndighet, har også flere vitner vært inne på. Hans O. Kveli var inne på det i sin forklaring i retten. Tiltalte var ifølge Kveli resultatorientert i IBU, og det var kort vei fra tanke til handling. Kveli var inne på at tiltalte hadde en autoritær lederstil, som IBU tjente på. IBU tjente ifølge Kveli på at det var en leder som var som han omtalte det «hard i klypa».

Tore Bøygaard omtalte tiltalte rett og slett som «mr. skiskyting». Tiltalte gjorde en fantastisk jobb, spesielt på 1990-tallet og begynnelsen av 2000-tallet ifølge Erlend Slokvik.

Tiltalte har videre også blitt støttet av skiskyttere og profiler i miljøet til å stille til gjenvalg. Det viser og illustrerer blant annet den såkalte «kampen mot Tikhonov» om presidentrollen. Det er slik at mange så på tiltalte som rett person til å «stå opp mot» russere. Det var slik han

ble vurdert av flere i sanntid og som retten legger til grunn. At tiltalte ble oppfordret til å stille til gjenvalg illustrerer at han var ønsket som leder og i all hovedsak har gjort en svært god jobb for skiskytingen. Det er også inntrykket retten sitter igjen med etter ukene i retten.

Retten er alt i alt trygg på at tiltalte har vært en sentral bidragsyter og en spydspiss i utviklingen av sporten slik den er i dag. Retten legger til grunn at tiltalte har bidratt på en god måte i store deler av sitt virke. Retten sitter alt i alt igjen med, etter hovedforhandlingen, at det er helt klart og tydelig at tiltalte har gjort en stor og viktig jobb for skiskyting internasjonalt og nasjonalt. Skiskyting er i dag en svært populær sport. Dette også mye takket være tiltalte.

Det springende punkt i saken er imidlertid ikke om han i hovedsak har gjort en god jobb for skiskytterporten. Det er utvilsomt og et faktum retten kan legge til grunn. Det er tatt ut en tiltale og vært en bevisførsel som imidlertid gir et mer differensiert bilde av hans virke som skiskytterpresident og leder for et viktig forbund. Spørsmålet retten har stilt seg er om han, til tross for en svært god jobb i IBU og for sporten, også i perioder har gjort seg skyldig i straffbare forhold med utgangspunkt i den aktuelle tiltalen som står til prøving. Økokrim har brukt ord som «Janus» (det vil si i betydningen to ansikt) for å beskrive tosidigheten hos tiltalte. Dette opplevde tiltalte krenkende, slik retten oppfattet ham i retten. Retten finner det ikke nødvendig å sette noen merkelapper på tiltalte i vurderingene retten skal gjøre. Retten må uansett vurderer konkret om det som hevdes i tiltalen har skjedd eller ikke. Det er mange konkrete forhold som står til prøvelse og som retten vil gå igjennom.

Retten vil imidlertid presisere og gjentar en viktig tilskjæring av saken. Retten avgrenser som nevnt mot spørsmålet om eventuelle påstander om skjuling av doping. Det har også vært et tilbakevendende tema i retten å avgrense mot dette. Aktor og forsvarer har for så vidt vært enig om det. Det har heller ikke vært fyllestgjørende bevisførsel rundt dette i denne saken. Slik retten har oppfattet det har tiltalte vært svært opptatt av den tilskjæringen. Retten er enig i at det holdes helt utenfor og dette er derfor tydeliggjort med denne gjentakelse.

Tiltalte som president i IBU

Retten vil også si noe mer konkret om tiltalte som president i IBU. Retten legger etter bevisførselen til grunn at styret hadde beslutningsmyndighet både hva gjaldt utøvere og tildeling. Tiltalte var en del av styret. I den forbindelse talte presidentens stemme dobbelt ved stemmelikhet. Som en illustrasjon, dersom det ble stemt over noe som var innenfor styrets virkeområde og det ble stemmelikhet, vil det «vippe over» til det tiltalte hadde stemt på.

Tiltalte har i retten vært inne på at det er feil å si at han «brukte» en dobbeltstemme, men at det følger av reglementet at hans stemme teller dobbelt ved stemmelikhet. Retten forstår hva tiltalte mener på dette punktet, men det er likevel uansett et faktum at hans stemme vil kunne få avgjørende betydning i hans retning eller ønske, ved stemmelikhet. Hvorvidt man omtaler det som man bruker en dobbeltstemme eller det bare er en konsekvens, har mer underordnet

betydning all den tid konsekvensen er den samme. At tiltalte visste om effekten, er på det rene.

Tiltalte hadde også en signaturrett. Styret kunne videre også fremforhandle kontrakter. IBU hadde også stor betydning for nasjonale forbund – som vert. Utøvere kunne også bli utestengt fra IBU.

Utover den formelle beslutningskompetansen, ligger det også en ikke-ubetydelig uformell innflytelse i en lederrolle også som president i IBU. En leder er med å sette såkalt dagsorden og har også direkte innflytelse på hva som blir skrevet i protokoll for eksempel. Økokrim har hevdet at han drev med selektiv informasjonsstyring i den forbindelse. At tiltalte bidro dels til hva som sto og ikke sto i protokoller, har kommet frem i bevisførsel og også i tiltaltes forklaring.

Besseberg har vært omtalt av vitner som dominerende og svært bestemt. Det vises blant annet til Max Cobb, som ble spurt om Bessebergs lederskap. Cobb omtalte lederskapet som sterkt, nærmest diktatorisk. Klaus Leistner omtalte Besseberg som en dominerende president, men presiserte også at presidenten må vel være sann.

Økokrim har tatt til orde for at tiltalte ikke er den naive som en dels kan få inntrykk av og den enkle bonden fra Vestfossen. Han var derimot dreven i å bruke regelverket slik det passet han, ifølge Økokrim. Retten finner det ikke nødvendig å konstatere om han er en enkel bonde som han selv har hevdet (som kanskje har vært naiv) eller om han er mer kalkulert generelt, da det uansett er spørsmål om en konkret vurdering av det subjektive på hvert enkelt tiltalepunkt. På en annen side har retten i alle fall i det store og hele oppfattet at han har utvist svært god og tidvis imponerende hukommelse knyttet til forhold som ikke taler til hans ugunst. Han er samtidig mer tilbakeholden og forbeholden med hensyn til hukommelse omkring forhold som taler mot han. Dette gjelder for eksempel hvordan han har reagerte overfor bestikkelsesforsøk, som ble gjenstand for en relativt stor del av bevisførselen.

Retten vil allerede her fremheve et eksempel på hvilket forsett tiltalte hadde knyttet til omstendigheter. Det er på det rene at tiltalte fikk vite om konkrete bestikkelsesforsøk fra Aleksandr Tikhonov rettet mot Ruhr og Bøygaard. Detaljene i bestikkelsesforsøkene kommer retten tilbake til. Det samme gjelder bestikkelse mot tiltalte selv.

Her var det, slik retten vurderer det og kommer tilbake til, svært gode bevis eller i det minste et svært tydelig incitament til å kunne reagere på en eller annen måte. Forsøkene ble ikke sendt legal committee. Det ble heller ikke tatt opp på annet vis i IBU. Når det gjelder punktet om et bestikkelsesforsøk med smykkeskrin overfor Ruhr har tiltalte i retten uttalt han må beklage og at han burde informert om det til styret. Tiltalte uttalte i retten at det kan være grunn til å ta selvkritikk på det punktet.

Det er alt i alt på det rene at bestikkelsesforsøkene ikke på noe tidspunkt fikk konsekvenser for Tikhonov eller russere for øvrig. Slik retten vurderer det, er dette et tydelig og illustrerende eksempel på at tiltalte vet noe sentralt som president (eller i det minste har fått tilstrekkelig informasjon til å gå videre med det) og ikke gjør noe overhodet. Sakene/tilfellene blir bare liggende uberørt. Tiltalte kommuniserte heller ikke ut av sin private sfære om temaet.

Et annet eksempel som kan trekkes frem er den sterke bekymringen fra Hamza om tildeling av Tjumen. Tiltalte truet Hamza med legal action og disiplinærstraff. Dette er et eksempel på, slik Økokrim tok til orde for, at han kunne bruke formelle virkemidler mot andre. Dette viser, slik retten vurderer det, at tiltalte har sterk handlekraft dersom han føler han må. Her tok han nettopp konkrete grep mot noe han mente var galt der og da. At tiltalte kan hvis han vil, er ikke retten i tvil om.

Et tredje illustrerende eksempel knyttet til mer konkret og direkte handlemåte er hvordan internrevisorer ble behandlet da den aktuelle bilen (BMW) ble et tema. Slik bevisførselen har vært og som retten kommer tilbake til, er det på ingen måte slik at de ble behandlet på en spesielt god måte. Revisorer gjorde sin jobb og pekte på uregelmessighet, men ble møtt av tiltalte med på den ene side passivitet og på den andre side ved irritasjon. Også her viser tiltalte, slik retten vurderer det, både vilje og evne til å stå opp for det han mener.

Så retten kan derfor allerede her si at en ikke har den oppfatning at tiltalte ikke kan og ikke er handlekraftig. Tvert imot har han vist at han kan reagere i bestemte retninger dersom det er nødvendig i hans perspektiv. Handlekraften og viljen er det altså ikke noe i veien med hos tiltalte. Økokrim har imidlertid hevdet at en ikke så reaksjonsmønsteret overfor russere.

Etiske regler i IBU

IBUs etiske regelverk har endret seg gjennom årene, også i tiltaleperioden. I 2009 var det kun en klausul i Konstitusjonen 09 artikkel 12 om «Conflict of interest». I 2012 kom en endring som innebar at styret fikk myndighet til å utforme etiske retningslinjer for IBU.

Av punkt 2 «Conflicts of interest» (ref. faktisk utdrag side 1384) fremgår:

«All those acting on behalf of the IBU must make decisions in the interests of the IBU. All those whose personal interests might reasonably be perceived as being affected by a decision or policy concerning an IBU matter (including receiving material benefits) shall refrain from the decision-making process».

Det er også en mer generell regel, punkt 1.2, der det fremgår:

«Persons and organizations as listed in Art. 1.1 are expected to be aware of the importance of their task and shall be aware of their obligations and responsibilities. They shall pledge to behave in a dignified manner. They shall behave and act with

complete credibility and integrity. They may not abuse their position as part of their function to take advantage of their function for private aims or gains, or in any other way».

Det var mer oppsummert et forbud mot å utnytte sin posisjon i IBU for å oppnå private mål eller fortjeneste, og også et forbud mot å delta i beslutningsprosesser der ens egne, personlige interesser kunne berøres. Nevnte bestemmelser forble uendret til Besseberg gikk av som president i 2018. Det etiske regelverket i IBU har ellers blitt vesentlig endret etter Bessebergs presidentperiode, og håndheves i dag av den uavhengige enheten, BIU.

Tiltalte har i sin forklaring vært inne på at han i perioden som president har styrt IBU etter etiske retningslinjer og ikke utnyttet posisjon sin. Tiltalte har videre vært spesielt oppmerksom på å ikke komme i situasjon der interessekonflikt kan oppstå. Han var videre opptatt av at IBU skulle følge demokratiske prinsipper.

Tiltalte har i sin egen forklaring videre vært inne på at han mer konkret har vært bevisst på interesse- og habilitetskonflikt. Tiltalte har også laget et håndskrevet notat om «Conflict of interest» (ref. faktisk utdrag side 5979). Dette illustrerer en del på vei det subjektive og hva som var innenfor etter hans syn, slik retten ser det. Tiltalte forklarte dessuten i detalj i retten også om gaver han selv kjøpte inn, det vil si gaver han ga bort til andre i forbindelse med arbeidet i IBU. Det viser til en viss grad i praksis, slik retten vurderer det, hva som er «nivået» på gaver som et visst utgangspunkt. Verdien lå nemlig rundt kr 2000 og viser hva som var en naturlig gave, og tiltaltes forståelse av det. Saken her og som retten kommer tilbake til i detalj, dreier seg imidlertid om gaver/goder i favør av tiltalte i en helt annen størrelsesorden, det vil si langt høyere verdi.

Noen faktiske forhold i saken som er bestridt/ubestridt

Retten skal si noe kort og generelt om hva som er bestridt og ikke i saken. Tiltalte har ikke bestridt selve mottaket av klokken eller jaktturen samt at bilen var gratis for han. Når det gjelder samvær med prostituerte, har han imidlertid bestridt dette. Økokrim har anført at fordelene er utilbørlige både enkeltvis og uansett samlet sett. Det er ingen uenighet mellom partene om momentene som skal vektlegges i vurderingen.

Økokrim mener videre at tilknytningskravet er oppfylt. Det hevdes derfra at det ikke er utelukkende som privatperson at tiltalte mottok gavene. Tilknytningskravet er ikke bestridt foruten jakten med Volker Schmid, der tiltalte mener det er i regi av et vennsforhold. Det er videre omstridt om fordelene er krevd, akseptert eller mottatt med forsett. Det er bestridt om gaver eller mottak er utilbørlig. Det er også andre detaljer rundt de ulike forhold det er uenighet om.

Klokker

Omega-klokke (tiltalen strekpunkt 1)

Før retten går inn på denne klokken spesifikt, skal retten aller først omtale noe mer generelt om det å motta klokker for tiltaltes del. Tiltalte har mer generelt forklart at klokker har vært vanlig som gaver i ulike anledninger. Det gjaldt ifølge tiltalte ved ulike anledninger som dersom en skal slutte eller det er runde år. Tiltalte har også personlig fått klokker. Tiltalte så på det som en anerkjennelse for sin innsats for skiskyting. Tiltalte var i sin forklaring inne på stor og «uegennyttig innsats» for hans del.

Når det gjelder klokken i strekpunkt 1 i tiltalen (Omega), forklarte tiltalte at den er knyttet til styremøte 100 i IBU i mars 2011 i Khanty-Mansiysk, ref. faktisk utdrag side 2441. Tiltalte mottok innpakket gave fra Sergey Kushchenko og pakket den opp da han kom hjem på Vestfossen. Han hadde ifølge sin forklaring ikke interesse av klokker og derfor lå de «henslengt». Omega var det eneste merke han kjent til, var han inne på. Hans far brukte Omega og han hadde selv fått én til konfirmasjon.

Det er også på det rene at Kushchenko viste han en klokkesamling på veggen på et tidspunkt, som tiltalte tenkte var verdt mange millioner. Dette var tiltalte inne på i sin forklaring.

Retten kan legge til grunn at tiltalte visste godt hvem Kushchenko var og at han var en person som kan omtales som «velholden» eller i det minste med svært god økonomi. Tiltalte pakket opp gaven hjemme på Vestfossen dersom en legger tiltaltes forklaring til grunn på det punktet. Retten legger det faktum til grunn, det vil si tiltaltes forklaring, da en ikke har andre bevis på hvor gaveesken rent faktisk ble pakket opp. Tiltalte hadde senere sett, ifølge tiltalte selv, på en flyplass i Genève at verdien på klokka var ca. 20.000, enten i sveitserfranc eller euro. Tiltalte oppga i avhør at han fant ut, etter å ha sett klokken i Genève, at verdien var ca. kr 150.000. Retten kan derfor legge til grunn at tiltalte har mottatt klokken og visste på et senere tidspunkt at den hadde svært høy verdi.

Etter at han oppdaget prisen og traff Kushchenko senere, spurte tiltalte Kushchenko om det var ekte gull i klokka. Da svarte Kushchenko at den var i ekte gull. Da svarte tiltalte tilbake at han ikke kunne motta klokken. Da responderte imidlertid Kushchenko tilbake at tiltalte hadde ledet sitt 100 møte, akkurat hadde hatt sin 65-årsdag og at den var fra han personlig. Tiltalte mente og forsto at gaven var for det han hadde gjort og ikke som president. Han beholdt den.

Tiltalte uttalte at han ikke tenkte på de etiske retningslinjer da. Tiltalte forklarte at han synes han fortjente den, i alle fall at det ikke var ufortjent. Tiltalte uttalte mer generelt at han tror alle liker å bli verdsatt for det man gjør. Når det gjelder spørsmålet om åpenhet om mottak av gaven, forklarte han at han opplevde at gaven var fra Kushchenko personlig og ikke fra det russiske forbundet.

I avhør med politiet har tiltalte imidlertid knyttet gavegiver til forbundet. Han ble foreholdt dette. Tiltalte kommenterte til dette i retten at han var sliten under avhøret. Tiltalte ble videre foreholdt avhør der han oppga Kushchenko som gavegiver og at han begrunnet det med at tiltalte var «president» i den «viktigste vinteridretten og at han derfor skulle ha en slik klokke».

Tiltalte forklarte mer utdypende at han ikke informerte på påfølgende styremøter i IBU at han hadde mottatt klokke eller verdien av klokken, men presiserte at han ikke hadde lagt skjul på at han hadde fått den. Verdsettelsen av klokken er kr 195.400 ifølge Urmaker Bjerke AS 3. april 2019 (ref. faktisk utdrag side 4675).

Det er ikke noe vitneobservasjoner som kan kaste lys over klokkegaven. Vitne Ruhr ble spurt om bilde av tiltalte med klokkeeske og Kushchenko, der hun står i bakgrunnen. Vitnet Ruhr forklarte at hun ikke husker tilfellet. Ruhr har forklart i det hele tatt at hun ikke har fått vite om klokken av tiltalte.

Retten har foretatt en nærmere vurdering. Det er den etterfølgende aksepten av klokken som er det straffbare, dersom en legger til grunn tiltaltes forklaring. Retten legger til grunn at aksepten i ettertid er skjæringstidspunktet for vurderingen og har basert det på tiltaltes forklaring om hendelsesforløpet. Forsvarer har i sin prosedyre forholdt seg til at gaven ble gitt til tiltalte som president, til tross for at tiltalte selv sier at det var personlig gave. Spørsmålet ifølge forsvarer er om det var en utilbørlig gave eller ikke. Retten er enig i at det er vurderingstemaet.

Tiltalte har, som en har vært inne på, ikke bestridt at han har mottatt klokken. Retten vet ikke eksakt når overrekkelsen var, men kan i alle tilfelle legge til grunn at gaven er mottatt og at tiltalte har tatt den med seg hjem. Det har heller ikke vært åpenhet rundt gaven. Når det gjelder kunnskap om verdi av klokken for tiltaltes del har han knyttet det til at han skjønte det senere (spesifikt på flyplass i Genève). Han hadde vært hjemme og sett klokkesamlingen til gavegiver på et tidligere tidspunkt. Han tok spesifikt opp spørsmålet om klokken med gavegiver senere, der tiltalte fikk bekreftet at den var av gull.

Retten legger til grunn at han da har oversikt over omstendigheter som gjør gaven utilbørlig. Han forstår dette da, det vil si omstendigheter. Det omhandler svært høy verdi. Det var ingen åpenhet om gaven, det vil si ingen fikk vite om den. Verken Ruhr eller andre fikk opplysninger. Den ble gitt i anledning verv som president. Kushchenko sa at denne skulle tiltalte ha som president. Koblingen i anledning stilling er åpenbart oppfylt, slik retten ser det. Tiltalte uttalte for øvrig i retten at det var fortjent og han beholdt den selv om han er klar over verdien.

Tiltalte hadde, som må anses sentralt, klare handlingsalternativer i dette tilfellet – enten returnere klokken eller si fra til IBU om at gaven var mottatt. Han gjorde verken det ene eller

andre. Klokkegaven forble derimot noe som kan omtales og forstås som en «hemmelighet» mellom gavegiver og tiltalte, slik retten tolker det.

Når det gjelder påvirkningsmulighet og motiv hos giver, satt gavegiver og tiltalte i samme styre (uten at de andre i styret visste om gaven). Dette illustrerer påvirkningsmuligheten. At det ligger en påvirkningsmulighet ligger blant annet i det at det tas beslutninger i styret. Tjumen fikk som illustrasjon A-lisens omtrent på denne tiden i november 2011, tildeling av verdenscup i Tjumen var på IBUs «bord» og i e-post (ref. faktisk utdrag side 8004) går det frem at Kushchenko hadde ambisjoner som etterfølger av tiltalte. En klokkegave av høy verdi, som i dette tilfellet, må forstås og tolkes i et slikt perspektiv slik retten vurderer det. Ingen andre vet at tiltalte har fått en klokke til nesten kr 200.000. Det er det som er det klart klanderverdige og uakseptable. Påvirkningsmuligheten er åpenbar.

Tiltalte var videre åpenbart klar over det klanderverdige. Tiltalte har for eksempel skrytt av klokke overfor Slokvik, ref. hans forklaring på det punktet. Det kan hevdes at det er en form for åpenhet. Det er imidlertid ikke den typen åpenhet som er aktuelt.

Så mer oppsummert er klokken mottatt fra en russisk myndighetsperson og i anledning tiltaltes stilling. Retten ser helt bort fra det personlige i det. Dette selv om gavegiver skulle ha sagt det. Når det gjelder det utilbørlige vises det til at verdien er svært høy og manglende åpenhet. Det er mottatt av en person som sitter i samme styret. Dette leder retten igjen til at disse to har drøftelser og beslutninger i styresammenheng der samtidig den ene har gitt den andre en gave av svært høy verdi og de andre i styret ikke vet om det. Det ligger her påvirkningsmulighet i retning russisk skiskyting. Retten legger til grunn at tiltalte hadde en klar oppfordring i kraft av gavens verdi, å ikke akseptere den. Videre når det gjelder det subjektive er tiltalte klar over omstendighetene som gjør gaven utilbørlig, det vil si pris og manglende åpenhet. Han er videre klar over omstendigheter som taler for at klokken ble gitt i anledning stilling.

Alt i alt er både subjektive og objektive vilkår for straff oppfylt og tiltalte dømmes i samsvar med omstendighetene i strekpunkt 1. Det vises for øvrig til at det inngår i et sammenhengende straffbart forhold.

Hublot-klokke (tiltalen strekpunkt 3)

Tiltalte forklarte at han byttet den aktuelle klokke med en russer i en badstu. Han byttet bort en Adidas-klokke han hadde på hånden. Tiltalte hadde selv fått den i gave på sin 60-årsdag, i forbindelse med OL i Torino.

Det kan ifølge tiltalte gjerne ha vært en ordfører han byttet klokke med, men det kan han ikke garantere. Enten var det en ordfører eller så var det en annen russer. Det står året 2013 i tiltalen, men det kan også ha vært i 2011. Tiltalte mener det var i forbindelse med VM i 2011 i Khanty-Mansijsk. Russere er opptatt av klokker og å bytte. Han visste ikke at den hadde

verdi, men siden russer insiterte så lot han det skje. Når det gjelder verdi på egen klokke forklarte han i retten at han ikke vet verdien. Han ble foreholdt politiavhør, der han antok kr 2000.

I vurderingen av pris er det kommet frem kr 73.000 som nypris og antatt bruktpreis kr 60.000 (ref. faktisk utdrag side 4685) for klokken han mottok eller byttet til seg.

Retten legger til grunn at klokken, i tråd med tiltaltes forklaring, ble overlevert i 2011 (slik at tiltalen ble justert av aktor på dette punktet). Den ble byttet i en badstu. Tiltalte deltok der i egenskap av president. En vet ikke så mye om personen som ga klokken, men en vet at det var muligens en ordfører eller annen russer (navnet er ukjent).

At tiltalte hadde foranledning til å undersøke verdien på klokken, er på det rene. Tiltalte tar et bevisst valg i så fall om å ikke sjekke verdien i det minste. Han valgte å beholde den. Rauntuns forklaring underbygger at han i alle fall i 2015 var klar over at klokken var dyr. Da fortalte tiltalte henne om klokken. Hun gikk straks hjem og googlet prisen.

Klokken var uansett verdifull for ham og han har brukt den ofte. Dette støttes også at bildemateriale. Det vises blant annet til da markedsavtale med Infront ble undertegnet i 2012. Hans Peter Olsen bekreftet også at den ble brukt mye. Det var imidlertid ingen åpenhet overfor generalsekretær Ruhr om den klokken, ref. Ruhrs forklaring.

Tiltalte har et ansvar med tanke på å undersøke verdien og utvise åpenhet. Når det gjelder påvirkning vet en imidlertid ingenting eller i beste fall lite.

Retten har foretatt en konkret vurdering. Spørsmålet er om tiltalt kan dømmes for mottak av denne klokken og om dette innebærer passiv korrupsjon etter den aktuelle bestemmelsen. Det har på et tidspunkt skjedd et bytte av klokker i en badstu. En vet imidlertid samtidig ikke hvem gavegiver var. Retten kan vanskelig se for seg at et bytte med en tilfeldig russer som en ikke vet hvem er, uten videre kan innebære at en kan konstatere lovbrudd. Her ligger også det element at en ikke kan spekulere i påvirkningsmuligheten utover at det var fra en person med russisk opphav. Dette blir i alle fall en anstrengt øvelse å konstatere mulighet for påvirkning og gir rom for mer innholdsløse spekulasjoner, slik retten ser det. Det kan heller ikke helt utelukkes at vedkommende som byttet bort klokken bare gjorde en dårlig byttehandel med tiltalte, da tiltaltes klokke var av mindre verdi. Det kan selvsagt hevdes at tiltalte har ansvaret da han vet verdien på egen klokke, men på en annen side har retten ingen momenter som gir indikasjon for å si noe om påvirkningsmomentet utover det mer generelle. Her mangler det ytterligere bevis. Alt i alt finner retten at en ikke kan konstatere en utilbørlig gave i anledning stilling og tiltalte blir å frifinne på det punktet.

Ulysses Nardin-klokke (tiltalen strekpunkt 5)

Tiltalte forklarte seg i retten mer generelt om problemer med Tikhonov. Retten finner ikke grunn til å gå inn på alle detaljer om det her, men bemerker at det var en del problemstillinger som tiltalte var opptatt av. Det handler om at de to hadde et anstrengt forhold over tid. Tiltalte omtalte han blant annet som «hjelpesløs» flere ganger. Retten har i det hele tatt oppfattet at Tikhonov var en omstridt person, i det minste i tiltaltes øyne.

Tiltalte forklarte at han ikke har akseptert den brukte klokka (med ripe) eller noe annet fra Tikhonov, og at han ikke kan straffes.

Tiltalte tror det var i året 2014 hendelsen var. Tikhonov fremmet ønske, i forbindelse med middag med tiltalte i Holmenkollen, om å ha en pokal til beste nasjon, Tikhonov-cup. Han fikk ikke samtykke av tiltalte til å dele ut pokalen. Tiltalte ga beskjed om at han gjerne må fremme et forslag til styret, uttalte tiltalte i retten. Tiltalte fikk klokke av Tikhonov der og da. Tiltalte avviste å ta klokken imot. Tiltalte avslo bestemt ifølge sin forklaring. Tikhonov ble sint og reiste seg. Tiltalte forklarte at han oppfattet at Tikhonov gjorde det for å «smøre» han. Tiltalte besvarte i retten det med ordet «selvsagt».

Tiltalte ga uttrykk for at han ville levere klokka tilbake til Tikhonov personlig og ta et «oppgjør» med han. Han følte det som ubehagelig at han forsøkte å bestikke han på den måte. Det irriterte han også at Tikhonov prøvde å gi han en brukt klokke (med ripe). Tiltalte visste på det tidspunkt at Tikhonov gikk med dyre klokker selv.

Tiltalte traff Bøygaard noe senere. Bøygaard hadde allerede selv vært i kontakt med Tikhonov, som hadde prøvd å gi Bøygaard en lommebok (med penger). Tiltalte forklarte at han tror ikke at han fortalte til Bøygaard at Tikhonov hadde prøvd å gi han en klokke tidligere. Tiltalte klarer ikke å huske om han fortalte til noen i IBU overhodet om han hadde fått klokke.

Tiltalte tok ifølge sin forklaring med klokka i alle fall to ganger, for å levere tilbake til klokkegiver. Klokken ble siden liggende å «slenge» blant annet på våpenskapet hjemme. Tiltalte ble foreholdt et bilde (faktisk utdrag side 3879) fra en middag sammen med blant annet Tikhonov. Dette er fra etter overrekkelsen av klokken. Tiltalte hadde i retten ikke noe forklaring på hvorfor han ikke ga klokken tilbake til Tikhonov på det tidspunktet.

Klokken ble funnet under ransaking på Vestfossen i året 2018.

Det har vært noen vitneforklaringer som kaster et visst lys over bestikkelser og det temaet i relasjon mellom tiltalte og Tikhonov, herunder fra Bøygaard og Ruhr.

Bøygaard forklarte i retten at Tikhonov i 2013 i Holmenkollen tok kontakt og ga han en liten portemoné med 500 euro som lå inni. Han så pengene først da han kom opp på rommet.

Bøygaard gikk ned igjen. Han traff sekretæren til Tikhonov og ga lommeboka tilbake. Vitnet opplevde at Tikhonov var i ferd med å «kjøpe han». Tikhonov ønsket møte dagen etterpå. Tiltalte var kontaktperson for at Tikhonov ønsket møte med Bøygaard. Tiltalte var videre til stede i møtet. Der forklarte Tikhonov kulturen og at det er vanlig i Russland med slik gave. Det var en lettere opphisset Tikhonov og vitnet oppfattet at han ble fornærmet ved at lommeboken med penger var gitt tilbake. Vitnet forklarte mer utdypende at da de gikk hver til seg selv, synes vitnet det var rart at tiltalte ikke «tok avstand» til den store summen. At tiltalte hadde mottatt en klokke tidligere, var ikke tema. Tiltalte fortalte heller ikke om middag mellom Tikhonov og tiltalte. Vitnet tror imidlertid at hendelse med pokalen var i 2014.

Vitnet Bøygaard forklarte ellers om en episode i 2010 i forbindelse med kongress i St. Petersburg. Tikhonov ga en papirpose med en skjorte og en konvolutt til en annen. Vitnet så at det var penger/sedler i konvolutten. Vitnet varslet Besseberg om hendelsen.

Tidligere generalsekretær i IBU Ruhr forklarte i retten om at hun ble forsøkt bestukket av Tikhonov i 2008, etter undersøkelse av dopingtilfelle mot russere. Det var ved hovedkontoret i Salzburg. Tikhonov spurte henne ut om tilfelle med doping (omkring tre russere) og hva status var på den. Han holdt et smykkeskrin i hendene. Smykkeskrinet ble aldri åpnet. Hun informerte Tikhonov om status i dopingsaken. Det var frem og tilbake med esken og vitnet husker situasjonen ubehagelig, slik hun forklarte det i retten.

Av det som har betydning for tiltalte, til dette strekpunkt, er at Ruhr forklarte at hun straks kontaktet tiltalte. Ruhr husker hun ringte for å fortelle han det. Ruhr vet også at det ikke ble noen konsekvenser av det. Ruhr ble foreholdt forklaring i avhør, der hun ga uttrykk for at han forsøkte å «glatte over» situasjonen og det ble aldri tatt opp i styret. Vitnet bekreftet i sin forklaring i retten at dette er riktig. Hun forklarte i retten at forsøket fra Tikhonov ikke fikk noen følger.

Ruhr ble videre spurt om Besseberg informerte henne om at han fikk en klokke i 2011. Hun svarte på det at han aldri sa noe til henne. Ruhr fikk også spørsmål av aktor om hun visste om at tiltalte hadde fått en Ulysses-Nardin. Det var først i forbindelse med avhør Ruhr fikk vite om det, forklarte Ruhr i retten. Retten har alt i alt merket seg manglende åpenhet fra tiltalte om klokker overfor generalsekretær Ruhr.

Retten har videre merket seg flere forhold relatert til Ruhrs forklaring. For det første er det sentralt at det har skjedd et bestikkelsesforsøk overfor henne. Videre er det sentralt at det skjedde i forbindelse med hennes arbeid og knyttet opp til oppfølging av dopingsak overfor russere. Derest igjen er det sentralt at tiltalte fikk vite om tilfellet straks. Hun forklarte i retten at hun informerte tiltalte straks på telefon. Retten har ingen grunn til å betvile det. Derest igjen er det sentralt at hun opplevde at Besseberg «glattet over» det. Det ble i alle fall ikke fulgt opp i styret. Videre er det sentralt at på tidspunktet tiltalte fikk klokken av Tikhonov i dette strekpunkt, allerede visste om at Tikhonov hadde forsøkt å bestikke Ruhr.

Tiltalte tok klokken med seg og informerte ikke Ruhr. Her er det påfallende, slik retten ser det, at det ikke tilflyter noe informasjon fra tiltaltes side til Ruhr verken da eller senere. Det vises her til den normalt tette kontakten mellom Ruhr og tiltalte i forbindelse med IBU-relaterte tema.

Retten har foretatt en nærmere vurdering. Det er ikke bestridt at klokken er mottatt. Økokrim tror det er i 2013. Tiltalte tror det kan være i 2014. Tidspunktet er imidlertid ikke avgjørende, slik retten ser det, da den uansett er mottatt av tiltalte. Når det gjelder forsettet mener Økokrim på sin side at det nærmest er erkjent i retten. Dette fordi tiltalte uttalte i retten at det var for å smøre han og at det var i anledning som president. At det var smøringsforsøk støttes av Bøygaards opplevelse, som ble videreformidlet tiltalte (dersom en legger 2013 til grunn). Retten kan uansett trygt legge til grunn at det handlet om et smøringsforsøk uavhengig av årstall. Retten er også enig med Økokrim at tiltaltes forklaring innebærer nærmest en erkjennelse.

Klokken ble mottatt av tiltalte og var i tiltaltes besittelse i det minste inntil videre. Tiltalte har hevdet at han ville levere den tilbake på et tidspunkt. Det er imidlertid ikke tegn på det, slik retten vurderer det. Han tok den tvert imot med på hotellrommet. Tiltalte hadde en rekke andre naturlige handlingsalternativer, slik retten ser det. Han kunne for det første ha latt den ligge igjen på bordet i første omgang. Han kunne for det andre ha sendt den med pokalen. Han kunne for det tredje ha fortalt det til forbundet eller generalsekretær Ruhr. Han kunne for det fjerde ha fortalt Bøygaard om sin opplevelse. Ingen av disse alternativene ble gjort.

Tiltalte tok derimot et bevisst valg å beholde og det er ikke ytre tegn på å gi den tilbake, slik retten vurderer det. Han tok den med hjem til Vestfossen og la den på toppen av våpenskapet. Tiltalte grupperte den med gaver som er mer verdifulle. Han møtte videre Tikhonov senere, men leverte ikke klokken tilbake da heller. Retten ser helt bort fra at tiltalte ikke har akseptert klokken og skulle levere den tilbake. Det fremstår som en oppkonstruert forklaring fra tiltaltes side som ikke lar seg rimelig forklare med hendelsesforløpet og ikke minst tiden som har gått. Her er det naturlig, slik retten ser det, å merke seg at det er flere år mellom klokken ble mottatt og det ble funnet hos tiltalte i forbindelse med beslaget.

Når det handler om påvirkningsmulighet, som er tilstrekkelig, er det aktuelt at klokkegiver vil «holde seg inne» med tiltalte. Videre kan en legge til grunn at planleggingen av dopingjukset fra russisk side var også godt i gang på det tidspunktet, ref. Rodchenkovs forklaring. Det er uansett ingen tvil slik retten ser det om at det foreligger en påvirkningsmulighet i favør av enten Tikhonov selv eller russere, ved den type smøring som er aktuell.

Retten ser videre helt bort fra at tiltalte kunne tenke at dette var en billig klokke. Det vises også til at Ruhr ble tilbudt et smykkekrin. Om det var med eller uten ripe på klokken, har ingenting å si for utilbørligheten og klanderverdigheten. Den er uansett av stor verdi. Retten

mener at en kan legge til grunn at det var klokken med ripe (med verdi ca. kr 40.000), som er det gunstigste for tiltalte.

Så oppsummert legger retten til grunn at det var en aksept fra tiltalte og fester ikke lit til at tiltalte skulle gi den tilbake. Videre legger retten til grunn at fordelene var utilbørlig. Det vises til stor verdi og manglende åpenhet rundt klokken. Han holdt det direkte skjult. Dette var videre det tredje bestikkelsesforsøket han «lot gå» i relasjon til Tikhonov. Det første er forsøket med Resch (smykkeskrin), det andre er tilfellet med Bøygaard (lommebok med penger) og nå det siste med klokken som han mottok under middagen. Tiltalte benyttet ingen anledning – på noe tidspunkt – til åpenhet omkring klokken eller gjøre tiltak for at den ikke var i behold hos han lenger.

Klokkegave av den verdi som er aktuell, er utilbørlig. Tiltalte var klar over omstendighetene som gjør gaven utilbørlig, det vil si høy verdi og manglende åpenhet. Han er videre klar over omstendigheter som taler for at klokken ble gitt i anledning stilling. Alt i alt er både subjektive og objektive vilkår for straff oppfylt og tiltalte dømmes i samsvar med omstendighetene i strekpunkt 5. Det vises for øvrig til at det inngår i et sammenhengende straffbart forhold.

Prostituerte

Prostituert i Moskva i 2013 (tiltalen strekpunkt 2)

Det er enighet mellom partene om at det var i april 2013 hendelsen stammer fra. Tiltalte bekreftet det i retten.

Tiltalte forklarte seg i retten om forholdet. Det banket ifølge tiltalte på døren på kvelden og det sto utenfor en yngre og normalt kledd kvinne. Tiltalte hadde sovet. Han trodde at hun kom fra arrangør. Han la seg under dyna igjen. Han mottok ikke seksuelle tjenester fra henne ifølge tiltalte.

Grunnen til at han nevnte forholdet i avhøret (avhør i Østerrike), er fordi han ville komme til de mer alvorlige anklagene i saken. Ellers var det nok flere som har sett at noen har banket på hos han. Flere kan også ha sett at damer har vært med han. Dette var imidlertid tolker forklarte tiltalte.

Tiltalte ble foreholdt politiforklaring. Det kom frem her en innrømmelse i avhøret fra tiltalte knyttet til bruk av seksuelle tjenester som er sendt fra Kushchenko eller arrangør. Han svarte at han «tror» det kom til samleie. I senere avhør går det frem at det ikke har skjedd likevel. Tiltalte forklarte i retten at han hadde vært ute på revejakt og at han ble irritert av den østeriske avhører. Tiltalte ønsket å bli ferdig med det og svarte på det unøyaktig i første avhør. Han ville komme til det som gjaldt siktelsen mot ham. Tiltalte uttalte at han i dag

mener at hun var inne to-tre minutter på rommet og at det ikke skjedde noe seksuelt mellom de to. Han var også inne på at han angret på at han ikke hadde advokat i første avhør.

Tiltalte ønsket ikke å forklare noe mer utdypende i retten da han anser det som personlig. Han viste til sin frie forklaring. Tiltalte ønsket ikke å forklare seg om utdypende spørsmål fra aktor.

Tiltalte ble foreholdt bilde av ham selv og en kvinne (ref. faktisk utdrag 3820). Han bekreftet at han kjente henne igjen.

James Carrabre forklarte i retten generelt at han så tiltalte sammen med prostituerte, i alle fall noen han tenkte var det. Han spurte ikke om de var det, men han antok det.

Retten har foretatt en vurdering av beviset i saken, som er det første avhøret av tiltalte. Når det gjelder avhøret møtte tiltalte frivillig. Tiltalte ble videre minnet på en rekke ganger underveis at han hadde rett til å la seg bistå av forsvarer. Forklaringen om prostituerte kom, slik retten vurderer det, etter et åpent spørsmål. Tiltalte uttalte i avhøret at han ønsker å være «ærlig og svare korrekt». Tiltalte rettet videre heller ikke noe ved gjennomlesning senere. I et nytt avhør med advokat i 2021 justerer han imidlertid forklaringen, men kun med hensyn til om det ble gjennomført samleie. Retten legger til grunn det som utledes av den første politiforklaringen. Det har formodningen mot seg at han ville pådra seg noe uriktig forklaring om seg selv på det punktet. Retten kan ikke se noe rimelig grunn til at det kan være tilfellet. For det første er det straffbart og for det andre ikke en type detalj man uten videre snakker seg inn i uten at det har skjedd.

Det var også tema i retten generelt om bruk av prostituerte. På generelt spørsmål om å motta tjenester fra prostituerte i politiavhør, bekreftet tiltalte at han har mottatt seksuelle tjenester i Salzburg. Han bekreftet at det var kontant med enten 50 eller 100 euro. Det var ikke russisk offisiell person som sto i sammenheng med dette.

Å kjøpe seksuelle tjenester er straffbart i seg selv, men Økokrim har ikke tatt det med som et selvstendig tiltalepunkt. Likevel er retten enig i at episoden, det vil si at han har benyttet seg av prostituerte, indikerer at han er i stand til å bryte en slik barriere – det vil si benytte seg av prostituert til tross for det straffbare. Hovedbeviset på dette punktet er imidlertid hans innrømmelse i avhør, men dette elementet underbygger dette. Det er bevist utover enhver rimelig tvil at det har skjedd, slik retten vurderer det.

Når det gjelder det å motta tjenester fra prostituert, vises det til det som er omtalt som ærbarhet i retningslinjer i IBU. På denne tiden er det også straffbart som nevnt, etter norsk rett, å motta tjenester fra prostituerte. Det er derfor ikke bare utilbørlig, men også direkte straffesanksjonert. Fordelen gjør også Besseberg sårbar for risiko for påvirkning og også utpressing. Her ligger et klart ansvar på hans side. Den økonomiske verdien er underordnet.

Forsvarer anførte at en må spørre seg om det at tiltalte i første avhøret uttalte «det tror jeg» er et tilstrekkelig bevis for at det har skjedd et samleie. Det vises til at han i ettertid så at det kom feil ut og at han korrigerste det i senere avhør. Retten er ikke i tvil om at hans utsagn om det seksuelle, selv om han selv bidro med dette i avhør, er riktig. Han uttaler riktignok «det tror jeg», men det er som nevnt ingen grunn til å snakke seg inn i noe straffbart, dersom det ikke hadde funnet sted. Det var ikke noe press i avhørssituasjonen, snarere tvert imot. Det var et åpent spørsmål. Hans rett til advokat ble også presentert flere ganger. Retten forsto det slik at forsvarer dessuten heller ikke har noen formelle innsigelser til selve avhøret. Retten kan heller ikke se formalfeil.

Alt i alt, når det gjelder strekpunkt 2, uttalte han i avhør at han «tror» det kom til samleie. I retten nesten seks år senere kommer han med en annen forklaring og versjon. Dette er rett og slett en bortforklaring som det ikke festes lit til, slik retten vurderer det. Retten legger til grunn hans spontane ærlighet i avhøret i 2018. Det er bevist utover enhver rimelig tvil at han benyttet seg av seksuelle tjenester selv om han var klar over at det var sendt fra Kushchenko eller arrangør. Det foreligger påvirkningsmulighet i retning russiske interesser ved at en har noe på tiltalte og at det kan brukes mot tiltalte.

Videre når det gjelder det subjektive er tiltalte klar over omstendighetene som gjør aksepten av tjenester fra den prostituerte utilbørlig, det vil si blant annet det straffbare i det og etiske retningslinjer. Han er også klar over omstendigheter som gjør at det er sammenheng mellom ytelsen av fordelen og stillingen som president. Alt i alt er både subjektive og objektive vilkår for straff oppfylt og tiltalte dømmes i samsvar med omstendighetene i strekpunkt 2. Det vises for øvrig til at det inngår i et sammenhengende straffbart forhold.

Prostituerte (tiltalen strekpunkt 7)

«Eva»

Dette punktet omhandler personen «Eva». Tiltalte fortalte i retten at hun var 42 år gammel. Det ble fremvist et bilde av henne (ref. faktisk utdrag side 8941). Tiltalte bekreftet at det er Eva. Tiltalte uttalte at han traff henne i 2016 og 2018.

Tiltalte forklarte at han ikke visste at hun var prostituert. Han innledet ganske enkelt «bekjentskap», som han omtalte det, til en kvinne. Han fikk et forhold til en annen kvinne. Tiltalte forklarte at han hadde telefonnummeret hennes, men ikke mailadressen hennes.

Det ble fremvist en lapp med telefonnummer og navnet Eva (ref. faktisk utdrag side 8259). Det har en logo som viser et hotell i Khanty-Mansijsk. I retten ville tiltalte ikke svare på spørsmål om han hadde hatt samleie med Eva. Han ble foreholdt avhør der han bekrefter ja på spørsmål om samleie. Tiltalte svarte heller ikke på spørsmål om betaling i retten. I avhør

svarte han at hun ikke får motytelse, «men jeg tror hun liker meg». Tiltalte presiserte også at hun var interessert i skiskyting i sin forklaring.

Tiltalte forklarte at han traff Eva i 2018 i Tjumen og at Viktor Maygurov ordnet det/holdt kontakten for han. Tiltalte forklarte at han brukte Maygurov, som var første visepresident i IBU, som tolk for å komme i kontakt med henne.

Det ble spilt av en samtale 28. februar 2018 mellom tiltalte og Eva (telefonavlytting), der tiltalte ringte opp til Eva. Tiltalte sier der blant annet at hun kan bo på hans rom på hotellet i Tjumen. Han sier også i samtalen at Maygurov kom til å ta kontakt med henne. Tiltalte presiserte i retten at dette beviser at det er et initiativ fra hans side (og ikke russiske myndigheter).

Tiltalte utdypet i retten nærmere sin forståelse, det vil si at det skjer på oppdrag fra tiltalte at Maygurov (som tilfeldigvis da var første visepresident i IBU og visepresident i det russiske forbundet («RBU»)) ordnet det praktiske knyttet til dato, hotell etc. relatert til møte med «Eva».

Videre ble telefonsamtale 13. mars 2018 mellom Maygurov og tiltalte (telefonavlytting) avspilt. Der ble også Eva tema og tiltalte spurte Maygurov hvilken dag Eva skulle komme (ref. «kommer hun på mandag eller tirsdag, eller?»).

Det ble også spilt av samtale (telefonavlytting) mellom de samme personene (Maygurov og tiltalte) 16. mars 2018. Eva var også tema i samtalen og det var spørsmål når hun kommer. Det kom også frem at en jaktturn var planlagt. Tiltalte bekreftet i retten på spørsmål at Eva ble med på jaktturen. Det ble fremvist et bilde av Eva tatt 22. mars 2018 fra jaktturen (ref. faktisk utdrag side 4605) og bilde av tiltalte og flere russere herunder Maygurov samt Schmid i Infront (ref. faktisk utdrag side 4606). Bildene er fra beslag fra tiltaltes mobiltelefon. Tiltalte bekreftet i retten at de kjørte bil ned dit og at Eva var med.

Det ble også spilt av samtale (telefonavlytting) mellom tiltalte og Eva 19. mars 2018. Tiltalte ringte telefonnummeret til Eva og Maygurov tok telefonen. Han sa at Eva var kommet til rommet til tiltalte. Tiltalte forklarte at årsaken til at Maygurov tok telefonen er at hun snakker veldig dårlig engelsk. Det ble ytterligere igjen spilt av samtale (telefonavlytting) mellom tiltalte og Eva 3. april 2018, der han ringer telefonnummeret til Eva. Tiltalte takket i den samtalen for samværet mellom de to.

Retten har foretatt en nærmere vurdering. Retten mener også her at en må legge til grunn det tiltalte forklarte til politiet i 2018. Han bekreftet både navnet Eva og samleie. Det vises videre til at han mottok en lapp med hennes telefonnummer (ref. faktisk utdrag side 8259). Retten kan ikke se at det er et naturlig innledet normalt forhold. Det vises til opptakten. Det vises videre til aldersforskjell og at hun ikke kunne språk som tiltalte kunne. At treffene – det vil si

i 2016 og 2018 – skjer med to års mellomrom indikerer at det ikke er et normalt forhold, som tiltalte har omtalt det som, slik retten vurderer det. Det er i alle fall en faktor som taler mot det. Videre finner retten at han kunne ha trukket slutninger rundt hva dette gjaldt basert på tilfellet i Moskva 2013, da en kvinne ble sendt til hans rom.

Det er bevist utover enhver rimelig tvil at det kom til samleie i 2016 med Eva. Når det gjelder opptakten til samværet i 2018 med Eva er det, slik retten vurderer det, godt dokumentert i en rekke avlyttede samtaler. Tiltalte ringer henne og er noe som kan omtales som «rett på sak». Han formidler i samtalen at Maygurov vil ringe henne og at tiltalte trenger henne. Formålet er slik retten ser det å få henne til Tjumen og ha sex med henne samt at hun skal bo på hans hotellrom. Det viser samtalene, der han selv er sterkt delaktig. For å få til dette trenger han hjelp av Maygurov.

Retten legger til grunn at tiltalte tok initiativet og dikterte Maygurov. Den hjelpen han gir til tiltalte og som tiltalte mottar er imidlertid en fordel i lovens forstand. Maygurov sørger nemlig for at det kommer på plass. Maygurov ringer Eva, han fungerer som tolk og han gir beskjeder slik at hun kommer seg til Tjumen. Maygurov har videre bestilt rom der tiltalte og Eva skal bo, og Maygurov sørger for at de bor på et annet hotell enn de andre skal bo på. Dette betyr mer konkret at tiltalte kan være sammen med Eva der uten å bli forstyrret. At dette har en verdi for tiltalte, er åpenbart. Maygurov bistår dessuten også i forbindelse med at hun kan være med på jaktstedet. Det er i den forbindelse ikke omstridt at hun faktisk var med der også.

Det foreligger påvirkningsmulighet ved at Maygurov har noe på tiltalte og at det kan brukes mot tiltalte. Når det gjelder det utilbørlige er det ikke primært på grunn av økonomisk verdi. Det er imidlertid at det er en prostituert, som blir tilrettelagt for han. Det vises her også til de etiske retningslinjer. Tilretteleggingen er krevd fra Norge. Når det gjelder det subjektive er tiltalte klar over omstendighetene som gjør det utilbørlig, det vil si at det er en prostituert og at det ikke er forenlig med retningslinjer. Han er også klar over omstendigheter som gjør at det er sammenheng mellom ytelsen av fordelen og stillingen som president.

Retten finner alt i alt at både objektive og subjektive vilkår for straff er oppfylt knyttet til tilfellet i 2016 og 2018, hva gjelder «Eva». Tiltalte dømmes i samsvar med strekpunktet isolert til dette. Det inngår ellers i et sammenhengende straffbart forhold.

«Black and white friends»

Det har også vært en bevisførsel omkring tilbud om prostituerte, der det ikke kom til noe seksuelt. Dette er i relasjon til tilrettelegging fra russeren Evgeny Redkin. Han presenterte tiltalte for fire personer på rommet, to menn og to kvinner («my black and white friends»). Det var i 2015. Tiltalte var i retten inne på at han har mistanke om at det var prostituerte. Han tok et glass vodka der oppe. På spørsmål om det seksuelle (samleie eller seksuell handling), er tiltalte inne på at han forsto at de (kvinnene) var interesserte. Tiltalte hevdet i retten at det handlet om akkreditering og ikke tilbud om noe seksuelt.

Tiltalte ble forholdt avhør hvor han ble spurt om Redkin hadde tilrettelagt for prostituerte. Han trakk frem der at han ikke «tente» på dem.

Det ble dokumentert en lydsamtale 19. desember 2017 (avlytting) mellom Redkin og tiltalte. Det handlet om tiltalte kunne ordne akkreditering, altså nærmere konkret tilgang til begrenset VIP-område. Redkin tok opp temaet svart og hvit, og tiltalte antok at det var prostituerte forklarte han i retten. Tiltalte forklarte i retten at han ikke ønsket å hjelpe han og påpekte at samtalen bekrefter det. Det ble også spilt av en lydsamtale 5 dager etter, det vil si 24. desember 2017, der det kom frem at han tok med seg svart og blond. Tiltalte forklarte at dersom det var tilbud om prostituerte overfor han, så var det en avvisning. Black and white, svart og hvit samt svart og blond går for det samme i denne sammenheng.

Tiltalte bestrider at han har gjort noe straffbart. Økokrim mener at han aksepterte tilbudet om å ta kvinnene «nærmere i øyesyn» ved første anledning. Det innebærer slik de ser det en fordel som han aksepterte. At det ikke ble noe seksuelt, er ikke avgjørende. I avhør sa han at han ikke «tente» på de to. I retten har han en annen forklaring om at det var ønske om å få de akkreditert som var formålet med å bli med opp i leiligheten.

Økokrim fremholder videre at Redkin i samtaler (avlyttede) legger til rette for at det skal være prostituerte i Ruhpolding og at Besseberg kan benytte seg av det. Anførselen er at Besseberg aksepterte at han kunne bringe med seg prostituerte dit, selv om det ikke er bevis for at han benyttet seg av dem. Dersom tiltalte Besseberg skulle være motstander av det skulle han sagt nei, fremhevet aktor. Det var motsatt av det han gjorde.

Retten har foretatt en vurdering av forholdene som er knyttet til det temaet som kan omtales som «black and white friends». Retten er enig med Økokrim at det kan innebære en fordel å få tilbudet og aksepterer det, selv om det ikke kom til noe seksuelt. Likevel er det noen omstendigheter i hendelsesforløpet som retten er i tvil om. Her har retten tatt utgangspunktet i beviskravet og at det er strengt. Retten kan ikke uten videre legge til grunn at det initialt ikke omhandlet akkreditering ved aller første anledning som er fremholdt i 2016. Det kan derfor ikke utelukkes at han først skjønnte at det var prostituerte da han faktisk kom opp på rommet. Det kom i det minste ikke til noe seksuelt. Uansett er det uklartheter i rekkefølge og omstendigheter rundt invitasjonen opp på rommet, som gjør at retten ikke er sikker på omstendighetene. I dette tilfellet er retten altså usikker på om han har akseptert tilbudet selv om han fysisk var på rommet. At han takket nei der og da, er på det rene, men det er noe annet enn å akseptere tilbudet å ta de nærmere i øyesyn i første omgang.

Det hefter også i noe grad usikkerhet omkring samtalen senere med Redkin. Tiltalte uttaler «ja» mange ganger på telefon. Det skjer påfallende mange ganger at han uttrykker ordet «ja». Likevel er inntrykket av samtalen, som retten ble presentert, at han kanskje bare vil bli ferdig

med samtalen og bare «jatter med» med en rekke «ja». Det er i alle fall et spørsmål retten har stilt seg og gir en tolkningsversjon som ikke helt kan tilbakevises.

Det er selvsagt samtidig slik at han som leder kunne og ikke minst burde tatt direkte avstand ved å si «nei». På en annen side igjen er retten imidlertid i tvil om det kun er spørsmål om de kan komme som er hovedtema og som han svarer på. Tvilen gjelder da tilknytningen til tiltalte og om han spesifikt blir tilbudt prostituerte, eller om det handler om de skal få tilgang/akkreditering til området mer generelt. Det mer uetiske ved at tiltalte lar prostituerte (eller personer som han bør ha mistanke om er det) få tilgang til akkreditert område og ikke setter en direkte stopper for det i samtalen, er en annen side av temaet som ikke er relatert til å akseptere tilbud om fordel (prostituerte) for tiltaltes del. Det er tilknytningen mellom tilbudet og tiltalte selv retten altså er i tvil om etter bevisførselen.

Alt i alt er bevisene, slik retten vurderer det, ikke tilstrekkelig for å domfelle for det som er relatert til temaet «black and white friends» i strekpunktet. Det er ikke bevist utover enhver rimelig tvil at han har akseptert tilbud verken i 2016 eller 2018. Tiltalte frifinnes derfor for det som er relatert til dette temaet.

Jakt i Russland

Jakt i Tjumen i 2013 (tiltalen strekpunkt 4)

Når det gjelder jakt i Tjumen i 2013 kom det opp spontant ifølge tiltalte. Han vet ikke om dette var guvernørens private eiendom. Det første de gjorde var å fiske (gjedde). Tiltalte hadde verken jaktklær eller gevær med, men fikk låne. Tiltalte viste til bilde med Maygurov (med bilde av gjedde). De skjøt videre et villsvin og en kalv. Tiltalte kan ikke forstå at det var straffbart. Tiltalte utdypet at det helt klart var en oppgave han hadde der borte.

Når det gjelder oppgave var han inne på at han skulle ha inspeksjon i Tjumen. Tiltalte forklarte at han var ute på stadion i tre-fire timer. Tiltalte ville se hvor blant annet kamera skulle være. Formålet med møtet/turen var å diskutere infrastruktur og logistikk. Han hadde ikke med seg noen andre i IBU eller andre rundt de tema. Tiltalte presiserte at han selv hadde god kompetanse rundt de spørsmål som gjaldt. Han var blant annet inne på at han selv hadde laget en håndbok om temaet. Det ble ikke laget noe program utover at de visste hva han kom dit for. Han avla heller ikke noe skriftlig rapport. Han rapporterte til renndirektøren der.

Tiltalte forklarte at det ikke var grunn til å ha med andre fra IBU på inspeksjonen fordi styret allerede hadde besluttet A-lisens.

Det vises til et bilde som ble tidfestet til allerede kl. 13:10 (faktisk utdrag side 3822). Tiltalte fikk spørsmål om hvordan han har rukket å ta inspeksjon først på stadion i tre-fire timer og deretter å ta helikoptertur. Tiltalte mener han rakk det.

Tiltalte fikk spørsmål fra aktor om han anså det problematisk å bli påspandert jaktturen med tanke på påvirkning. Tiltalte besvarte det med at han ikke kan utelukke at de som ga han jaktturen trodde at de kunne påvirke tiltalte. Han ble forholdt avhør, der han er inne på at han var en del på vei bevisst på ev påvirkning (ref. ordene «veldig oppmerksom på [...] sånne ting kan eventuelt påvirke en»).

Tiltalte hevdet i retten at han mange ganger har avslått jaktturen. Tiltalte forklarte at han ikke så noe grunn til det i dette tilfellet, da det allerede var bestemt at de skulle få arrangementet. Tiltalte forklarte at han ser ingen andre grunner til at det skulle være noen «baktanker», men var inne på at han har en mistanke om at flere ville ha en god relasjon til tiltalte.

Retten har foretatt en nærmere vurdering. Når det gjelder reisevei legges det til grunn at tiltalte tok turen fra Oslo til Moskva med fly i forbindelse med showrenn der. Fra Moskva til Tjumen tok han også fly. Retten legger videre til grunn tiltalte ble påspandert tur, opphold og jakt, som beskrevet i strekpunktet. Det ble videre jaktet på elg, villsvin og hjort. Retten kan ikke se at det er noe rimelig arbeidsmessig grunn for turen, for eksempel ut i fra inspeksjon etc.

Retten skal begrunne det nærmere. Retten mener for det første at det er svært løst det tiltalte forklarer om inspeksjon på stadion. Det var for det andre på det tidspunktet lenge til det skulle være noe renn i Tjumen. Det var ingen konkret plan for inspeksjonen. Det var videre heller ikke noe mandat fra teknisk komité eller noe rapport fra tiltalte i ettertid. Mesteparten av tiden ble brukt på jakt, slik retten kan tolke det. Det er laget et hjelpedokument med bilder av Besseberg med gjedde kl. 13:10:27. Helikopter innvendig er kl. 12:06:01 neste dag.

Det ble dokumentert i retten en lang rekke av bilder/dokumentasjon fra turen, som retten mener underbygger omfanget av jakt og fiske. Det vises til blant annet bilde (faktisk utdrag side 3827). Der var blant andre Maygurov og guvernøren. Det vises videre til bilde (faktisk utdrag side 3822) av tiltalte og en gjedde. Det ble også vist frem bilde (faktisk utdrag side 8515) med bilde av tiltalte og en annen person med gjedde. Det vises også til bilde (faktisk utdrag side 3826) av tiltalte med en elgkalv. Tiltalte bekreftet i retten at han skjøt den. Det ble også vist frem bilde (faktisk utdrag side 3828) med tiltalte og et rådyr. Tiltalte var i retten inne på at han er usikker på om han selv skjøt den. Det vises også til bilde (faktisk utdrag side 3824) med Maygurov og en gjedde. Videre vises det til bilde (faktisk utdrag side 3829) med tiltalte og guvernøren i Tjumen, Vladimir Yakhusev. Det ble dessuten vist frem et bilag for reise (faktisk utdrag side 18). Det står der 5. - 9. mars 2013 (som antas av partene å være feilskrift for april). Retten legger samme forståelse til grunn hva gjelder datoer. Alt i alt underbygger bildemateriale mv. at jaktomfanget var relativt stort.

Tiltalte har hevdet at han rakk både inspeksjon og jakt, som nevnt. Retten mener det har formodningen mot seg å rekke å våkne i Tjumen og deretter ha inspeksjon på stadion i tre-fire timer som tiltalte hevder skjedde, ta den aktuelle helikopterturen og deretter rekke å fiske

kl. 13:10 på jaktstedet, som første bilde viser. I tillegg til logistikk og reisevei, er også noe tid som går bort til andre forhold som å bytte til jakttøy etc. Retten mener at inspeksjonen på stadion i tråd med tidsrammen tiltalte hevder – i forkant – rett og slett vanskelig kan ha skjedd. Det er ikke tid nok. Det igjen medfører at tiltaltes troverdighet er svak på dette punktet.

Det er på det rene at det ble sendt et takkebrev etter turen. Vitnet Ruhr fikk spørsmål om takkebrevet (ref. faktisk utdrag side 3843). Vitnet forklarte at regelen var slik at alt fra Besseberg ble skrevet for hånd og så ble det levert inn til kontoret. Når det gjelder det utilbørlige hadde turen åpenbart stor verdi for han, ref. takkebrevet, slik retten ser det. Det var ingen andre fra IBU med på turen og det var heller ingen andre som fikk rapport fra turen.

Forsvarer har pekt på at faktiske forhold i hovedsak er ubestridte. Det anføres derfra at en ikke kan forvente et mandat fra teknisk komité. Forsvarer mener det ikke forelå en utilbørlig fordel. Det var ingen konkret påvirkningshensikt og det var ifølge forsvarer mer alminnelig relasjonsbygging. Det var ingenting som innebar at man prøvde å skjule noe ifølge forsvarer. Det vises blant annet til takkebrevet. Videre var det ikke en økonomisk verdi som innebar noe utilbørlig ifølge forsvarer.

Retten avviser dette. Det er som nevnt åpenbart at det var en verdi. Det henvises til at det var omfattende jakt og fiske. Det var videre ikke noe formål med turen utover jakt. Retten ser bort fra at det var formål rundt inspeksjon, som det ikke er noe spor av. Det var heller ikke åpenhet om turen og verdien. Dette var utilbørlig og ble mottatt i anledning stilling. Det er ingenting som tilsier at han ville mottatt dette som privatperson. Når det gjelder påvirkningsmulighet var Yakhusev medlem av det russiske forbundet. Det var på tidspunktet videre planlegging av skjuling av doping fra russisk side, ref. Rodshenkovs forklaring.

Tiltalte var klar over omstendighetene som gjorde det utilbørlig, det vil si verdi og manglende åpenhet. Han er også klar over omstendigheter som gjør at det er sammenheng mellom ytelsen av fordelene og stillingen som president. Tiltalte dømmes i samsvar med strekpunktet da både objektive og subjektive vilkår for straff er oppfylt. Det vises ellers til at det inngår i et sammenhengende straffbart forhold.

Jakt i Tjumen i 2015 (tiltalen strekpunkt 6)

Tiltalte forklarte at han fikk invitasjon fra Stefan Krauss, som var daglig leder i Infront. Det var gave til Schmid i forbindelse med hans 70-årsdag. Det ble dokumentert refusjon fra utgifter i forbindelse med Schmidts 70-årsdag (ref. faktisk utdrag side 33). Det samme gjelder refusjon for gave til han (ref. faktisk utdrag side 35).

I avhør går det frem at tiltalte forklarte at Schmid ringte og lurte på om ikke tiltalte ville bli med på tur for å feire 70-årsdagen hans der. Krauss som er ansvarlig for Infront Østerrike var med og Maygurov hadde organisert det.

Det ble dokumentert bilder (ref. faktisk utdrag side 3930 og 3927) fra turen. Det ble også dokumentert bilde av tiltalte og en maralhjort datert 20. oktober 2015 (ref. faktisk utdrag side 3929). Tiltalte forklarte at de overnattet én natt i hytte. Det er ellers på det rene at trofeet av hjorten henger hjemme på Vestfossen (ref. faktisk utdrag side 7049). Det er også fremvist en eske/kasse som skal være bilde av eske med maralhjort (ref. faktisk utdrag side 4705).

Tiltalte har vært inne på elementer som gjorde turen lite planlagt for hans del. Tiltalte var inne på at han fikk låne blant annet jakke og varm militærlue. På vei tilbake oppdaget de maralhjort (som ifølge tiltalte hadde sett «sine beste dager»). Det utstoppede hodet dukket opp senere (til hans store overraskelse). Tiltalte pekte videre på at maralhjorten ikke er interessant for han. Han utdypet det med at den ikke har fått hedersplass hjemme og at årsaken til at det er hengt opp er respekt for dyret. Tiltalte forklarte for øvrig at han ikke vet hvem som har bekostet utstopping av dyret. Tiltalte uttalte at det er sikkert er noen i Russland som utførte det. Tiltalte vet ikke hvor mye det kostet å stoppe ut dyret. Han vet heller ikke hvor mye det ville kostet å reise på en slik tur til Russland. Han sjekket ikke heller.

Tiltalte har nektet for å ha gjort noe straffbart. Retten merket seg imidlertid en mindre beklagelse hos tiltalte i retten på dette punktet. Tiltalte forklarte at han betalte hele reisen selv, men ikke for selve oppholdet. Dersom han har gjort noe galt, må han bare beklage det, uttalte han i retten.

Retten har foretatt en nærmere vurdering. Tiltalte har forsøkt å «nedtone» både betydningen av turen og i det hele tatt interessen for maralhjorten for han. Retten legger til grunn at det var et jaktområde som guvernøren disponerte. Schmid, Maygurov og Besseberg dro på jakt. Hvorvidt Infront bekostet dette spiller ikke noe rolle, slik retten ser det. Det er utilbørlig uansett. Det er manglende åpenhet og transparens rundt selve turen. At Schmid også er med på turen gir påvirkningsmuligheter flere veier, slik retten vurderer det. Det viser, slik retten ser det, den svært uheldige dynamikken. At tiltalte forsto at dette var et verdifullt jaktsted må være helt åpenbart.

Forsvarer har i retten anført at tiltalte ble invitert som venn av Schmid. Forsvarer mener også at mottakelsen av trofeet ikke var en utilbørlig fordel. Det anføres også at når fordeler konsumeres på stedet skal det mer til for å pådømme. Retten ser helt bort fra dette i denne sammenheng.

Det er naturligvis slik at mottaket av fordelen er utilbørlig, slik retten vurderer det. En må se jaktturen som et hele med jakt og tilgang, ikke bare det som ble konsumert på selve jaktstedet av for eksempel mat og drikke. Når det gjelder elementet med å konsumere på stedet, er det knyttet til mer gaver som en ren middag eller lignende av mindre verdi, ref. rettspraksis. Her er det imidlertid jakten med det andre rundt med overnatting etc. som utgjør hovedtyngden av

fordelen. Verdien og fordelen er alt samlet. Dette er en utilbørlig gave i anledning stilling, slik retten ser det.

Tiltalte var klar over omstendighetene som gjorde det utilbørlig, det vil si verdi og manglende åpenhet. Han er også klar over omstendigheter som gjør at det er sammenheng mellom ytelsen av fordelen og stillingen som president. Tiltalte dømmes i samsvar med strekpunktet da både objektive og subjektive vilkår for straff er oppfylt. Det vises ellers til at det inngår i et sammenhengende straffbart forhold.

Jakt i Tjumen i 2018 (tiltalen strekpunkt 8)

Tiltalte forklarte på dette punktet at han ikke betalte noe. Det var jakttur i forbindelse med World cup Tjumen i 2018. Det var en del av et «rammeprogram» ifølge tiltalte. Eva var med på turen, noe tiltalte bekreftet.

Under perioden for denne turen er det på det rene at det var spørsmål om eventuelle reaksjoner overfor det russiske forbundet. Tiltalte fikk spørsmål om han var årvåken med hensyn til å motta noe i en slik periode. Han fikk videre spørsmål om han hadde lyst til å reise med flere og Maygurov i en slik periode. Tiltalte ga til kjenne i retten at han ikke så noen problemer med det.

Det ble vist til flere bilder fra turen. Det ble blant annet vist til bilde (ref. faktisk utdrag side 4591) av tiltalte og et villsvin. Det ble også fremvist bilde (ref. faktisk utdrag side 4604) av tiltalte og en maralhjort. Det ble dessuten takket for oppholdet, ref. epost fra Schmid til guvernøren (ref. faktisk utdrag side 6998). Ruhr fikk spørsmål om jakt/bilde (ref. faktisk utdrag side 4606). Ruhr forklarte at hun ikke var invitert med på turen der.

Retten har foretatt en nærmere vurdering. Tiltalte forklarte at han felte en mindre hjort og et villsvin på turen. Det var full åpenhet rundt dette ifølge tiltalte. Retten ser bort ifra at det var åpenhet og en del av et rammeprogram. Det vises i den forbindelse til at det ikke er spor av at andre enn tiltalte ble invitert med dit. Det legges til grunn at det var invitasjon fra Yakhusev (ref. takkebrev). Maygurov er videre kjent med det, ref. avlyttet samtale. Det er videre igjen bildebevis som underbygger det som står i tiltalen. Det er også bildebeviset som viser alle som var med på turen, altså en sammenblanding av russiske interesser på Yakhusevs sted hvor Schmid er med. Eva er dessuten brakt dit. Retten legger videre til grunn at det var på et tidspunkt det var tatt en meget krevende avgjørelse hvorvidt Tjumen skulle ha arrangement i 2018. Det er påvirkningsmulighet i retning av russiske interesser, som fremstår tydelig.

Forsvarer har anført at det ikke var utilbørlig og at det var full åpenhet. Retten kan se helt bort i fra det. Retten ser ingen spor av åpenhet i forbindelse med dette, som nevnt. Det er en utilbørlig fordel i anledning stilling. Retten viser til verdi og manglende åpenhet. Tiltalte er klar over omstendighetene som gjør fordelen utilbørlig. Han er også klar over omstendigheter som gjør at det er sammenheng mellom ytelsen av fordelen og stillingen som president.

Tiltalte dømmes i samsvar med strekpunktet da både objektive og subjektive vilkår for straff er oppfylt. Det vises for øvrig til at det inngår i et sammenhengende straffbart forhold.

Jakt i Østerrike og Tsjekkia

Jakt i perioden 2006-2018 (tiltalen strekpunkt 9)

Tiltalte var i retten inne på når det gjelder relasjon at det ble inngått avtale med APF Marketing Services GmbH («APF») først i 1994 eller 1995. Tiltalte og Schmid begynte å jakte sammen etter at de traff hverandre under OL på Lillehammer i 1994. Schmid inviterte tiltalte på jakt på Schmidts terreng. Dette var starten ifølge tiltalte.

Tiltalte forklarte i retten at han fra 2005 sa fra at han ikke kunne delta i forhandlinger på grunn av tilknytning til Schmid (det vil si meldte inhabilitet). Han ville ikke være med å forhandle i og med at han hadde jaktet ca. 10 år med eier. Tiltalte tror det var Tikhonov som «brakte det på banen». «Habilitetsproblemet» var at Besseberg hadde jaktet med Schmid i 10 år og han bekreftet at det gikk opp for ham at det kunne være et problem å forhandle opp mot APF (Schmid var da i APF).

Det er på det rene at det kom et nytt styre i IBU fra året 2006. Tiltalte kan ikke si i dag om styret fikk vite om at tiltalte opplevde seg inhabil. Tiltalte forklarte at han ikke vurderte å avstå fra jaktturner med Schmid.

Tiltalte var etter 2005 ifølge hans forklaring bare med i prosessen etter hovedavtalen var fremforhandlet. Tiltalte uttalte at han ikke så det som noe problem. Tiltalte ble foreholdt en kalender fra 2012 (ref. faktisk utdrag side 4994) der det står møte med Infront. Det var et møte i februar 2012. Tiltalte nektet ikke for at han var med i møtet. Det ble videre dokumentert en e-post fra Krauss til Resch (Ruhr) 25. februar 2012 (ref. faktisk utdrag side 5061). Det kom frem der at tiltalte hadde blant annet innspill til ordlyd i avtalen. Tiltalte ble stilt spørsmål i retten om han på dette tidspunktet var åpen om at han opplevde seg selv inhabil i relasjonen, noe han i retten tilbakeviste som noe problem.

I skriv fra mars 2013 (ref. faktisk utdrag side 8824) går det frem fra Krauss til Nami Kim (styremedlem i IBU) at:

«Som du sikkert vet, holder jeg, Anders, Klaus, Thomas og Nicole nå på å snakke om forlengelsen av avtalen vår til 2018. Når det fungerer igjen, skal jeg forsøke å erverve rettighetene fra de nasjonale forbundene for å markedsføre IBU-verdenscupen og VM enhetlig og sentralt igjen».

Det ble altså snakket om forlengelse av avtale. Retten har merket seg det.

Når det gjelder Schmid, forklarte tiltalte mer utdypende i retten at han brukte Schmid som en «sparringspartner». Tiltalte ser i ettertid at det kanskje ikke var så lurt å bruke Schmid som sparringspartner. Han uttalte i den forbindelse at han tror ikke at han tenkte det var en problematisk relasjon. Denne «sparringen» kunne foregå da han møtte Schmid, over telefon eller på jaktturet ifølge tiltalte. I forbindelse med jaktturet var det ikke naturlig å snakke om skiskyting eller å sparre.

Det ble fremvist e-post fra november 2009 (ref. faktisk utdrag side 7784) hentet fra beslag hos Infront. Det er en e-post fra Schmid/apf-marketing til aktører i Infront, der det fremgår:

«Hva gjelder de eksisterende forretningene og kontaktene med forbund, skal VS i første rekke diskret fortsette rådgivningen av og ansvaret for Det internasjonale skiskytterforbundet IBU via presidenten, Anders Besseberg (AB). Verken VS eller AB har til hensikt at denne virksomheten får en offisiell karakter hos IBU og offentligheten, begge parter mener det er mye bedre at denne rådgivningen fortsetter stille og vellykket. AB opprettholder imidlertid planen om at VS i anledning IBU-kongressen i St. Petersburg i september 2010 utnevnes til æresmedlem i IBU og også får podiet noen minutter der - av kjente årsaker.

[...]

Følgelig fokuserer også VS' ønskede rådgivning av AB og IBU på denne fortsettelsen av det vellykkede samarbeidet, selvsagt dersom AB gjenvelges på kongressen i 2010!».

Retten har for temaet eventuelt sammenblanding av roller, særlig merket seg ordene «verken VS eller AB har til hensikt at denne virksomheten får en offisiell karakter hos IBU og offentligheten» samt ordene «begge parter mener det er mye bedre at denne rådgivningen fortsetter stille og vellykket». For temaet sammenblanding av roller, står disse nokså på egne ben, slik retten ser det. Retten kan vanskelig se at Schmid skulle ha noen interesse å gjengi dette på en uriktig måte og det er et tidsnært bevis som trekker i retning av en forbindelse som ikke tålte dagens lys. Ordvalget er påfallende og illustrerende i retning av en ikke ønsket at allmennheten skulle vite om det, slik retten ser det. Det er åpenbart ikke ønskelig at relasjonen skal tilflytte offentligheten.

At Schmid hadde konsulentavtale med Infront, var tiltalte ifølge sin forklaring helt ukjent med. De to var ifølge tiltalte gode venner og han kom på jakt til han (enten i Østerrike eller i Tsjekkia). Tiltalte uttalte at han også inviterte han til jakt hjemme i Norge. Det var videre avskytingsplaner de forholdt seg til ifølge tiltalte. Det fulgte alltid med en jeger. Tiltalte ble påspandert oppholdet av Schmid, men han presiserte at han imidlertid betalte reise mv. selv. Tiltalte kan ikke se at han kan straffes for opphold invitert av venn. Alle avtaler ble for øvrig inngått 100 prosent etter IBUs lovverk, ifølge tiltalte.

Retten har imidlertid merket seg en rekke e-poster, som trekker imot tiltaltes versjon. Retten finner det nødvendig å trekke frem innholdet i disse for helheten.

Det ble dokumentert e-post 1. juli 2010 (faktisk utdrag side 7883) fra Schmid til Bruno Marty i Infront:

«Hei, Bruno

Jeg og Anders har avtalt på telefon at jeg kommer til Wien sent på ettermiddagen 15. juli for å diskutere programmet for min mulige ledelse av IBUs marketing & medie-utvalg med ham, som så vil bli presentert under IBU-kongressen i St. Petersburg. Etter valg av president og styre i IBU i St. Petersburg skal de ulike utvalgene, som økonomi, utøvere, teknisk komité, medisin & doping, samt marketing & media presenteres for dette nye styret og kongressen og nedsettes. Lederne for hvert utvalg vil da selvsagt også presentere arbeidsprogrammet for utvalget.

16. og 17.07. møtes så IBU-styret under ledelse av Anders Besseberg i Wien, og jeg kan dra igjen på formiddagen / rundt middagstider 16.07. Jeg ber deg om godkjenning av denne tjenestereisen. Torsdag 15.07 blir det eventuelt en middag med Anders.»

Tema i e-posten var Schmid og hans mulige ledelse av IBUs marketing-utvalg. Det ble fremvist e-post 18. november 2010 (faktisk utdrag side 7945) om samme tema. Det var e-post fra Schmid til Thomas Pfuller der tiltalte var på kopi. Det fremgår blant annet:

«For noen dager siden informerte Anders meg om deres interne diskusjoner om opprettelse av en IBU-marketingkomité eller -utvalg og ba meg sende deg min mening om dette.

Vi snakket om dette i det nødvendige samarbeidet og diskusjonen allerede i St. Petersburg i forbindelse med IBU-kongressen, og avtalte at du gjerne kan føre den videre samtalen angående marketing med daglig leder i Infront Austria, Stefan Seykora. Det dreier seg særlig om hensiktsmessig marketing av IBU-cupen og integrasjonen av cupen i den nåværende verdenscup-sponsorstrukturen».

Tiltalte ble spurt i retten om hvorfor han i det hele tatt har diskutert dette spørsmålet med sin gode jaktvenn og mentor Schmid. Tiltalte hevdet i retten at han var skeptisk til sammensetningen av utvalget og at Schmid skulle ha en rolle, men at han ikke var skeptisk til at selve utvalget ble opprettet. Retten stiller seg undrende til svaret hans.

Det var også flere tema som ble brakt opp. Det vises til skriv (faktisk utdrag side 2458) der Infront foreslo ytterligere reklame-plass og at da må en endre avtalen. Aktor hevdet at tiltalte her var inne i kontraktsforhandlinger. Retten er enig i det. Det vises blant annet til ordene:

«The following resolution is then adopted:

The IBU Executive Board tasks the President, VP Marketing and VP Finances

to enter negotiations with Infront Austria as soon as possible to discuss how the existing marketing agreement can be adjusted».

Retten viser også til faktisk utdrag side 7985. Det omhandler e-post 21. desember 2010 fra Schmid som er en slags statusoppdatering. Retten viser til deler av den teksten:

«Kjære Philippe, Bruno, Stephan og Wolfgang

Nå er det første året av min aktive pensjonisttilværelse fløyet forbi, og med et tenksomt tilbakeblikk kan jeg hevde at det er lykket oss og meg godt å tre tilbake fra operativ drift til en heller rådgivende funksjon. Fremfor alt har også kundene, organisatorene og forbundene stilt seg positive til dette og akseptert at de nye folkene med Stefan Seykora i spissen for Infront Austria mestrer denne overtakelsen av den daglige driften på en helt utmerket måte.

Men jeg har også merket at min nærmere vennekrets er meget positive til at jeg får fortsette å arbeide for Infront-konsernet innenfor visse områder. Enten det var Franz Beckenbauer [...] Anders Besseberg, Martin Viessmann eller Werner Brombach osv, alle har gitt meget positive signaler som erklærte en videreføring av de gode forretningsforbindelsene som selvfølgelig. Dette gjør meg stolt og tilfreds og motiverer meg til å fortsette dette rådgivningsmandatet så lenge også dere mener det er riktig og viktig».

Retten mener at også dette indikerer en forretningsforbindelse med tiltalte. Tiltalte påsto at han ikke hadde noe forretningsforbindelse med Schmid. Tiltalte uttalte blant annet at han aldri har satt sitt navn på en forretningsavtale med Schmid. Tiltalte forklarte og gjentok flere ganger at det var en mentorforbindelse mellom de to, men som ikke var formalisert på noe vis. Det er imidlertid flere elementer, slik retten vurderer det, som taler for forretning mellom de to.

Retten har stilt spørsmålet om det i det hele tatt var noe god grunn til at Schmid hadde interesse av å bruke tid på å være tiltaltes mentor. I den sammenheng mener retten at det fremstår som en oppkonstruert forklaring fra tiltaltes side. At det var en forbindelse mellom disse to forretningsmessig, er helt åpenbart. At de to også ble venner og hadde en nærere relasjon parallelt er ikke unaturlig.

Det er i den forbindelse verdt å vise til ytterligere skriv, som retten anser relevant for teamet. Det vises til e-post 25. mai 2011 (ref. faktisk utdrag side 8950) fra Schmid til Stefan Seykora, der det fremgår blant annet:

«IBUs krav og behov ser ikke lenger ut til stemme helt overens med dine synspunkter, etter hvordan man leser og forstår avtalen, som begge parter bør lese likelydende. Men i realiteten må man sammen finne en konsensus.

Anders kommer på råbukkjakt 28.-30. juni, og innen da bør du kunne fremlegge en justering 6 + 1 + 1 for ham, som han så formidler til IBU-styret. Jeg skal også be Bruno avtale en fornuftig koordinering her med deg, for jeg skal være meget

tilbakeholden på møtet med Anders. Min begrensede oppgave mener jeg er å initiere samtaler, og denne innledes i slutten av juni 2011».

Det kan slik retten vurderer det tyde på at det er kommet krav og behov fra IBU knyttet til avtalen og der tiltalte skulle motta en justering, som han så formidler IBU-styret. Også her tyder tiltaltes involvering på en sammenblanding av roller, slik retten vurderer det. Samtidig eller i alle fall tidsnært er han på vei til råbukkjakt med Schmid. Forretning og jakt går her, slik retten vurderer det, «hånd i hånd».

Det vises også til e-post 1. juni 2011 fra Schmid til Seykora (ref. faktisk utdrag side 8015) som er relatert til jakt:

«Infront-invitasjonen gjelder Anders Besseberg, som kommer på tirsdag 28.06 middagstider og skal felle en råbukk. Han planlegger en snikjakt om kvelden og morgenen 29.06 hos oss. Rundt middagstider drar jeg og Anders til Montafon, der han skal besiktige et nytt skiskytingsanlegg sammen med turistsjefen i Montafon og Tschohl. (for vinterlekene for småstatene) I Montafon kan Anders så gå på snikjakt på råbukk på kvelden eller tidlig på morgenen. Den 30. reiser Anders videre til et IBU-møte».

Retten har videre også merket seg en e-post 2. juli 2011 (ref. faktisk utdrag side 8981) fra Schmid til Bruno Marty hva gjelder temaet jakt og forretninger. Retten viser til deler av teksten:

«Per SMS kunne jeg kort fortelle deg at Anders Besseberg tilbrakte tre fine jaktdager hos oss i slutten av juni og nå er på vei til Durban på IOC-session. Jeg skulle gjerne fortalt deg personlig om samtaler, men fikk ikke tak i deg på telefon. Jeg bad også om å bli ringt opp igjen, og siden det ikke skjedde, antar jeg du er på ferie. Arbeidet med forlengelsen av IBU-avtalene 14-18 er startet, og vi bør snakkes om dette temaet snarest mulig. Stefan har veldig gode ideer og har brakt inn nye, strammere sponsorstrukturer, noe som Anders også var veldig positiv til».

Av den fremgår det, slik retten vurderer det, at det tydelig er snakket om innholdet i avtale ref. ordene «Stefan har veldig gode ideer og har brakt inn nye, strammere sponsorstrukturer, noe som Anders også var veldig positiv til». Sammenblanding av jakt og konkrete forhold i forretninger/avtale, fremstår her altså tydelig, slik retten vurderer det.

Det ble også sendt en e-post 16. august 2011 fra Schmid til tiltalte med Marty og Seykora på kopi (ref. faktisk utdrag side 8023). Det kom frem tekst om «tradisjonelle jakten» og annen info. Tiltalte hevder at dette også var en ren privat invitasjon til tiltalte. Retten viser til teksten:

«For noen dager siden snakket vi om den allerede tradisjonelle jakten hos oss og fastsatte datoene fra 27. september til 5. oktober 2011.

Da er vi som vanlig på SASS de to første dagene, så forflytter vi oss til Zwischenwasser, der vi blir til 02.10. Så drar vi to dager til området Montafon, og som ønsket skal jeg prøve få avtalt et møte med Martin og Annette Viessmann der.

Jeg ber deg bestille flybillettene dine nå og informere oss om ankomst- og avgangstider pga. transporttjeneste osv.

Vi gleder oss veldig til denne nye jakten i 2011 og kan da også benytte anledningen til å snakke om den tilstrebede forlengelsen av IBU-avtalene i 2012. Da kan jeg også rapportere fra det første møtet i marketing-utvalget med Thomas Pfüller og Sergej Lobov, da jeg kommer tilbake fra møtet i Moskva 27.09, altså den dagen du ankommer».

Også her er temaet å «snakke om den tilstrebede forlengelsen av IBU-avtalene i 2012». Retten har stilt seg spørsmålet hvor privat disse turene kan ha vært, som tiltalte hevder. Det er tydelig for retten at det også er ønske om å snakke om avtaler som sådan. Retten ser helt bort fra at turene er helt private.

Et ytterligere sentralt tema er koblingen mellom Schmid og Infront. Når det gjelder forbindelsen og koblingen mellom Schmid og Infront, viser retten til at det bes om fakturering til Infront av dyr som er felt av tiltalte, ref. e-post 6. oktober 2011 (faktisk utdrag side 8034): «jeg ber deg utstede faktura for disse til Infront Austria». Her er lenken mellom Schmid og Infront knyttet til det økonomiske, tydelig.

Retten har videre også merket seg e-post 20. februar 2012 fra Schmid til Krauss (ref. faktisk utdrag side 8073), som er illustrerende for sammenblandingen. Det vises til teksten:

«Hei, Stefan, vanligvis sender vi i begynnelsen av mars igjen ut invitasjonene til jakt på rådyr, hjort og gemse til IA-kunder. For å ikke vekke mistanke om at man tar imot fordeler, vil jeg igjen invitere som Volker Schmid (ikke som IA).

Jeg tenker å invitere: Martin Viessmann, Franz og Jürgen Rauch, Anders Besseberg, Peter Liebert, Frank Luck, Karl Stoss, Tilmann Buchner, Luciano Cirina, Burckhard Bergmann, Wolfgang Porsche, Siegfried Wolf!

De spesifikke jaktdatoene vil bli fastsatt fra juni til november, og vi planlegger selvsagt at du også skal delta. Jeg ber deg om forslag og ideer!

ZW & Rotwald vil fakturere IA for jaktandelen på 1/3 med samme € 45.000 for dette siste jaktåret 2012 med betalingsfrist 01.04.2012!

Da er alle dyr felt av de ovennevnte jaktgjestene kompensert!

Jeg imøteser ditt svar.

Hilsen

Volker».

Retten har foruten innholdet generelt særlig merket seg ordene «for å ikke vekke mistanke om at man tar imot fordeler, vil jeg igjen invitere som Volker Schmid (ikke som IA)». Dette uttrykker, i alle fall slik retten vurderer det, en del om hva Schmid selv vurderer knyttet til hvor ryddig dette er, altså invitasjonene. At tiltalte ikke har tenkt på at jakt/fordeler og

forretninger ikke bør leve side om side, har formodningen mot seg slik retten vurderer det. Dette selv om ikke tiltalte er mottaker av denne spesifikke e-posten. Det gir likevel et svært illustrerende bilde av situasjonen og den naturlige forståelsen av forholdet mellom de to. Schmid er inne på noe helt sentralt, det vil si at det faktisk er mulig for noen at det kan fattes mistanke om at tiltalte mottar fordeler ved å opprettholde en slik jaktrelasjon med Schmid. At i alle fall Schmid tenkte i de baner, viser e-posten med tydelighet.

Det vises videre til e-post fra Krauss til Schmid, som illustrerer viktigheten av tiltalte for Infront (ref. faktisk utdrag side 8082):

«Jeg mener fremdeles denne networkingen er viktig, selv om budsjetter for dette alltid er vanskelige å rettferdiggjøre og derfor også kun er moderate. I Infront Austria er dette området meget sterkt preget av jakt. Det gjelder både den andelen av leieutgiftene som vi dekker, og den innsatsen du personlig må legge ned for å ta deg av jaktgjestene.

Men siden verken Micki, jeg eller Bruno er involvert i jakt, mener jeg vi må revurdere dette med hensyn til innhold, personer og de kostnadene som er forbundet med det. Fremover ønsker vi en bredere tilnærming og tilpasse tiltakene til de ulike interessene til hver av de beslutningstakerne som er viktige for oss.

Det betyr at vi ikke vil fortsette å dekke en andel av jakten i Zwischenwasser. Men siden særlig Anders Besseberg og Martin Viessmann er entusiastiske jegere i kretsen av personer som er viktige for IA, ønsker vi ikke å kutte jakt helt ut. Jeg vil gjerne diskutere en idé om dette med deg!».

Retten viser til at særlig ordene «men siden særlig Anders Besseberg [...] av personer som er viktige for IA, ønsker vi ikke å kutte jakt helt ut», viser viktigheten av jaktturene for forretninger for Infront. Tiltalte er spesifikt trukket frem. Retten minner her om at det er Infront som betaler for jakt og som ønsker å oppnå noe overfor tiltalte. Som redegjort for tidligere, har det ikke bare var jakt på disse turene, men også drøftelser omkring avtaler. Her ligger tiltaltes ansvar også å ikke innlemme seg på forretninger på turene som tiltalte selv hevder er rent private.

Det er alt i alt dokumentert en lang rekke jaktopphold i aktuelt område (Østerrike) herunder 4. juni 2013, 29. september 2013, 25./26. juni 2014, 30. september 2014 og 3. oktober 2014 (ref. faktisk utdrag side 5790, 5962, 6045, 6242 og 6243). I tillegg har det vært tilsvarende turer i området i årene 2015, 2016 og 2017, som tiltalte ikke bestrider.

Det ble for øvrig spilt av telefonavlytting 27. mars 2018 mellom tiltalte og Schmid. Det ble der snakket om jakt og planlagte datoer. Det ble også spilt av telefonavlytting 26. mars 2018 fra Krauss til tiltalte. Det går frem av den, slik retten vurderer det, at en ønsker tiltalte som president: «Men du står i prinsippet til disposisjon hvis det til nøds er nødvendig». Tiltalte svarte: «Hvis det er absolutt nødvendig, så jeg har tatt dette forbeholdet nå, ja».

Retten mener at bevisførselen alt i alt har vist det er en tydelig og markert sammenblanding av roller, fra tiltaltes side. Tiltalte påstår at han har trukket seg fra forhandlinger med Infront. Det er likevel, slik retten ser det, helt tydelig at han har en rolle knyttet til vilkår, som Infront hadde en sterk interesse for. Dokumentene som er fremvist i retten og som retten har vist til underbygger dette med tydelighet. Tiltalte hevder at han trakk seg med hensyn til prisforhandlinger, men retten ser samtidig at han uansett har en rolle knyttet til elementer i avtalen. Tiltalte hevdet i retten på spørsmål at han som president i IBU kunne involvere seg når det gjaldt utnyttelsen av avtalen og det var hans plikt som president.

Retten er ikke tvil om at tiltalte ble invitert med på jakt i tiltaleperioden fordi han var president i IBU og ikke ville fått dette som privatperson. At tiltalte og Schmid også var venner, som Ruhr også var inne på i sin forklaring, spiller ingen rolle i den forbindelse. Han får ikke jakten som venn, men som president i IBU, slik retten vurderer det. I den forbindelse er det verdt å merke seg at tiltalte har hevdet at Schmid også jaktet i Norge, slik at det var gjensidig. Det er imidlertid ikke holdepunkter for jakt utover at retten muligens kan legge til grunn at han var i Norge i så fall helt fåtalls ganger. Det er uansett en svært betydelig skjevhet i jakt og er uansett ikke i nærheten av den størrelsesorden det er tale om i favør av tiltalte.

Det er også dokumenter som viser at invitasjonene rettet mot tiltalte, er mer institusjonalisert. Det vises blant annet til e-post med invitasjon (ref. faktisk utdrag side 7803). Av den fremgår det at det er invitasjon fra APF og retten kan igjen vanskelig se at det er som et rent vennsksforhold som tiltalte hevder. Det kom også en e-post (ref. faktisk utdrag side 7817) fra Manuela Dunser på vegne av Schmid og Seykora med oversendelse av bilder. Hun er ansatt i APF. Det vises også til e-post fra APF til «President Besseberg» (ref. faktisk utdrag side 4737). Det vises også til intern e-post i APF (ref. faktisk utdrag side 7850) om organisering av henting av tiltalte. Det vises videre til e-post, der en ønsker at tiltalte sender over bilder som kan brukes til en jaktavis (ref. faktisk utdrag side 7857). E-post 7. september 2010 fra Schmid med gratulasjon med gjenvalg som president og reiseplan for jakt (ref. faktisk utdrag side 7897) er også illustrerende. Det er endelig også e-post (ref. faktisk utdrag side 7892) der utgifter for jakten blir godkjent av selskapet.

Retten mener alt i alt at det viser at APF er involvert som organisasjon, i det minste at andre personer enn Schmid er involvert i det. APF og ansatte der er nemlig også involvert. Retten kan derfor igjen helt utelukke en ren vennsks- eller jaktrelasjon. Retten kan også fastslå at tiltalte må ha forstått at han ble invitert som president og ikke som Besseberg fra Vestfossen i en vennsksrelasjon mellom han og Schmid. At invitasjonene var mer institusjonalisert og organisert via APF er helt klart i korrespondansen.

Forsvarer har anført at retten har fått presentert en rekke dokumenter som tiltalte ikke har vært kjent med. Det er videre slik at han ikke nødvendigvis leser det som er på kopi i e-post og at han bruker faks. Når det gjelder betydning av vennsks, har Høyesterett i Tjøme saken sagt at

det skal være en tilknytning mellom fordel og stilling. Tiltalte har forklart at han ikke oppfattet at det var tilknytning mellom turene og stillingen som president. Tiltalte er åpen på at første invitasjon i starten av 1990-tallet var for å få til noe forretningsmessig. Det har utviklet seg til vennskap etter det ifølge tiltalte.

Når det gjelder innsigelser med hensyn til at tiltalte ikke var kjent med tilknytningen til APF og at han ikke leser alle e-poster, ser retten bort fra det. For det første er det så vidt mange e-poster som er sendt. For det andre er det ikke tvil om at han har fått med seg invitasjoner etc. Han har stilt opp på turene og mottatt godene. For det tredje er det ikke tvil om at han har evnet å ta imot informasjon i e-post i andre sammenhenger. Videre igjen viser dokumentasjonen, som også vist til i rettens vurdering, at det er en klar sammenheng mellom verdifull jakt og forretningssamtaler. Endelig viser dokumentasjonen at han inviteres som president og ikke som privatperson, slik retten leser det.

Når det gjelder jakt i Tsjekkia, bestrider ikke tiltalte turene. Retten har blitt presentert hjelpedokument (oversikt bak skilleark 8 i perm). Retten kan legge den oversikt til grunn bortsett fra siste kolonne 3-5 november 2017. Retten legger til grunn at den kan tas ut. Det var nemlig den turen barnebarnet til tiltalte var med, men der tiltalte betalte kontant. Den er altså ikke en del av tiltalen.

Det er alt i alt åtte gjennomførte turer til Tsjekkia, pluss én planlagt. Det vises til kostnader knyttet til opphold på Židlochovice ref. faktisk utdrag side 4984 og 6643.

Når det gjelder spesifikt den aktuelle muflon som ble skutt av tiltalte og som det er fremvist bilde av, var den av de «beste standarder». Det bekreftet tiltalte i retten.

Tiltalte bestrider ikke turene i seg selv. Når det gjelder spørsmål om at tiltalte oppga færre turer i avhør, var han inne på at han ikke husket i detalj. Det ble dokumentert bilder fra turer til jaktområdet i Tsjekkia ulike år (ref. faktisk utdrag side 5443, 5444, 6006, 6008, 6401, 6641, 6648, 6731, 6878 og 6881).

Vitne Jiri Spunar (jaktansatt ved jaktresort i Tsjekkia) avga dessuten forklaring i retten. Hans forklaring underbygger at det har vært jakt i Tsjekkia med tiltalte og Schmid. Den underbygger også betalingsforholdet. Spunar forklarte nemlig at Schmid og hans firma betalte for tiltalte. Han bekreftet oppsettet/kostnad på side 6642 i faktisk utdrag. Det fremgår der blant annet pris på muflon samt summen av hele oppholdet. Ifølge vitne er denne prisen uten preparering av hodet. Det er ifølge Spunar et firma i Tsjekkia som utfører det. Det koster ifølge vitne Spunar ca. 450 euro. Han ble vist bilde på side 7053 i dokumentutdraget av dyret og Spunar bekreftet at den ble montert i Tsjekkia. Spunar forklarte at han aldri snakket med tiltalte selv om prisen på jakten.

På spørsmål om tanker om verdi av Schmidts påspandering og om tiltalte reflekterte over verdien av det, forklarte tiltalte at han ikke visste verdien av det. Tiltalte trodde kanskje at Schmid var en god kunde der og fikk lov å skyte ut dyr. Tiltalte undersøkte ikke hva det kostet og han undersøkte ikke hvem som betalte det. Tiltalte gjentok at han så det som en personlig invitasjon fra Schmid.

Retten har foretatt en samlet vurdering. Jakt i Østerrike og Tsjekkia som sådan er ikke bestridt av tiltalte. I store trekk er det enighet om at det har vært en lang rekke turer. Oversikten er et resultat av politiets arbeid. Det er etterforskning fra politiet i Norge og i Østerrike. Bevismaterialet er så pass overveldende, slik retten vurderer det. Når det gjelder verdi og hyppighet har det vært gjennomført 1-3 ganger i året helt tilbake til 2009.

Jaktområdet er flott i Østerrike, selv om innkvarteringen ikke var noe som kan omtales luksuspreget der. Det var nokså nøkternt, slik retten også ser det. En har sett tall på hvor mye Infront måtte betale i årlig leie. En kan ikke vite at Besseberg kjente beløpene, men han må likevel ha observert kvaliteten på selve jaktstedet. Det er for retten tydelig.

Jaktområdet i Tsjekkia er på en annen side mer preget av noe som kan omtales som mer luksuspreget i det ytre eller noe som i det minste kostet en del, slik retten ser det. Det vises blant annet til brosjyre over stedet, som ble dokumentert. Det koster en del å bo der, det koster med jaktguide og det var bilde med seremoni etc. Det er et opplegg som er ganske profesjonalisert slik retten kan vurdere det. Utilbørligheten ligger ikke minst i hyppigheten av turene samtidig som han har rolle som president, og kan påvirke til fordel for Infront.

Besseberg forsto at dette var i strid med det etiske. En minner også om håndskrevet notat der han er nødt til å takke nei. Også igjen er det mangel på åpenhet rundt dette fra tiltaltes side. Alle har riktignok visst at han er interessert i jakt, men ingen visste om jakten i Tsjekkia. Det er illustrerende og viser manglende åpenhet, slik retten vurderer det.

Spørsmålet retten har stilt seg er hvorfor han ikke fortalte konkret om det. Retten legger til grunn at det tyder på noe som kan omtales som bevisst informasjonsstyring som underbygger forsettet til tiltalte. Jaktturene ble åpenbart påspandert i kraft av stilling som president, ref. invitasjonene. Det må Besseberg åpenbart ha vært klar over slik den massive dokumentasjonen har vært.

Høyesterett har påpekt at det skal være en tilstrekkelig sterk og tydelig tilknytning (ref. Tjøme-dommen). I Tjøme-dommen avsnitt 53 er de sentrale momentene ved avgjørelsen av tilknytningsvurderingen angitt slik:

«Et sentralt moment ved tilknytningsvurderingen vil være hvilken tidsmessig sammenheng det er mellom ytelsen av fordel og en situasjon der stillingsinnehaveren skal eller vil kunne treffe en avgjørelse av betydning for den som

gir fordelene. Andre sentrale momenter vil være innholdet i mottakerens stilling, hva slags fordel som ytes, verdien av ytelsen, hvilken grad av sannsynlighet som foreligger for at mottakeren skal eller vil kunne treffe en avgjørelse som nevnt, samt betydningen av en slik avgjørelse for den som gir fordelene».

Det skal være en helhetlig vurdering av momentene. Det er særlig følgende som taler for tilknytning, slik retten ser det.

For det første er det, når det gjelder jakt, tale om høy verdi og hyppighet. Dette er ikke noe som kan betraktes som typisk vennegave. Til det er verdien og hyppigheten for høy, slik retten vurderer det. For det andre er det omfattende beviser for at det var kundepleie fra APF/Schmid/Infront rettet direkte og spesifikt mot tiltalte som president. Videre hadde APF/Schmid/Infront en åpenbar og svært godt dokumentert interesse i å opprettholde en god relasjon og ikke minst få tilgang til informasjon, som igjen gir et konkurransefortrinn for selskapet. At Schmid ønsket å beholde han som president videre, underbygger at en ser relasjonen viktig.

Videre igjen må en se hen til og analysere tiltaltes verv. Det er på det rene at han hadde stor innflytelse i forbundet/styret og var også involvert i kontraktsforhandlinger med Infront. Dernest igjen er relasjonen primært, slik en vurderer det, forretningsmessig. Kommunikasjon bærer i første rekke preg av forretning og kundepleie. På dette punktet står e-post fra september 2010 fra Schmid frem som illustrerende. Der gratuleres han nemlig med gjenvalg og det kommer annen informasjon og kudos for gjennomføring av kongress i St. Petersburg samt gis jaktinformasjon med tid og sted. Dette kommet i ett.

Det gjøres også utvilsomt forretninger på turer, som nevnte e-post 16. august 2011 viser ved ordene «vi gleder oss veldig til denne nye jakten i 2011 og kan da også benytte anledningen til å snakke om den tilstrebede forlengelsen av IBU-avtalene i 2012». Endelig er det en tidsmessig sammenheng opp mot konkret avtale. Hvorvidt elementer har karakter av smøring og mer generell posisjonering av selskapet opp mot president/IBU uten at man kan tidfeste opp mot en avtalefesting for eksempel, spiller ingen rolle her. Det er uansett tale om relasjonsbygging/smøring med gaver, slik retten vurderer det.

Tiltalte må, slik retten var inne på i den innledende rettslige ramme, ha vært klar over den eller de omstendigheter som gjør at det er sammenheng mellom ytelsen av fordelene og stillingen, jf. HR-2022-1278. Det samme gjelder utilbørighetsvilkåret – nemlig at tiltalte må ha vært klar over den eller de omstendigheter som gjør fordelene utilbørlig. Det er altså ikke et vilkår at tiltalte selv vurderte fordelene som utilbørlig.

Når det gjelder forsettet er tiltalte klar over omstendigheter som taler for at alle jaktturene ble gitt i anledning stilling. Det vises blant annet til invitasjonene og relasjonen forretningsmessig. Tiltalte har dessuten forklart at han oppfattet seg inhabil på tidspunkt. At

han var klar over omstendighetene som gjør ytelsen utilbørlig, det vil si verdi og hyppighet, er også tilfellet.

Alt i alt er både objektive og subjektive vilkår for straff oppfylt og tiltalte dømmes i samsvar med strekpunkt 9, men legger til grunn tidsrammen 2009-2018, som opprinnelig i tiltalen (det vil si ikke tilbake til 2006). Det vises også til at det inngår i et sammenhengende straffbart forhold.

Noe ytterligere om påvirkningsmulighet i relasjon til Infront

Etter aktuelle korrupsjonsbestemmelser er det tilstrekkelig med påvirkningsmulighet. Retten ser det hensiktsmessig for helheten å gå inn på noen ytterligere elementer som underbygger at det foreligger mulighet for påvirkning i retning av Infront.

For det første er det slik retten ser det en klar sammenheng mellom jakt og forretninger, og særlig også basert på hva jakten i Zwischenwasser representerer. Det er noe korrespondanse mellom Schmid og Seykora som kaster lys over dette. Dette gjelder avregning av utgifter. Retten viser til e-poster i faktisk utdrag på side 8052 og 8053 som illustrerer dette. Det omtales kostnader ved jakt. I e-post 14. november 2011 skriver Seykora til Schmid blant annet:

«Når det gjelder fremtiden, skal jeg, som jeg allerede har fortalt deg, trekke meg helt ut av Zwischenwasser fra det kommende jaktåret 2012/13. Når jeg slutter som daglig leder i IA, bortfaller jo i realiteten også mitt jakt-representasjonbehov for IA, og dermed et vesentlig motiv for denne aktiviteten. Men som du sikkert har hørt allerede, ønsker IA, uavhengig av min person, å fortsette å benytte denne representasjonsmuligheten du tilbyr, og på møtet der IAs Strategic Plan 2012–2016 ble presentert for noen uker siden, fikk Dominik Stenech da også beskjed om å fortsette å budsjettere med jaktutgifter som hittil, kostnadsdelingen i forholdet 2/3 til 1/3 kan også videreføres i den budsjetrammen uten meg».

Det er også korrespondanse mellom Schmid og tiltalte. Det vises til sms 27. mars 2018 der det fremgår følgende (oversatt fra tysk):

«Hei Anders, til informasjon så ønsker Hamza med Olle som president å overta Økonomi eller marketing som styremedlem! Disse folka er forferdelige og fordeler allerede jobber som om alt allerede var avgjort! Jeg har også nettopp hørt at det skal være et møte mellom Hamza og Tore og en annen i Wien 13.05. for å koordinere kandidaturene! Har det norske forbundet allerede delegert Tore til Wien for det formålet!! Hilsen Volker og jeg skal fortsette å gi deg diskret informasjon på SMS».

Retten mener at dette viser i det minste informasjonsflyt mellom de to som er relatert til IBU. At Schmid skal fortsette å gi «diskret informasjon», underbygger også at det skjer noe mer en sparring eller at han er mentor. Hvorvidt dette alene kan si noe om påvirkningsmulighet kan

være noe tvilsomt, men i sammenheng med andre bevis i samme retning gir det et bilde av at de to en del på vei samarbeider.

Når det gjelder relasjonen mellom Schmid og Infront, vises det til konkrete refusjonskrav overfor Infront. Det vises for eksempel til regning 30. mars 2012 (faktisk utdrag side 7530), som er stilet til Infront. Det samme gjelder utgiftsrefusjon knyttet kongressmøte i IBU i september 2012 (ref. faktisk utdrag side 7546). Schmid får også refundert reise med tiltalte, jf. ordene «reise mit IBU Präsident A. Besseberg» (ref. side 7547). Regning 1. januar 2016, stilet til Infront, viser også hvordan Schmid fikk honorar fra Infront – euro 12.500 (ref. faktisk utdrag side 7636).

Dette kan også, slik retten vurderer det, lenkes opp mot det faktum at Infront hadde førsteforhandlings- og forkjøpsrett (ref. faktisk utdrag side 5010). Dette har en form som tilsier skriftlighet – jf. blant annet ordene «førsteforhandlingsretten gjennomføres i den form at IA gir IBU et skriftlig tilbud innen utløpet». Denne formaliserte fremgangsmåten som fremgår av ordlyden avviker imidlertid sterkt fra tilfellene med tett kontakt mellom Schmid på vegne av Infront og tiltalte på jaktturet, som er dokumentert. At det foreligger en mulighet for påvirkning til fordel for Infront, ligger det et relativt stort potensiale for via jaktturet og til dels den diskret informasjonsflyten som pågår mellom Schmid og tiltalte. Dette er noen eksempler retten mener underbygger at det foreligger påvirkningsmulighet i relasjonen Infront, Schmid og tiltalte. Som nevnt er det tilstrekkelig med påvirkningsmulighet, som retten finner tilstrekkelig dokumentert.

Biler

Leasingbil (tiltalen strekpunkt 10)

Første leasingbil fra 2011

Tiltalte har forklart i retten at han har verken mottatt eller krevd noe i sin stilling. Tiltalte forklarte først han ble pålagt å bruke bil og at det kan sammenlignes med å gå med reklame. Han presiserte senere i sin forklaring at det i alle fall var et sterkt ønske fra andre enn han at han brukte bilen. Det var ifølge tiltalte et sterkt ønske fra BMW at ledende personer skulle kjøre BMW. Det var videre et ønske at presidenten selv kjørte BMW, slik han forsto det. At han har hatt en fordel og at det også er brukt til private formål, kan selvsagt diskuteres, ifølge tiltalte. Tiltalte var i sin forklaring inne på at han brukte bilen i forbindelse med idrettsarrangement i Norge.

Bilene var regulert i en tilleggsavtale som siktede ikke har deltatt i diskusjonene rundt, ifølge tiltalte. I retten presiserte han at han var informert om innholdet i avtalene.

Det ble dokumentert bilde av den aktuelle bilen på aksjonsdagen (ref. faktisk utdrag side 7041). Det ble videre dokumentert oversikt, fra Autosys, over biler tiltalte har hatt på person (ref. faktisk utdrag side 8992).

Det er en del dokumenter, som tegner et bilde av bilen og hvem som betalte for den. Retten vil vise til noen av disse. Det vises for det første til e-post 30. september 2010 fra Infront v/ Jürgen Bess med info om at leasingavtale er på vei til å gå ut og at «President Besseberg ønsker nå å bytte til BMW» (ref. faktisk utdrag side 7925). Det ble også dokumentert e-post 4. april 2011 fra Seykora til tiltalte (ref. faktisk utdrag side 7993). Det var tema om BMW kunne stille bilen til tiltalte gratis til disposisjon. Han skriver videre:

«Dette ønsket vil jeg jo gjerne oppfylle, men rent saklig sett er det slik at ingen i forretningslivet er villige til å gi ytelser uten rimelige motytelser. Og hvis BMW skal gi bedre leasingbetingelser, er det naturligvis berettiget å spørre seg hvem som bærer kostnadene for dette, og hvorfor det skal være slik».

Det ble også dokumentert skriv (ref. faktisk utdrag side 8019) til Seykora der det fremgår:

«Etter avtale med IBUs president, Besseberg, oversender jeg vedlagt en faktura fra BMW i Oslo som er adressert til Infront, men sendt til IBU».

Det vises også til e-post 5. august 2011 fra Dominik Stenech, ref. ordene «according to our agreement with Mr. Besseberg we will arrange payment for invoice Nr. 2011/11 (BMW X5 xDrive30d - DN63112)» (ref. faktisk utdrag side 8985).

Det vises videre igjen til e-post fra Krauss til Ruhr og tiltalte 25. mai 2012, der det fremgår: «Jeg vedlegger også bilparkavtalen, som også utgjør en klar forbedring av status quo og igjen er utvidet mht. presidentens bil» (ref. faktisk utdrag side 5078).

Det er også flere faktorer som kaster lys over ordningen. Det ble dokumentert et brev til tiltalte 22. oktober 2012 fra de kongressvalgte revisorer - Kalle Lähdesmäki og Roy Kokkonen - knyttet til bilordningen (ref. faktisk utdrag side 5347) med en rekke spørsmål til tiltalte. Retten vil komme tilbake til deres forklaring senere. Retten mener det er sentralt å gjengi innholdet i brevet. Det fremgår av brevet blant annet:

«As you know, during our audit this past summer for the fiscal year 2011/2012 we discovered information which indicated that one of the IBU BMW cars is in Norway in your personal use. This was a surprise to the Auditors as we were totally unaware of such an arrangement.

We have interviewed the Vice President Finances and the Secretary General about this matter and received differing answers. As well, we have some information from the bookkeeping system which has a bearing on this issue. You also provided some remarks. The answers and the information which have been provided to the Auditors

make it necessary for us to investigate the situation further. We need to make sure that the contract is clear and that there is absolutely no conflict of interest which might have a negative effect on the IBU. As it is a serious concern, we ask you to provide a clear explanation about the details of arrangements for the car. Specifically including, how long have you had an IBU car, what is the contractual status, who are the involved parties and who is aware of the situation?».

Det er på det rene at det ble signert avtale med Infront 2. september 2012. Det er dokumentert bilde fra dette møtet (ref. faktisk utdrag side 8910). Dette viser, slik retten ser det, at det er tidsmessig nærhet mellom forretninger og bilordningen.

Interessekonflikt har også vært et tema. Det vises i den forbindelse til et håndskrevet udatert notat som tiltalte har laget (ref. faktisk utdrag side 5983) med overskriften «Presidents car – conflict of interest». Tiltalte bekreftet at håndskriften er hans. Av notatet fremgår blant annet: «I have never asked the IBU or a car sponsor of IBU to have a car». Dette viser i det minste at tiltalte har hatt problemstillingen oppe og reflektert omkring presidentbilen samt interessekonflikt.

Temaet interessekonflikt er også brakt opp fra andre enn tiltalte. Brev fra revisorer (ref. faktisk utdrag side 5759) omhandler bilordningen og kritikk mot den. Det fremgår der:

«The President has had a sponsorship car for his personal use at his home in Norway for which there is no decision or contract. The circumstances of the case make it a conflict of interest situation and a violation of the IBU Code of Ethics. A brief about this situation is attached».

Det vises også til relevant tekst omkring dette i skriv og redegjørelse knyttet til bilordningen og conflict of interest (ref. faktisk utdrag side 5763 og 5764). Retten har merket seg følgende:

«On 22 October 2012, the Auditors sent President Besseberg a memorandum about the BMW car arrangement, posing the following specific question: “We ask you to provide a clear explanation about the details of arrangements for the car. Specifically including, how long have you had an IBU car, what is the contractual status, who are involved parties and who is aware of the situation.” There was no response. The President, Secretary General and the IBU Auditors met in Munich on 18 December 2012 and spoke about the car. The Auditors did not get any documented information from the President about the car. Verbal information did not give any evidence, information or facts as for the right of the President to have the IBU car in personal use at home in Norway. Actually, the President said himself that there is no agreement or decision to this arrangement».

Tiltalte fikk spørsmål i retten omkring forholdene. Ifølge tiltalte anså styret saken om bilordningen som lukket, ref. styremøte 1. juni 2013 (ref. faktisk utdrag side 5823). Det er på det rene at på tidspunktet styret lukket saken, hadde ikke styremedlemmene fått

underlagsdokumentene. Dokumentene ble sendt medlemmene senere. Det bekreftet tiltalte i sin forklaring i retten.

Retten har i det hele tatt stilt spørsmål ved hvorfor tiltalte hadde en privat bil i Norge, som han ikke betalte for eller skattet for. Det er ikke påvist spor, ut fra det retten er blitt presentert, at det i styremøter i det hele tatt er vedtatt at presidenten skal ha egen bil utenfor car-poolordningen. Det kommer ikke frem noe i styremøter i IBU som skulle tilsi at han skulle ha egen bil utenfor bilordningen. Tiltalte hevdet i retten at temaet var oppe på styremøte. På spørsmål om hvorfor det ikke framgår av møter/protokoll, forklarte tiltalte at det var en administrativ beslutning. Uansett mangler det spor av ordningen i det skriftlige.

Noen vitner som har forklart seg i retten, har inngitt relevant informasjon, slik retten ser det. Revisor Lähdesmäki forklarte seg i retten. Han var inne på at kollega Kokkonen fant en vaskelapp for bil og at det var grunnlaget for at en stilte spørsmål om bilen. En stilte spørsmål om hvorfor den skal bekostes på aktuell måte. De etterspurte en kontrakt blant annet. Ifølge Lähdesmäki var tiltalte passiv og ikke villig til å snakke om spørsmålet. En tenkte da allerede at det var en interessekonflikt, men en håpet en kunne få en forståelig forklaring på det.

Lähdesmäki reiste spørsmål til Besseberg 22. oktober 2012 (ref. faktisk utdrag side 5347) om informasjon. Retten har gjengitt innholdet tidligere. Retten vurderer brevet svært sentralt og det ga tiltalte all mulig foranledning til å inngi informasjon. Lähdesmäki forklarte seg om et møte på flyplass med tiltalte. Tiltalte var ifølge vitnet opprørt i samtalen «and wanted this case of the table». Dette tyder slik retten vurderer det, at dette ikke var noe tiltalte ønsket fokus på. Dette må også, slik retten vurderer det, ses i sammenheng med manglende svar på de skriftlige henvendelser. På dette punktet har retten stilt spørsmålet om hvorfor ikke tiltalte svarte og hvorfor han ikke utdypet skriftlig hvorfor ordningen var slik, dersom det var innenfor regelverket. Denne passiviteten og manglende oppfølgingen fra tiltalte, taler mot han all den tid det ikke er kommet en rimelig forklaring på hvorfor han hadde nettopp denne bilordning.

Det kom riktignok et brev med en form for forklaring fra Infront v/ Krauss (ref. faktisk utdrag side 5510). Lähdesmäki forklarte at dette ikke endret faktum at dette var fordel som hadde vært i lang tid. Slik retten leser brevet er det ikke et rimelig svar eller forklaring på ordningen.

Det ble sendt et brev fra revisorer til KPMG 9. august 2013 (ref. faktisk utdrag side 7302). Lähdesmäki var også inne på at noe av årsaken til at en sendte brevet var at en ikke fikk svar på spørsmål og at en ønsker at man for ettertiden fikk se hvordan revisorene hadde tenkt om saken. Lähdesmäki forklarte i retten at han ikke ville være kandidat lenger etter det.

Retten mener at Lähdesmäkis forklaring underbygger for det første at det var en ugrei ordning og for det andre at revisorer ikke fikk svar. Videre igjen underbygger det ren passivitet hos tiltalte til tross for at han var fullt klar over at det var ønske fra revisorer om svar. Retten har

stilt seg svært undrende til måten å håndtere en slik henvendelse fra revisorer og stilt spørsmål om hvorfor han ikke gjorde alt for å rydde opp der og da, mens han hadde sjansen. Som retten kommer tilbake til senere, ble det imidlertid gjort det diametralt motsatte. Det ble ikke gitt svar, det ble ikke ryddet opp og ordningen fortsatte bare senere i en ny (mer fordekt) form.

Kokkonens forklaring i retten underbygger også at det er en bilordning tiltalte ikke kunne ha. Kokkonen forklarte at han oppdaget en faktura til bilvask, som en tilfeldigvis så. En spurte mer i detalj hva det var og en fant ut at Besseberg hadde en privat bil til disposisjon fra Infront.

Kokkonen fikk spørsmål hvordan tiltalte reagerte på spørsmål fra han i 2012. Tiltalte svarte til vitnet at han hadde bilen, men kommenterte at han brukte den knapt. Kokkonen brukte ordet korrupsjon i Kongressen. Ifølge Kokkonen irttesatte tiltalte han for å ha brukt ordet i Kongressen. Tiltalte sa også ifølge vitnet at han angret på at han hadde gitt revisorer anledning til å gi muntlige kommentarer i Kongressen og at han ikke ville tillate det lenger.

Retten finner ingen grunn til å betvile verken Lähdesmäkis eller Kokkonens beskrivelser av hendelsesforløpet og tiltaltes passivitet etc. Det er for det første ingen grunn til at de skal omtale det feil. For det andre er det revisorer som gjør en jobb basert på objektive prinsipper. For det tredje underbygges deres versjon, det vil si at de ønsket svar, av det tidsnære skriftlige som er fremvist. Det er videre igjen, som er det aller mest sentrale, ikke indentifisert et rimelig svar fra tiltalte på noe tidspunkt eller gitt en redegjørelse som gir rimelig grunn til en privatbil som det ikke var åpenhet rundt. Det er et ubestridt faktum at han ikke har betalt noe for bilen. Fordelen er åpenbar, slik retten vurderer det.

Kokkonen forklarte seg dessuten i retten også om en samtale med tiltalte per telefon. Samtalen var 22. april 2013 og Kokkonen nedtegnet den (ref. faktisk utdrag side 5516). Det fremgår:

«AB called me at home without notice. Here is a summary of what I recall of the call.

«1. THE CAR

Initially, AB spoke about the car for a long time. He asked me to explain what is wrong. I told him that he had received an advantage without decision or contract and that creates a conflict of interest situation. AB kept mentioning the car throughout the conversation and it is clear he is nervous about it even though he denies it I said that we will work to sort out the situation at the EB meeting. AB made long explanations about how he has always saved money for IBU as he dos not charge for some things».

Det er også personer i IBU som forklarte seg om bilen i retten. Leistner forklarte i retten at det var besluttet (før han tiltrådte i 2006) at presidenten skulle ha et kjøretøy i Norge. Han forklarte altså at han gjennomførte styrebeslutning fra før han tiltrådte. Ruhr fikk spørsmål i retten om BMW til disposisjon i Norge for Besseberg. Hun forklarte at hun fikk vite om bilen

da revisorene spurte om den. Cobb var inne på i retten at han fikk vite om bilen til Besseberg/BMW på et tidspunkt og at revisorrapporten viste til at det ikke var innenfor. Cobb var inne på at han husker at tiltalte ble sint på revisorene og etter det hadde de ikke revisorer lenger. Retten finner ikke at deres forklaringer gjør at en ikke kan legge revisorenes forklaringer til grunn om hendelsesforløpet. Tvert imot underbygges deres forklaringer revisorenes versjon rundt tiltaltes handlemåte.

Som kjent var Infront et selskap som hadde forretningsforbindelse med IBU, knyttet til avtale. Her lå det en åpenbar påvirkningsmulighet både i relasjon til avtalen samt å holde seg inne med tiltalte, som hadde påvirkningsmulighet, i den relasjonen. Alt i alt fikk tiltalte en utilbørlig fordel i anledning å være president ved å motta bilen. Han fikk en gratis bil, som Infront betalte for. Tiltalte betalte ikke på noe tidspunkt. Det var ikke åpenhet og det er heller ikke tvil om at tiltalte var kjent med at ordningen ikke var tillatt. Det utilbørlige ligger i verdien og manglende åpenhet rundt bilordningen. Tiltalte er klar over omstendighetene som gjør fordelene utilbørlig, det vil si verdi og manglende åpenhet. Han er videre klar over omstendigheter som taler for at bilen ble gitt i anledning stilling.

Både objektive og subjektive vilkår for straff er oppfylt og tiltalte dømmes i samsvar med strekpunktet. Det vises for øvrig at det inngår i et sammenhengende straffbart forhold.

Andre leasingsbil fra 2014

Med bilen fra 2011 som bakteppe, skal retten vurdere bilen fra 2014 og fremover. Det er på det rene at tiltalte undertegnet på neste leasingavtale 25. november 2014 (ref. faktisk utdrag side 8223).

Det er videre på det rene at det ble undertegnet et nytt «sideletter» mellom IBU og Infront (ref. faktisk utdrag side 6263). I den står det ikke lenger noe om presidentens bil. Tiltalte hadde ikke noe med forhandlingen om bilordningen å gjøre ifølge sin forklaring.

I e-post 12. mai 2015 fra Resch (Ruhr) til Krauss (ref. faktisk utdrag side 6334) fremgår:

«Anders har fremdeles uavklarte spørsmål angående ordlyden».

Tiltalte svarte på spørsmål om at han var involvert, med at det var hans jobb som president. Det var ordlyden en snakker om her. Tiltalte hevdet i retten at han tror det handlet om merking av bilen på siden.

Retten vil i denne sammenheng vise til noe retten mener er en helt sentral e-post, nemlig e-post 12. mai 2015 fra Resch (Ruhr) til Leistner (ref. faktisk utdrag side 6339). Retten gjengir større deler av brevet for helheten:

«Anders har igjen tatt side letter-et til bilparken opp med meg. Dette har vi jo nå formulert på en generell måte i den endelige versjonen, slik at antall biler og tildeling ikke lenger er regulert og IBU kan regulere dette internt i hvert enkelt tilfelle. Dette er annerledes enn i side letter-et 2013/ 2014, der det var et vedlegg som redegjorde nøyaktig for bilbestillingen. Se vedlegg.

Hvis dette nå ikke lenger er regulert i det nye side letter-et 2014 - 2018, er spørsmålet "om" overhodet, og i så fall "hvordan", man nå vil la det framgå at IBU-presidenten får en bil til disposisjon som Infront har betalt i sin helhet siden 09/ 2012? Nå fremgår ikke dette noe sted. Heller ikke av styrevedtak. Dermed har vi visst igjen en liknende situasjon som før 2012».

Etter aksjonen mot tiltalte, gikk det videre e-post fra Leistner til Krauss (ref. faktisk utdrag side 7066). Det gjaldt kostnadene for bilen og avregning. Retten mener at dette tyder på at noe skjer og at det er oppmerksomhet rundt ordningen. Tiltalte kunne i retten ikke svare på dette da han hadde trukket seg som president på det tidspunktet.

Besseberg sendte etter politiaksjonen mot han inn henvendelse til skattemyndigheten om frivillig retting knyttet til fri bil (ref. faktisk utdrag side 674). Det kom også tilleggsopplysninger (ref. faktisk utdrag side 282).

Det vises til brev til skattemyndighetene fra Besseberg (ref. faktisk utdrag side 288):

«Besseberg har opplyst at han disponerte to biler av merket BMW.

[...]

Fra ca 2015 til han sluttet ble kostnadene dekket av BMW/IBU».

Tiltalte besvarte på spørsmål i retten at han ser i ettertid at det kanskje burde inngått i informasjon om at bilen faktisk ble dekket av Infront. Tiltalte hevdet likevel at det som fremgår, viser at han ønsker å «gjøre opp for seg». Retten mener at dette i beste fall er upresist av tiltalte og stiller spørsmålet om hvorfor han ikke opplyste at Infront dekket kostnaden. Det var ikke tvil om at det var tilfellet. Det er nettopp denne forbindelsen som er svært uheldig og som tiltalte bidrar til å tilbakeholde informasjon om. Dette er svært påfallende, slik retten ser det.

Tiltalte fikk spørsmål i retten om noen andre kan se ut i fra avtalen at tiltalte har en privat bil på Vestfossen. Han fikk også spørsmål om det ikke er viktig med åpenhet rundt en slik bilavtale. Det var også spørsmål om andre i styret hadde informasjon tilgjengelig til å kunne stille spørsmål om bilordningen. Tiltalte mener at ordningen var en fordel for IBU med argumentasjonen at han tidligere kjørte på satser. IBU tjente ifølge tiltalte på å gjøre det slik. Tiltalte mente det var helt uproblematisk og at han aldri har lagt skjul på noe. Det var en sponsorbil, uttalte tiltalte i retten.

Retten kan vanskelig se at dette er en forklaring som gir mening all den tid det manglet åpenhet rundt dette. Tiltalte fikk en bil som Infront betalte for, uten at det fremgikk av avtaler eller det var noe åpenhet rundt det overhodet. Videre igjen fikk han en økonomisk fordel som han ikke tilkjennegjorde utad. At det er en sponsorbil er også vanskelig forenlig med at det ikke var noe logo eller lignende på bilen. Det fremgår heller ikke av det skriftlige.

Det er på det rene at faktura ble sendt fra BMW direkte til Infront. På spørsmål om hvordan IBUs revisorer skulle kunne oppdage det i og med at det ikke fremgår av IBUs regnskaper, uttalte tiltalte i retten at det ikke var noe ulovlig ved det. Han pekte også på at det hadde vært en fordel for han dersom han ikke hadde hatt privat bil hjemme.

Det er alt i alt på det rene at Infront dekket leasingkostnadene for bilen til tiltalte, knyttet til BMW X5. Retten kan ikke se noen rimelig årsak til eller bakgrunn for at Infront dekket kostnadene. Tiltalte hevder det er en sponsorbil fra BMW, noe det imidlertid ikke er spor av i det skriftlige. Retten stiller seg også spørsmålet om hvorfor Infront hadde interesse av å gi en gratis bil til han. Retten har ikke blitt presentert et rimelig svar på det.

Lähdesmäki forklarte at han var «ute» i perioden for den bilen og hadde ikke kjennskap til kontrakten. Heller ikke Kokkonen vet hva som hendte i tiden etterpå. Det var da regningene ble sendt direkte fra BMW til Infront. Uansett er det rett og slett vanskelig å se for seg at noen kunne oppdaget det i og med at det ikke sto i avtale eller andre steder. Dette måtte i så fall bero på at noen så spor av noe ved en tilfældighet, som var tilfellet med den første bilen.

Ruhr forklarte i retten at når det gjelder bilen fra 2014 så var den nye avtalen uten formulering om presidentbilen. Hun var inne på at hun aldri skjønnte hvorfor ikke presidentbilen ble nevnt noe sted. Hun pekte i e-post på at man da har en samme situasjon som før 2012 (ref. faktisk utdrag på side 6337 (tysk versjon)). Det fremgår der at hun er bekymret med hensyn til at det ikke lenger fremgår noe sted at tiltalte får bilen gratis. Denne bekymringen viser også, slik retten ser det, hvordan en som president burde tenke i en slik situasjon. Spørsmålet er altså hvorfor han fikk den gratis.

At tiltalte har et ansvar også her, er helt klart. Han kan ikke bare uten videre ta imot noe gratis fra en forretningspartner, uten at det for det første er en god grunn til det eller at det er etablert i alle fall i det skriftlige på en ryddig måte. At det helt uteble informasjon, altså at det ikke fremgår i avtaleformulering overhodet, er det stikk motsatte av ryddighet. Det er også da mer tilfeldig om ordningen blir oppdaget av andre.

Retten har foretatt en totalvurdering. Det er for det første en utilbørlig fordel. Det vises for det første til ytelsens verdi, at det var en særbehandling for presidenten samt manglende åpenhet rundt ordningen. Det er i det hele tatt manglende transparens.

Forsvarer har tatt til orde for at det var av åpenbar interesse for BMW at presidenten kjørte nettopp den bilen. Det er ifølge forsvarer bare kritikkverdig at Besseberg ikke betalte skatt. Hvorfor det ble tatt ut formulering om bilen fra 2014, vet ikke tiltalte i det hele tatt om ifølge forsvarer. Det vises videre til at det bare en besparelse for IBU.

Dette er en oppkonstruert situasjon og fordelene er åpenbar, slik retten ser det. Tiltalte har fått en privat bil i Norge som ingen visste om og som han ikke betalte noe for. Retten kan heller ikke se at IBU sparte på dette. Dette handlet om en avtale som kommer i stand fordi Infront ønsker å forfordle presidenten, utenfor en vanlig car-poolordning. Her ligger også det elementet at det var en relasjon forretningsmessig mellom Infront og IBU. Dessuten var det heller ikke noe reklame eller annen profilering på bilen, som skulle tilsi at BMW fikk en fordel av det på noe tidspunkt. Når det gjelder påvirkningsmulighet viser retten til forholdet til avtalen mellom Infront og IBU, at tiltalte hadde påvirkningsmulighet i den forbindelse samt elementet med å holde seg inne med tiltalte i forretningsrelasjonen.

Tiltalte var klar over omstendighetene som gjorde fordelene utilbørlig, det vil si verdi og manglende åpenhet rundt bilordningen. Han er videre klar over omstendigheter som taler for at bilen ble gitt i anledning stilling. Både objektive og subjektive vilkår for straff er oppfylt, og tiltalte dømmes i samsvar med strekpunktet. Forholdet inngår for øvrig som en del av et sammenhengende straffbart forhold.

Grov korrupsjon

Det er tatt ut tiltale for grov korrupsjon. Det følger av straffeloven (1902) § 276 b første ledd og straffeloven (2005) § 388. Retten har ved gjennomgangen funnet tilstrekkelig bevist i hovedsak det meste i tiltalen, bortsett fra den ene klokka og prostituerte (der det ikke kom til noe seksuelt og påstanden var at tilbudet var en fordel). Alt annet knyttet til klokker, jakt, prostituerte (der det også kom til samleie) og biler, har retten funnet bevist utover enhver rimelig tvil.

Når det gjelder grovheten i saken samlet sett, tar retten utgangspunkt i at det er et sammenhengende straffbart forhold. Fordelene anses utilbørlige (som retten har vært inne på tidligere) og overtredelsen anses videre som grov, særlig på grunn av verdien. Det er alt i alt svært høy verdi det er tale om, noe også verdiinndragningsposten på ca. 1,4 millioner kroner viser. Verdien av bilforholdet er for eksempel alene kr 858.554 og for jakt i Tsjekkia kr 237.282. I tillegg er det flere andre forhold av verdi samt videre gjenstandsbeslag slik som for eksempel klokker av høy verdi. Det var videre igjen gjennomgående manglende åpenhet om godene han mottok som president. Tiltalte brøt også den tillit som fulgte hans verv i IBU ved å ta imot fordelene og handlet i strid med IBUs retningslinjer. Dette endelig fordi tiltalte i kraft av sin rolle i IBU hadde mulighet til å påvirke avgjørelser av betydning for russisk skiskyting og for APF/Infront. I tråd med det retten har funnet å dømme tiltalte for, er det helt klart at forholdene kvalifiserer samlet sett til grov korrupsjon.

Særskilt om tildeling av verdenscupfinale i Tjumen og VM i Tjumen

Under hovedforhandlingen var særlig to tema gjenstand for ytterligere fokus, det vil si tildeling av verdenscupfinale i Tjumen og VM i Tjumen. Økokrim har fremholdt at en mener at det får betydning inn mot alvorligheten av saken ved at tiltalte faktisk ble påvirket, herunder at det danner grunnlag som straffutmålingsmoment. Det har også en side til utilbørligheten.

Retten skal gå gjennom noen bevis rundt disse tema. Det var altså spørsmål om og fokus omkring de to arrangementer (tildeling av WC og VM). Det var også spørsmål om å iverksette etterforskning av det russiske forbundet, RBU.

Det vises til punkt 20.3.11 i Wada-dokument, ref. faktisk utdrag side 1881:

«To do everything possible to award World Championships only to countries where the government has ratified, accepted, approved or acceded to the UNESCO Convention and the National Olympic Committee, National Paralympic Committee and National Anti-Doping Organization are in compliance with the Code».

Tiltalte uttalte at det ikke var ønskelig at de landene skulle ha arrangement. Det var imidlertid ikke noe forbud og det var opp til Kongressen om hvem som skulle få det, ifølge tiltalte.

Det vises videre til hva IOC ga uttrykk for, ref. faktisk utdrag side 3959:

«Because of the detailed references to the manipulation of samples during the Olympic Winter Games Sochi 2014 the IOC asks all International Olympic Winter Sports Federations to freeze their preparations for major events in Russia, such as World Championships, World Cups or other major international competitions under their responsibility, and to actively look for alternative organisers».

IOC oppfordret følgelig til at en skulle se etter andre mulige kandidater. Retten mener at dette en del på vei gir et bakteppe for situasjonen som var.

Det vises i forlengelsen til møte i IBU, ref. faktisk utdrag side 2949. Det fremgår at:

«The President informed the Executive Board about the AIOWF meeting in Rio on 5 August 2016. WADA and the IOC were invited to discuss, amongst other things, the McLaren report and any necessary follow-up action. He drew attention to the recommendation by the IOC with regard to allocating new events to Russia. He specifically quoted the IOC Sports Director, who clarified the IOC recommendation to the Winter Sports Federations to freeze their participation at major events in Russia. He stated that "... It is not the intention of the IOC that the IFs cancel existing events that are on confirmed calendars or already official candidates"».

Basert på dette ble det fulgt opp at presidenten skulle informere, ref. faktisk utdrag side 2950, hvor det fremgår:

«The IBU President is to inform the IBU member federations about the IOC recommendation in his report».

Det ble også spilt av Youtube-klipp fra Besseberg fra Kongressen 4. september 2016. Tiltalte oppfattet dette som en nøytral presentasjon. Retten finner ikke grunn til å konstatere hvorvidt presentasjonen var nøytral eller ikke. Det kan i det minste konstateres at tiltalte ikke gikk imot russiske interesser.

Det er på det rene at Kongressen valgte Tjumen (møte i Chisinau). Stemmedelingen var at Russland fikk 25 stemmer og de to andre henholdsvis 11 og 13 stemmer (ref. faktisk utdrag side 2936). Det har vært hevdet at dette var et overraskende resultat. Tiltalte uttalte i retten at han tror mange ble veldig overrasket over utfallet. Retten har stor forståelse for at mange vil oppleve det som et overraskende resultat gitt situasjonen – i alle fall når en ser den tidsnære dokumentasjonen omkring anbefalinger etc. På en annen side vil et resultat, slik som i dette tilfellet avgitt etter stemmegiving, ikke si noe konkret om tiltaltes rolle i dette. Det sier kun noe om at resultatet i første rekke var overraskende for mange gitt situasjonen som var.

Det er på det rene at det kom positive reaksjoner i forlengelsen fra guvernøren i Tjumen og fra det russiske forbundet (ref. faktisk utdrag side 3987 og 3986). Det kom på en annen side også negative reaksjoner fra WADA i brev 6. september 2016 (ref. faktisk utdrag side 3985). IBU ble kontaktet i brevs form i anledning tildelingen av verdensmesterskap til Tjumen i 2021. Her ble det minnet om at det russiske antidopingbyrået var erklært «non-compliant with the World Anti-Doping Code» samt at ansvaret ved å «do everything possible» ref. punkt 20.3.1, som retten har vært inne på tidligere.

Det vises også til brev fra WADA 21. september 2016, med puring på svar (ref. faktisk utdrag side 3990). Det kom videre også reaksjoner fra nasjonale forbund. Når det gjelder det norske forbundet kom det et brev 20. desember 2016. Det kommer der frem at en vurderte boikott dersom det ikke ble endring.

Det er også vitner som har påpekt hvordan tiltalte forholdt seg. Hamza forklarte i retten at han mener at tiltalte manipulerte Kongressen under møtet i Chisinau. Hamza var inne på at han opplevde at tiltalte omtalte Tjumen mye mer positivt enn de andre søkerne. I den forbindelse mener retten det er relevant å se hvordan Hamza fulgte opp og hvordan tiltalte responderte. Hamza sendte nemlig flere kritiske åpne brev med tanke på manglende oppfølging, ref. 20. desember 2016 (faktisk utdrag side 4070) og 5. januar 2017 (ref. faktisk utdrag side 4081). Uten å gå inn på alle detaljer og innvendinger som er relativt detaljerte, finner retten å bemerke at det fremgår sterk kritikk av tildelingen. I brev 20. desember 2016 fremgår:

«Therefore, I urge that the Executive Board takes immediate action and removes all international competitions from Russia until international anti-doping standards in the country are officially approved and recognised by the WADA again».

Tiltalte sendte et svarbrev i 2017 der han ba Hamza trekke påstander tilbake. Hamza forklarte videre i retten at Besseberg ville gi Hamza disiplinærstraff, men det skjedde ikke. Det ble sendt et nytt brev igjen fra Hamza til IBU/Besseberg 13. september 2017 (ref. faktisk utdrag side 4246).

IBU inviterte det russiske forbundet til å trekke kandidaturet/trekke seg som arrangør. Den 8. februar 2017 ble Tjumen trukket.

Det ble avholdt et styremøte i IBU i 10. desember 2017. Spørsmålet der var om å avholde verdenscup i Tjumen i mars 2018. Retten kommer tilbake til selve møtet noe senere.

Det ble spilt av telefonavlytting mellom Ruhr og Heike Grossvang 8. desember 2017, to dager før styremøtet. Ruhr omtalte tiltalte der som vanvittig pro-Russland blant annet. Tiltalte svarte på dette i retten at han oppfattet det som at hun forteller sin mening fordi Ruhr ikke hadde fått gjennomslag overfor tiltalte. Ruhr bekreftet i retten at hun hadde en åpen samtale med Grossvang om situasjonen, slik hun opplevde det. Retten mener at samtalen er illustrerende for situasjonen.

Retten mener alt i alt at dette, i sammenheng med at det ikke var gjort konkrete tiltak eller retten har blitt presentert dokumenter som tilsier at han prøvde å legge opp til at Russland skulle miste arrangement, er en tidsnær og viktig illustrasjon for hvordan hans nære medarbeider Ruhr opplevde tiltalte i forkant av møtet som skulle være allerede to dager etter. En må her også se dette i relasjon til at disse to har hatt gjennomgående svært tett kontakt og hadde det normalt i forbindelse med møter, slik at retten har vanskelig for å se for seg at Ruhr kan omtale tiltalte på denne måten uten at det helt eller i alle fall delvis er riktig. Hvorvidt det er riktig å omtale han som vanvittig prorussisk eller om han ikke tar grep i disfavør av Russland, er ikke avgjørende. Uansett er det faktum at mange utenfor, deriblant WADA, hadde sterkt tatt til orde for sitt syn – nemlig at Russland ikke kunne ha arrangement. Tiltalte hadde ikke gjort noe konkret i disfavør av Russland på det tidspunktet verken ved ord eller handling. Ruhrs opplevelse og omtale av det, illustrerer hvordan det fremsto for andre enn tiltalte der og da. Dette bekrefter en sterk grad av tilbakeholdenhet fra tiltaltes side å gjøre noe i det hele tatt som taler mot Russland.

Retten skal i det følgende også gå noe inn på hva som skjedde på selve møtet 10. desember 2017. Det er på det rene at Cobb kom med forslag (ref. faktisk utdrag side 4340). Cobb foreslo blant annet at RBU skulle få tilbud om å returnere verdenscupen. Det ble imidlertid 4-4 i avstemningen, og tiltaltes såkalte dobbeltstemme ble avgjørende vedørende forslaget til Cobb. RBU fikk beholde verdenscupen. Når det gjaldt bruken av dobbeltstemme eller om effekten er dobbel, er ikke avgjørende. Retten viser til tidligere merknader om det. Slik retten ser det er det i alle fall på det rene at tiltalte bidro til at Russland fikk beholde arrangement og effekten av presidentstemmen var dobbel ved stemmelikhet. Denne effekten har bevisførselen

samt også tiltaltes forklaring vist at tiltalte selv var fullt klar over. Retten mener at stemmegivningen bekrefter elementet av at han ikke gjør noe i disfavør av Russland, heller tvert imot.

Det ble dessuten også spilt av telefonavlytting mellom Ole Einar Bjørndalen og tiltalte 18. desember 2017. I avlyttingen snakker tiltalte, slik retten vurderer det, på en måte som i alle fall i det ytre kan tolkes som i favør av Russland. Det er en hyggelig samtale mellom de to, men alle spørsmål og innvendinger knyttet til Russland og Tjumen blir imøtegått av tiltalte. Tiltalte er opptatt av at en, på det tidspunktet, ikke har noe bevis.

Retten viser videre til telefonavlytting mellom tiltalte og Schmid 11. desember 2017. I avlyttingen forteller tiltalte blant annet at han for første gang på 25 år måtte bruke dobbeltstemmen sin. Det kom også frem ulike navn og roller. Han refererer i samtalen også hvordan det ble stemt. Tiltalte forklarte samtalen med at det var for å holde Schmid informert. Retten oppfatter at tiltalte rett og slett deler styreintern informasjon på ukritisk måte.

Retten skal si noe ytterligere om det som omhandler dobbeltstemme eller effekten. På spørsmål i retten om hvorfor han sørget for flertall med dobbeltstemme, svarte han at det var styret og reglementet som bestemte dette. Slik retten ser det, med mange tidsnære advarsler som IBU og tiltalte som president har fått, er retten ikke tvil om at tiltalte har hatt mulighet til å påvirke utfallet. Han kan la seg påvirke og stemme i en retning. Det er på det rene og helt klart for retten. Retten mener også at tiltalte har et stort forklaringsproblem med hensyn til hvorfor han ikke stemte diametralt motsatt, det vi si sørget for at Russland ikke fikk arrangement.

Det er også flere bevis som kan kaste lys over påvirkningsmulighet. Det ble spilt av telefonavlytting mellom Viktor Mamatov og Besseberg 8. februar 2018. Han forteller i samtalen også der at han brukte dobbeltstemmen sin i styremøtet, slik at verdenscupen forblir der. Mamatov sier blant annet «kan du hjelpe litt». Tiltalte svarte at det kan godt hende at han prøvde å påvirke tiltalte litt i samtalen. Retten mener at samtalen her er svært illustrerende for påvirkningspotensialet. Dette er en person tiltalte får oppringning fra og som han har jaktet sammen med, og som spør om hjelp.

Det ble videre spilt av telefonavlytting mellom tiltalte og Schmid 13. mars 2018. Tiltalte deler der en rekke interne forhold fra IBU. Der ble delt refleksjoner med ifølge tiltalte en god venn. Retten mener på den annen side at dette viser nok en gang hans sammenblanding av roller. Det ble videre igjen spilt av telefonavlytting mellom tiltalte og Schmid 7. april 2018. De to hadde da nettopp vært på jakt og de snakket om villsvin. De snakket også om ny jakttur. Samtalen viser, slik retten vurderer det, en sterk interesse fra Schmid at det fortsetter med norsk ledelse i IBU. Tiltalte blir bedt om å stille som president videre, noe tiltalte svarer han kan gjøre dersom det ikke er annet alternativ.

Det ble også spilt av telefonavlytting mellom Maygurov og tiltalte 5. april 2018. Maygurov spør der blant annet når de får vite om Besseberg er kandidat. Maygurov ber også tiltalte om å legge inn et «godt ord» for han dersom noen fra sportsdepartementet i Russland ringer han, i forbindelse med hvem som skulle bli president i det russiske forbundet. Maygurov ønsket kandidaturet. Her igjen er det ønskelig med hjelp av tiltalte. For helheten og sammenheng i saken, kan retten også se dette en del på vei i sammenheng med at dette er nettopp personen som tilrettela for møter med «Eva». For å sette sammenblandingen på spissen, er det slik at en person som tilrettelegger for prostituert for tiltalte på tidligere tidspunkt ber tiltalte legge inn «et godt ord» senere. Påvirkningsmuligheten kommer også frem her. Spørsmålet en kan stille seg er hvor lett det er for tiltalte å si nei til å hjelpe Maygurov med dette som bakteppe. Retten mener at dette er illustrerende for at det nettopp er derfor en ikke kan ta imot slike fordeler og at ansvaret ligger på tiltalte.

Retten viser også til flere vitner som i retten har omtalt tiltaltes rolle opp mot Russland. Carrabre var i retten inne på at det var skuffende hvordan tiltalte reagerte på McLaren-rapporten. Tiltalte anerkjente ikke den og vitnet opplevde videre en ensidig tilnærming til Russland fra tiltalte side. Carrabre mener videre at Tjumen ikke ville fått arrangement uten tiltaltes aktive rolle. Carrabre ble spurt om de kritiske brevene Hamza sendte, herunder brev 20. desember 2016. Carrabre kan ikke huske om brevet ble diskutert konkret, men uttalte at han er enig i innholdet i brev fra Hamza. At tiltalte hadde manglende anerkjennelse av McLaren-rapporten, er i alle fall et element som trekker i retning av at han ikke reagerte uten videre overfor Russland.

Også vitner fra det norske forbundet har hatt klare innvendinger til tiltalte og hans rolle opp mot Russland. Retten mener også disse kaster lys over situasjonen og hvordan en kan tolke tiltalte i sanntid. Vitnet Bøygaard forklarte i retten at i året 2014, så opplevde vitnet at det ble en endring i forholdet Besseberg og Russland (2014 var OL-året). Vitnet Bøygaard forklarte det med hvordan han omtalte Rodchenkov og McLaren samt søknaden fra Tjumen som burde vært stoppet. Vitnet uttalte i retten at han tidligere har opplevd tiltalte som nøytral, men at han da engasjerte seg veldig i Tjumen. Vitnet forklarte at en opplevde det som veldig merkelig fordi en frem til det hadde opplevd tiltalte som veldig nøytral. Vitnet opplevde det som rart fra hans ståsted at det skjedde en «vridning» for tiltalte i retning Russland. Vitnet forklarte at tiltalte argumenterte for Tjumen blant annet ved at det var flott anlegg der og at de fortjente et mesterskap.

Tiltalte ble ifølge Slokvik mer enerådende og «fartsblind» etter at McLaren-rapporten kom. Han ble også sint dersom noen kritiserte han. Dersom det kom kritikk mot IBU, tok tiltalte det personlig. Vitne Slokvik fortalte at Besseberg uttalte at McLaren-rapporten ikke var «verdt papiret det var skrevet på». Retten mener dette illustrerer tiltaltes holdning.

Også Rauntun forklarte at en opplevde en endring hos Besseberg fra 2014. En var fra norsk side overrasket over «russervennligheten» og forsto ikke hvorfor en ikke tok grep. Det ble

sendt et brev 20. desember 2016 undertegnet Rauntun og Slokvik (ref. faktisk utdrag side 4068). Besseberg ble ifølge Rauntun veldig sint. Besseberg kom til kontoret på Ullevål i Oslo og hun ble satt skikkelig «på plass». Hun fikk vite av tiltalte at de ikke visste hva de holdt på med. Besseberg var tydelig på at han ikke anerkjente McLaren-rapporten.

Til støtte for Besseberg syn på rapporten er på en annen side forklaringen til Stephan Neztle, som ga uttrykk for at McLaren-rapporten ikke er noe bevis. Slik sett er det også faktorer som underbygger tiltalte og hans versjon av at en ikke kan gå mot russere uten bevis.

På en annen side igjen, som retten finner mest viktig, er imidlertid det massive, kollektive presset i retning av å ikke la Russland ha arrangement på tidspunktet. Elementer som Bøygård, Slokvik og Rauntun er inne på i sine forklaringer, underbygger at tiltalte trekker i retning av Russland og favoriserer de, slik retten vurderer det. Retten kan uansett ikke se at tiltalte hadde en nøytral tilbaketrukket rolle, som for eksempel avventet situasjonen ut i fra tanken at det ikke var bevist noe ennå. Tvert imot trakk tiltalte ved ord og handling i retning av å støtte Russland.

Tidligere generalsekretær Ruhr arbeidet dessuten tett med tiltalte. Ruhr forklarte i retten mer generelt at hun opplevde Besseberg pro-russisk. I juni 2022 i avhør forklarte Ruhr seg om dette. Hun ble foreholdt det i retten. Det går frem at hun ble skeptisk til om han handlet på en objektiv måte. Hun konfronterte på et tidspunkt Besseberg direkte og sa det var uakseptabelt hvordan han ensidig håndterte Russlands interesser. Ruhr ble foreholdt avhør der hun ga uttrykk for at hun ikke forsto at tiltalte ikke gjorde alt for at Tjumen ikke skulle få arrangement. Retten mener dette er illustrerende og viser igjen til at tiltalte ikke gjorde noe i negativ retning for Russland. Han «fremsnakket» Russland eller i det minste tolket Russland i beste mening inntil det motsatte var bevist i hans øyne.

Forsvarer har tatt til orde for at tiltalte ikke har vært påvirket, tvert imot at han har opptrådt nøytralt og at han har behandlet alle medlemsland nøytralt inntil en med sikkerhet vet hva som har skjedd med utøvere. Forsvarer har vært inne på, som tiltalte selv også tok til orde for i sin forklaring, rett og slett viktigheten av å beholde «skiskytterfamilien» samlet.

Retten mener derimot at bevisene og indikasjonene er sterke nok til å vise at tiltalte har hatt en sterk side i retning av Russland og i deres favør. Hvorvidt en omtaler det som at en har blitt påvirket eller det er en mulighet for påvirkning, er ikke så avgjørende opp mot straffesaken/tiltalen i og med at det er tilstrekkelig med mulighet for påvirkning. Likevel i lys av tidsrekken og dokumenter som det er vist til samt vitneforklaringer, er ikke retten i tvil om at han har agert i retning i favør av Russland ved både ord og handling.

Når en ser dette opp mot gaver og ytelser som er gitt fra den side, som retten har drøftet tidligere, gir dette saken en ytterligere helhet og forståelse slik retten ser det. Videre har det en side inn mot grovheten i saken samt straffutmålingen, som retten kommer tilbake til. Dette har

vist og underbygget slik retten vurderer det, at tiltalte i kraft av sin rolle i IBU hadde mulighet til å påvirke avgjørelser av betydning for russisk skiskyting.

Straffutmålingen

Tiltalte er ikke tidligere straffet, ref. straffe- og bøteattesten.

Retten skal ta stilling til hva som er riktig pådømmelse i saken ut i fra hva retten har funnet grunnlag for å pådømme. Tiltalte er domfelt i tråd med tiltalen og retten har lagt grunnlagsbeskrivelsen i hovedsak til grunn, foruten punkt som gjelder den ene klokke og tilbud om prostituerte (der fordelen var isolert til tilbudet og det ikke kom til noe seksuelt). Videre har retten ikke kommet til at forholdet som gjelder jakt i 2006, som var relatert til utvidelse av tiltalen, kan legges til grunn. Når det gjelder alle andre forhold i saken hva gjelder prostituerte (i Moskva og «Eva») samt to av tre klokker, jaktture og bil, har retten lagt til grunn at det har skjedd og det skal utmåles en straff.

Strafferamme ved grov korrupsjon er 10 år, jf. straffeloven 388 samt den tidligere bestemmelse i 1902-loven. Videre er det slik at momentene ved vurderingen av om korrupsjonen er grov, også er sentral ved selve straffutmålingen, jf. blant annet Rt-2010-1624, avsnitt 21.

I utgangspunktet vil allmennpreventive hensyn gjøre seg særlig gjeldende ved korrupsjon i det offentlige. Det vises i den sammenheng til Rt-2010-1624, avsnitt 22, hvor det fremgår følgende formulering:

«Allmennpreventive hensyn gjør seg ualminnelig sterkt gjeldende ved straffutmåling for korrupsjon i det offentlige».

Dette må også gjelde tillitsverv som er aktuelt her, ref. også straffeloven § 388 bokstav a, hvor det fremgår ved avgjørelsen av om korrupsjonen er grov skal det særlig legges vekt på om handlingen «er forøvd av eller overfor en offentlig tjenestemann eller noen annen ved brudd på den særlige tillit som følger med hans stilling, verv eller oppdrag». Det er naturlig å gjøre en viss sammenligning mellom offentlig tjenestemann og en med tillitsverv i et sentralt og viktig forbund som IBU.

Når det er sagt, utgjør korrupsjon uansett en grunnleggende trussel mot demokratiet. En skal ha tillit til at beslutninger tas på en upåvirket måte og uten at for eksempel økonomiske goder kan ha påvirket beslutninger eller holdninger i en eller annen retning. Det er de skjulte bindinger som mulig kan resultere i uheldige avgjørelser el. i en eller annen retning uten at det er en gjennomsiktighet rundt beslutningsprosesser. At det gis gaver eller tjenester eller annet, har stor potensiell kraft overfor en beslutningstaker eller en person med makt. Det vil ikke gjøre seg mindre gjeldende når det skjer gjentatt over tid eller når verdiene blir høye.

Et forhold er verdier i form av noe kan verdsettes og som er i behold, slik som for eksempel klokker av høy verdi eller jakttrofeer. Det skjulte ved for eksempel å motta seksuelle tjenester har også en mulig effekt. At noen som har tilrettelagt for seksuelle handlinger med prostituert, som for det første har en mer personlig side for mottaker samt også har en side til at det isolert er straffbart å motta slike seksuelle tjenester etter norsk rett, gir også en uheldig binding mellom giver/tilrettelegger og mottaker. Uten at retten har grunnlag for å si noe om det konkret har resultert i noe direkte press, kan en stille seg spørsmålet om de tanker som kan aktualisere seg hos en person med myndighet (og som har mottatt tjenestene) dersom en for eksempel ikke treffer avgjørelser i retning av hva gavegiver ønsker eller mer direkte gjør tiltak som er upopulære i gavegivers disfavør, for eksempel å frata et arrangement el. For at ikke dette skal bli et tema, ligger ansvaret på mottaker – det vil si å ikke ta imot slike fordeler.

Gjenstand og ytelser som har vært gjenstand for «smøring» i denne saken, kan slik retten vurderer det være i kjernen av hva som det har – overfor tiltalte i alle fall – vært enklere å smøre med enn annet. Dette illustreres ved at tiltalte er svært klar på hva han er interessert i og heller ikke har lagt skjul på det. Det gjelder særlig knyttet til jakt. Han var tidlig overfor Schmid inne på hans sterke jaktinteresse og slik retten ser bevisførselen har det vært nokså målrettet tilnærming i retning av å invitere tiltalte på jaktturet i flere år. Det tilrettelegges for svært attraktiv jakt for tiltalte i gode jaktområder i Østerrike og Tsjekkia. Det er ingen tvil om at tiltalte verdsetter visse typer jakt fremover annen jakt – det er rett og slett ikke all jakt han er interessert i. Retten har funnet dokumentasjon for denne målrettede tilnærmingen mot hans jaktinteresse ved den relativt massive dokumentasjonen med invitasjoner etc. Her har tiltalte et ansvar å stå imot fristelsene.

Tiltalte har alt i alt vist svært manglende rolleforståelse og selvinnsikt, slik retten ser det. Det er rett og slett oppsiktsvekkende at han har bortforklaringer og egne versjoner på noe som utad – i det mer objektive – fremstår klare og tydelige til hans disfavør. Det gjelder for eksempel mottak av klokke til nærmere kr 200.000 eller mottak av en rekke kostbare jaktturet overfor en person som har interesse av at beslutninger tas i hans eller noen i hans sfæres favør. Retten kan nok tenke seg at det å være president i IBU så vidt lenge som han har vært og også fra en periode der oppmerksomheten og forståelsen rundt dette med gavemottak har utviklet seg gradvis, kan bidra til at rolleskiller mulig en del på vei kan utviskes. Særlig kan retten tenke seg at det er aktuelt dersom en allerede har hatt en viss praksis for å takke ja til goder/fordeler fra et tidligere tidspunkt. Likevel ligger ansvaret på tiltalte å følge med på utviklingen.

Tiltalte har uansett stilt seg selv og i egenskap av president i en svært sårbar situasjon ved å akseptere gaver og tjenester av den art og det omfang som er aktuelt i denne saken – ved svært dyre klokker, en lang rekke kostbare jaktturet, bil og prostituerte.

Videre er det spor i rettspraksis av at risiko for skade er sentralt (selv om det ikke er påvist skade). Retten viser her til Rt-2010-1624, avsnitt 25, hvor det fremgår:

«Det er i liten grad påvist at korrupsjonshandlingene har ført til skade, men dette er da heller ikke et krav etter loven – risikoen for skade er derimot et viktig moment. Det kan derfor ikke utelukkende ses hen til at brødrene B/C ble presentert for kravet om betaling etter at A allerede hadde behandlet en rekke saker for dem. Betalingen gjorde A sårbar for press i senere saker. At en offentlig tjenestemann i Oslo kommune viste seg å være korrupt, var dessuten egnet til å ødelegge folks tillit til forvaltningens upartiskhet og integritet. Det er i seg selv svært alvorlig».

Retten mener at dette også er sentralt hva gjelder tiltalte, det vil si risikoen for skade og tillit til upartiskhet og integritet. Det er ingen tvil om at tiltalte har forvaltet sine oppgaver på en god måte i starten og også underveis relatert til engasjement for skiskyting. Engasjementet er udiskutabelt. Han har utvilsomt betydd svært mye for sporten. Likevel er det parallelt ingen tvil om heller at han ikke har håndtert sitt ansvar for å unngå rolleblending og skjulte uheldige bindinger ved aksept av en rekke goder. Dette har pågått i lang tid. Etter rettspraksis tillegges fast og langvarig korrupsjonsforsett vekt, jf. Rt-2010-1624, avsnitt 26.

I denne sammenheng har det subjektive knyttet til de ulike forholdene i tiltalen også en variasjon. Ett forhold skiller seg relativt sterkt ut knyttet til hans viten om andres forståelse og det er BMW-bilen. Hans mer kalkulerende tilnærming overfor revisorer ved å ikke etterkomme deres sterke og gjentatte innsigelser, men heller fortsette med tilsvarende ordning i flere år (men enda mer skjult), mener retten er en skjerpende faktor i utmålingen. Her hadde han tidlig en sterk oppfordring til å slutte med bilordningen som ikke er innenfor, men han gjør det diametralt motsatte, det vil si tegner ny leasingavtale og fortsetter på samme vis med betaling fra Infront.

Det er ingen direkte sammenlignbar rettspraksis i relasjon til idrettsleder i internasjonalt forbund. Det gjelder også arten av gaver samt også tidsmomentet. Retten har likevel fått noe veiledning i praksis knyttet til korrupsjon innenfor annet område.

HR-2016-1834-A (Unibuss) gjaldt mottak av rundt tre millioner kroner ved fire anledninger over en toårsperiode. Alt i alt omhandlet det et høyere beløp enn herværende sak, men det var færre tilfeller.

I LB-2018-66173, som gjaldt kommunalt ansatt byggesaksbehandler, ble det tatt utgangspunkt i underkant av seks års fengsel. Dette var et klart tilfelle av myndighetsmisbruk i offentlig sektor. Av premissene fremgår:

«Etter en samlet vurdering er lagmannsretten kommet til at utgangspunktet for utmålingen av straffen for korrupsjonstilfellene ligger i underkant av seks års fengsel. Ved vurderingen har lagmannsretten lagt vekt på at det dreier seg om et stort antall – til sammen 30 – tilfeller av grov passiv korrupsjon, og at handlingene har funnet sted over et langt tidsrom – nærmere bestemt to og et halvt år. Dette vitner om et fast og langvarig korrupsjonsforsett».

Forsvarer har i sin prosedyre vært inne på at tiltalte innledningsvis har vært anklaget for mer, det vil si også skjuling av doping. Tiltalen handler nå om «smøring» etter tiltalens utforming. At han ikke har hatt «kompasset i orden» med å ta imot for mye gaver, er noe helt annet enn skjuling av doping etc. ifølge forsvarer. For tiltalte har det hatt stor betydning at den opprinnelige tiltalen med motytelser ikke er en del av tiltalen. Retten har registrert at han også har vært anklaget for mer tidligere, men har presisert at det holdes utenfor. Derfor er det kun tiltalen retten tar utgangspunkt i hva gjelder utmålingen av straff. At han har vært anklaget for mer før, kan vanskelig få noe særlig innvirkning på hvordan en utmåler straff konkret her.

Alt i alt mener retten at forholdene i tiltalen som omhandler verdi på ca. 1,4 millioner samt i tillegg ulike gjenstander med høy verdi, som relaterer seg til en idrettsleder i et viktig idrettsforbund og der arten er variert over så vidt mange ulike gaver/ytelser som i dette tilfellet med klokker, jaktturer, bil og prostituerte samt det grenseoverskridende element, tilsier noe over 3 og ½ år i fengsel som et utgangspunkt. Her spiller også det langvarige forsettet inn. Tiltalte er funnet skyldig i forhold som henger sammen i nærmere 10 år som leder i IBU. Saken har også vært særlig krevende å etterforske, både fordi det er en omfattende sak innholdsmessig med svært mange ytelser samt det grenseoverskridende elementet med andre land som Russland, Østerrike og Tsjekkia. Alvoret i saken handler også om tillitsbruddet. Det handler om vedvarende sammenblanding av private interesser og rollen hans i IBU. Ved å akseptere de aktuelle gavene/godene har tiltalte nærmest vært i noe som kan omtales som et konstant tilfelle av inhabilitet i gavegivers retning. Her ligger det i alle fall et stort skadepotensial, slik retten ser det.

Det har ikke vært åpenhet i denne saken knyttet til goder. Besseberg har holdt det skjult. Det har vært skjulte bindinger med et svært komplisert etterforskningsbilde. Verdien samlet ligger imidlertid ikke så høyt som i enkelte andre saker, slik at det også får betydning i vurderingen.

Retten har vurdert om det finnes formidlende omstendigheter. Det første er hvorvidt saksbehandlingstiden får betydning. I Rt-2012-243 fremgår, med hensyn til tidsmomentet, at:

«De straffbare forhold ligger nå et stykke tilbake i tid. I saker som dette får likevel tidsmomentet begrenset betydning, jf. Rt-2010-1624 avsnitt 30: Korrupsjons- og utroskapsaker er nærmest gjennomgående omfattende og komplekse; etterforskningen er krevende. Et omfattende bevismateriale og mange involverte gjør det vanskelig å få sakene iredteført så raskt som man skulle ønske».

Økokrim mener dessuten at en må vurdere tiden fra når saken ble overført fra Østerrike til Norge, det vil si ca. tre år frem til nå. Forsvarer har anført at en må beregne tiden fra når den opprinnelige siktelsen kom for ca. seks år siden. Retten vurderer det dit hen at for tiltalte selv har ventetiden vært lang uavhengig av hvem som har hatt etterforskningen. Alt i alt vurderer retten det dit hen at totaltiden uansett må få en viss betydning for tiltalte uavhengig av om første del av etterforskningen var i Østerrike. Retten mener at en må en del på vei ta i

betraktning det samlede tidsforløp. En periode på seks år er uansett lang tid for han fra siktelsestidspunktet. Retten kan vanskelig se bort fra det samlede tidsløpet.

På en annen side har retten forståelse for at saken har vært svært krevende å etterforske og det har ikke vært noe «liggetid» i den forstand at det ikke har vært kontinuitet og bevegelse i etterforskningen. Sakstypen, det vil si korrupsjon med skjulte bindinger og med grenseoverskridende elementer, er svært komplisert å etterforske. Retten forstår da samtidig at tidsbruken har vært nødvendig. Likefullt alene det faktum at det har tatt lang tid, bør i denne saken – slik retten vurderer det – tillegges en del vekt i formildende retning.

Neste igjen er betydningen av medieomtale. Av Rt-2011-227 fremgår:

«Mediaomtale måtte de domfelte være forberedt på dersom deres forhold ble avdekket. Høyesterett har ved en rekke anledninger uttalt at dette bare kan få begrenset vekt ved straffutmålingen».

Det er ikke tvil om at saken har vært en stor påkjenning for tiltalte. Det har også vært et stort medietrykk for tiltalte. Det har, slik det ble opplyst i retten, vært dokumentar på tv, også parallelt med straffesaken. Forsvarer har vært inne på skandalepregede overskrifter løpende under tingrettens behandling. En har fremholdt at det har vært en ekstrem belastning for tiltalte og familien samt at opplysninger også har vært svært personlig. Uansett – både før og under saken – har det vært en sterk medieinteresse og ellers stort trykk. Forsvarer tok også til orde for at pressen har vært pågående i saken og at det har vært en stor belastning. Det handler imidlertid på en annen side også om at tiltalte var president i et viktig internasjonalt idrettsforbund, slik at han har valgt selv å ha en fremskutt posisjon. At det har vært stor interesse og trykk – i sak som denne – er naturlig. Retten vurderer at trykket og interessen over tid, får en vekt i formildende retning for tiltalte, likevel «begrenset» som praksis legger opp til.

Når det gjelder tiltalte og alder, kan det tas i betraktning i formildende retning ved utmålingen dersom «straffereaksjonen vil bli en sterk belastning på grunn av høy alder», jf. straffeloven § 78 bokstav g. Retten kan ikke se at alder i dette tilfellet får noe betydning. Tiltalte har gjennom ukene i retten vist god form og oppmerksomhet, og det er ikke kommet informasjon om noe relatert til alder eller helse som innebærer en ekstra påkjenning. Retten kan ikke annet enn betrakte tiltalte som en mann med god helse etter sin alder. At reaksjonen (det vil si fengselsstraffen) gir en sterk belastning for tiltalte på grunn av alder, har ikke retten derfor grunnlag for å konstatere. Når det gjelder tidspunkt for gjennomføring av soning og soningsvilkår etc., overlates det til kriminalomsorgen på vanlig måte å vurdere.

Alt i alt har retten – når en vurderer det straffbare forhold i sitt hele sammenholdt med skjerpene og formildende omstendigheter – kommet til at straffen settes til fengsel i tre år og én måned.

Når det gjelder bot (ref. påstanden med kr én million) i kombinasjon med fengselsstraff, er det mulig å gi, jf. straffeloven § 32 bokstav b og tilsvarende i 1902-loven. Dette i så fall ved å redusere fengselsstraffen noe og kombinere med bot. Kombinasjon med bot vil kunne gis for å gi best mulig preventiv virkning i det enkelte tilfelle. Retten mener at det ikke skal gis kombinasjonsstraff i denne saken. For det første er det ikke vanlig i korrupsjonssaker. For det andre kan det muligens tenkes at det vil kunne ha større allmennpreventiv effekt å kombinere fengselsstraff med bot, men på annen side står også fengselsstraff med noen år «på egne ben» hva gjelder preventiv effekt. For det tredje og som retten kommer tilbake til, vil det også uansett skje en verdiinndragning, slik at han ikke får beholde dokumenterte verdier knyttet til det straffbare. For det fjerde vil også en bot kanskje i en korrupsjonssak som denne, i alle fall i det ytre, kunne tolkes som at retten vurderer at det trolig er noe mer tiltalte har gjort seg skyldig i, men som ikke fullt ut har latt seg bevise. Det anser retten i så fall som en uheldig effekt. Retten mener derfor at det, etter en konkret vurdering i denne saken, ikke er plass til en bot i tillegg til fengselsstraffen.

Inndragning

Økokrim har nedlagt påstand om inndragning av vinningen, dels ved gjenstandsinndragning, jf. straffeloven § 67 første ledd første punktum og dels ved verdiinndragning, jf. straffeloven § 67 første ledd annet punktum. Ordlyden i § 67 første og andre punktum er:

«Utbytte av en straffbar handling skal inndras. Istedenfor utbyttet kan hele eller deler av utbyttets verdi inndras».

Det er verdt å merke seg at det er formulert «skal» i første setning, altså som skal-regel. Unntak vil være i tilfeller det vil være «klart urimelig» jf. fjerde punkt. Dette er en snever unntaksregel som ikke er aktuell i denne saken.

Gjenstandsinndragning er i denne saken aktuelt for fysiske fordeler som fortsatt er i behold, slik som klokke og jakttrofeer. Klokkene og enkelte trofeer er allerede tatt i beslag av Økokrim. Dette ga politioverbetjent Jon Atle Georgsen en redegjørelse for i retten ved å peke ut de ulike trofeer som Økokrim fant på bopel. Han hadde i samråd med tiltalte gått gjennom det som hang på veggene i det aktuelle huset. For øvrige fordeler, jaktturer og fri bruk av BMW, kreves verdiinndragning.

Økokrim har, hva gjelder dyr, enten tatt utgangspunkt i fellingslister eller bilder. Dersom det kun fremgår en utgiftsrefusjon (uten støttedokumentasjon), er det ikke av Økokrim anført at det er bevist. Retten legger samme tilnærming til grunn og forholder seg til kun dokumenterte felling av ulike dyr i lister eller bilder.

Retten har kommet til at både dyr og to av tre klokker skal inndras da de har vært gjenstand for straffbar handling. De aktuelle klokker og dyr er dokumentert, slik at retten kan beslutte inndragning i tråd med påstanden.

Når det gjelder verdiinndragning har retten tatt utgangspunkt i BMW kr 858.554, jakt Tsjekkia kr 237.282, jakt i Østerrike kr 247.566 samt jakt i Russland kr 108.000. Når det gjelder verdi av jakt i Tsjekkia og BMW-leasing, har forsvarer ingen innsigelser. Forsvarer mener imidlertid at en kritisk må vurdere verdianslag hva gjelder jakten knyttet til Schmid. Forsvarer peker særlig på hjorten i 2006, men den er ute. Videre mener en at Russland-jakten ligger for høyt.

Det er utarbeidet og fremvist hjelpedokumenter, blant annet over kostnader bil og opphold i Tsjekkia. Når det gjelder jakt i Russland vil det nødvendigvis bli en mer skjønnsmessig øvelse. Vitne Ansten Østbye, som tilrettelegger jaktture i Russland, forklarte seg i retten om jaktture og kostnader, som gir retten et bilde. Tjumen er ifølge Østbye et godt område for sibirsk rådyr. En flyr ifølge Østbye typisk fra Moskva til Tjumen, og derfra til jaktområde. Han fikk spørsmål om hva det koster med en slik tur for å felle. Det er ifølge Østbye ca. 2500 euro for turen pluss 1000 (pluss/minus) euro per trofe.

Når det gjelder vedrørende maralhjort mer spesifikt, koster tur 4500 euro og trofeet koster 3000 euro ifølge Østbye. Vitnet kjenner ikke til at det jaktes maralhjort i Tjumen. En helikoptertur koster ca. 3500 dollar per time for øyeblikket ifølge Østbye. Det vil gjelde helikopter som tar 10-15 personer.

Det vil når det gjelder Russland-jakt nødvendigvis være en del på vei en skjønnsmessig vurdering som må til. Østbye ga prisestimat på pakketur, men i tillegg eks. trofeavgift (for maralhjort kr 3000). Det koster videre kr 8000-10.000 å frakte til Norge ifølge vitnet. Økokrim har, blant annet basert på Østbyes forklaring, fremholdt at en har lagt seg på et minstenivå.

Retten legger tallmaterialet til grunn for bil/BMW og jakt i Tsjekkia. Retten er noe usikker på om beregningene til Østbye uten videre kan tas til inntekt for verdien av akkurat jakten knyttet til tiltalte i Russland, selv om beregningen er nøktern. Det er ingen innvendinger til hans tall og forståelse, men det er samtidig viktig at retten er trygg på at den har overføringsverdi til en som skulle reist dit på egenhånd (forutsatt en del jaktefaring og erfaring med tillatelser etc.). Retten reduserer derfor beløpet en del på vei skjønnsmessig, for å være sikre på at det ikke er for mye, slik at beløpet samlet knyttet til Russlandjakt, blir kr 95.000. Retten står igjen med en nøktern vurdering som i alle fall ikke er for mye, slik en vurderer det.

Når det gjelder jakt i Østerrike, tar retten en skjønnsmessig reduksjon all den tid den feilkilde som kan ligge i Schmidts rapportering på detaljnivå. Av jakt i Østerrike blir verdien da skjønnsmessig redusert til kr 220.000.

Alt i alt blir beløpene derfor for bil kr 858.554, for jakt Tsjekkia kr 237.282, jakt i Østerrike kr 220.000 samt jakt i Russland kr 95.000. Totalt blir beløpet kr 1.410.836.

Saksomkostninger

Økokrim har lagt ned påstand om saksomkostninger etter rettens skjønn. Retten fastsetter ikke det i og med høyere inndragningsbeløp i saken.

Dommen er enstemmig.

DOMSSLUTNING

1. Anders Besseberg, født 25.02.1946, dømmes for overtredelse av straffeloven (1902) § 276 b første ledd, jf. annet ledd, jf. § 276 a første ledd bokstav a (for perioden frem til 1. oktober 2015) og straffeloven (2005) § 388, jf. § 387 første ledd bokstav a, jf. annet ledd (for perioden etter 1. oktober 2015) til en straff av fengsel i 3 – tre – år og 1 – én – måned.

2. Anders Besseberg dømmes til å tåle inndragning til staten, jf. straffeloven § 67, av

- a. klokke av typen Omega (beslag A-1-3-15)
- b. klokke av typen Ulysses-Nardin (beslag A-1-3-19)
- c. bogmontasje av muflon (dok 09,11, figur 56)
- d. bogmontasje av maralhjort (dok 09,11, figur 39)
- e. muflonskalle (dok 09,11, beslag A-2.1.1.1)
- f. hjorteskalle, åttetagger (dok 09,11, figur 23)
- g. hjorteskalle, tolvtagger (dok 09,11, figur 72)
- h. hjorteskalle, ellevetagger (dok 09,11, figur 40)
- i. gemseskalle (dok 09,11, figur 48)
- j. kr 1.410.836 (kronerénmillionfirehundreogtitusenåttehundreogtrettiseks)

3. Det idømmes ikke saksomkostninger.

Domsforkynning

Dommen ble lest opp 12. april 2024 i nærvær av domfelte og hans forsvarer samt aktor. Domfelte ble orientert om at dommen derved var forkynt for ham og om adgangen til å anke dommen, frist og framgangsmåte. Han fikk utdelt "Veiledning til domfelte i tingretten" og kopi av dommen. Etter konferanse med sin forsvarer erklærte han at han anker dommen.

Retten hevet

Vidar Toftøy-Lohne

Kari Aasen Ingebo

Gunnar Andre Sanden

Til deg som har fått en dom i tingretten

Her får du informasjon om:

1. anke til lagmannsretten
2. ny behandling i tingretten
3. straff og soning

1. Anke til lagmannsretten

Du har rett til å anke en dom fra tingretten til lagmannsretten. Å anke betyr at en annen domstol behandler hele eller deler av saken din på nytt.

Fristen for å anke er to uker

Du må anke dommen innen to uker fra den dagen dommen ble forkynt for deg. Er du pålagt å møte til forkynnelsen, starter fristen fra det varslede forkynnestidspunktet, selv om du ikke møter.

Hva kan du anke over?

Du kan for eksempel anke hvis du mener at

- det ikke er godt nok bevist at du er skyldig i det du ble dømt for i tingretten
- retten har tolket loven feil
- straffen er for streng
- retten har gjort feil i saksbehandlingen
- andre deler av dommen er feil (erstatning, inndragning, tap av retten til å kjøre bil o.l.)

Kan lagmannsretten nekte å behandle anken?

Lagmannsretten vurderer alle anker, men den kan nekte å gi anken din full behandling hvis den mener det er klart at dommen ikke vil bli endret.

Hvis dommen kun gjelder en bot, inndragning eller tap av retten til å kjøre bil, vil lagmannsretten som regel ikke behandle anken, med mindre det er spesielle grunner for det.

På den andre siden vil lagmannsretten nesten alltid behandle en anke hvis saken gjelder en forbrytelse som kan føre til fengsel i mer enn seks år.

Innhold i anken

Dette må være med i anken:

- hvilken dom du anker over, og om anken gjelder hele dommen eller bare enkelte deler
- hva du anker over, for eksempel:
 - at det ikke er godt nok bevist at du er skyldig i det du ble dømt for i tingretten (beskriv gjerne hva du er uenig med tingretten om)
 - at retten har tolket loven feil (oppgi gjerne hvilke feil)
 - at straffen er for streng
 - at retten har gjort feil i saksbehandlingen (og i så fall hvilke feil)
- om anken gjelder inndragning
- om du krever ny behandling av erstatningskrav
- om du krever ny behandling av andre sivile krav som nevnt i straffeprosessloven § 3

Dette kan også være med i anken:

- nye bevis som du vil legge fram
- hvilket resultat du ønsker

Hvis du krever ny behandling av erstatningskrav eller andre sivile krav nevnt i [straffeprosessloven § 3](#), må du oppgi:

- om anken gjelder hele avgjørelsen
- hvilket resultat du ønsker
- feilene du mener har skjedd
- hvorfor du mener det er gjort feil (både faktiske feil og rettslige feil)
- bevisene du vil føre

[Slik anker du](#)

En advokat eller forsvarer kan gi deg råd om du bør anke eller ikke, og hjelpe deg med å skrive anken. Du kan også få hjelp til å skrive anken i tingretten, hos påtalemyndigheten eller av noen som jobber i fengselet. Du må selv underskrive på anken.

- Du kan levere anken skriftlig eller muntlig til tingretten der du fikk dommen.
- Du kan også levere anken til påtalemyndigheten, for eksempel politiet eller statsadvokaten.
- Er du i fengsel, kan du få hjelp av noen som jobber der til å sende inn anken.

[Du får oppnevnt forsvarer hvis saken blir behandlet av lagmannsretten](#)

Hvis lagmannsretten bestemmer at den skal behandle anken din, får du oppnevnt en forsvarer. Det er staten som betaler forsvareren, du skal ikke betale. Du kan vanligvis velge hvem du vil ha som forsvarer. Hvis du ønsker en bestemt forsvarer, skriver du det i anken.

[2. Ny behandling i tingretten](#)

Er du dømt i en straffesak, men var ikke til stede da saken din ble behandlet? Da kan du be om at saken blir behandlet på nytt. Da må du forklare hvorfor du ikke kunne komme til rettssaken, og hvorfor du ikke meldte fra i tide.

Fristen for å kreve ny behandling er to uker fra du har lest eller hørt dommen.

[3. Straff og soning](#)

[Når skal du sone?](#)

Når dommen er endelig behandlet (rettskraftig), vil politiet sende den til Kriminalomsorgen, som sender deg innkalling til soning. Dette gjelder alle typer straff.

- Er du dømt til fengsel, får du innkalling minst tre uker før du skal møte fram til soning.
- Hvis du har spesielle ønsker om når du skal sone, må du fortest mulig ta det opp med Kriminalomsorgen.

[Kan du sone hjemme?](#)

Har du fått en ubetinget fengselsstraff på under seks måneder? Da kan du søke om å få sone hjemme med elektronisk kontroll (soning med fotlenke). Hvis du er aktuell for en slik soningsform, vil Kriminalomsorgen sende deg informasjon og søknadsskjema.

[Kan du sone på institusjon?](#)

Har du fått en ubetinget fengselsstraff på under ett år? Da kan du søke Kriminalomsorgen om å få sone straffen i en institusjon, som for eksempel gir deg:

- behandling av rusproblemer
- behandling av psykiske lidelser
- spesielle former for omsorg eller attføring

Mer informasjon og søknadsskjema får du hos Kriminalomsorgen.

Hva er betinget fengselsstraff?

Betinget fengselsstraff betyr at soningen er utsatt i en prøvetid. Hvis du ikke gjør noe straffbart i denne prøvetiden, slipper du å sone i fengsel. Hvis du gjør noe straffbart i prøvetiden, kan retten bestemme at du likevel skal sone hele eller deler av fengselsstraffen.

Det kan også være andre vilkår i dommen, som å gjennomføre Narkotikaprogram med domstolskontroll (ND) eller et program mot ruspåvirket kjøring (RK). Her gjelder også det samme: Hvis du bryter vilkårene, kan retten bestemme at du må sone hele eller deler av straffen likevel.

Hva er ungdomsstraff?

Hvis du er dømt til ungdomsstraff, blir saken din sendt til Konfliktrådet. De kaller deg inn til et såkalt stormøte. Her skal dere forsøke å bli enige om hva du må gjøre for å unngå fengselsstraff. Hvis dere ikke blir enige, sendes saken tilbake til domstolen. Da vil retten bestemme om du skal sone hele eller deler av straffen i fengsel.

Hva er samfunnsstraff?

Samfunnsstraff betyr at du skal gjøre samfunnsnyttig tjeneste, delta i et program eller andre tiltak i et bestemt antall timer. Kriminalomsorgen bestemmer når og hvordan straffen skal gjennomføres. Hvis du gjør noe straffbart før du er ferdig med samfunnsstraffen eller bryter andre regler for samfunnsstraffen, kan retten bestemme at du må sone i fengsel i stedet.

Bot

Hvis du ikke betaler boten innen fristen, kan du få trekk i lønn. Boten kan også bli krevet inn ved hjelp av tvang. Går ikke det, kan du bli innkalt til å sone straffen i fengsel i stedet. Du kan søke Kriminalomsorgens bøteadministrasjon om å få gjøre bøtetjeneste (samfunnsnyttig tjeneste) i stedet for å betale boten.

Mer informasjon

- Mer informasjon om soning, straff og alternativer til fengselsstraff finner du på www.kriminalomsorgen.no.
- Se også straffegjennomføringsloven om de ulike formene for soning. Den finner du på www.lovdata.no.
- Har du andre spørsmål, kan du kontakte fengselet, friomsorgskontoret eller ND-senteret du innkalles til.